

Stockholms
universitet

Universitetsstyrelsen

Protokoll fört vid sammanträde

2021-12-03 (nr 6 2021)

kl 09.00-12.00

- Närvarande: Förra justitierådet Mats Melin, (ordförande), rektor Astrid Söderbergh Widding, verkställande direktör Tuula Teeri (t.o.m. p. 16), styrelseordförande Hans Börsvik, styresman Sanne Houby-Nielsen, universitetsrektor Tiit Land, direktör Anders Lindberg, generaldirektör Gunilla Nordlöf, professor Yvonne Svanström, professor Henrik Cederquist, professor Elisabeth Wåghäll Nivre, kårordförande Elis Wibacke, vice kårordförande Simon Froster Delbom och doktorand Pascal Meier.
- Huvudföredragande: Universitetsdirektör Åsa Borin
- Föredragande: Utredare Anna Riddarström (p. 4), controller Lisa Bäckmark (p. 5), utredare Ulf Nyman (p. 6), utbildningsledare Rikard Skårfors (p. 7), internrevisionschef Maria Pilbark Brenner (pp. 8-10), rektor Astrid Söderbergh Widding (p. 9), universitetsdirektör Åsa Borin (p. 10), utredare Bertil George (pp. 11-12), lokalstrateg Erik Wiklund och fastighetschef Lena Lundqvist (p. 13), dataskyddsbud Björn Gustavsson (p. 14), professor Karin Berglund (p. 15), stf avdelningschef Leif Järlebark och innovationsrådgivare Tor Regberg (p. 16).
- Övriga närvarande: Professor Jessika van der Sluijs (suppleant), professor Lena Mäler (suppleant), prorektor Clas Hättstrand (pp. 1-3, 5-17), universitetsdirektör Åsa Borin, sekretariatschef Maria Wilenius, internrevisionschef Maria Pilbark Brenner, planeringschef Karin Fürstenbach, chefsjurist Markos Stavroulakis, controller Lisa Bäckmark (p. 5), utredare Ulf Nyman (p. 6), utbildningsledare Rikard Skårfors (p. 7), utredare Bertil George (pp. 11-12), lokalstrateg Erik Wiklund (p. 13), fastighetschef Lena Lundqvist (p. 13), dataskyddsbud Björn Gustavsson (p. 14), professor Karin Berglund (pp. 15-16), stf avdelningschef Leif Järlebark (pp. 15-16), innovationsrådgivare Tor Regberg (pp. 15-16), rektorsråd Mats Danielson (pp. 15-16), Alejandra Pizarro Carrasco (ST), samt utredare Anna Riddarström.
- Protokollförelse: Utredare Anna Riddarström

1. Utseende av justeringsperson Henrik Cederquist utses till justeringsperson.
2. Fastställande av dagordning Dagordningen fastställs.
3. Information från rektor Rektor informerar om att Anna Ekström i sin portfölj som utbildningsminister i den nya regeringen även fått ansvar för högre utbildning och forskning, om de nya rutiner som finns på campus sedan 1/12 med

- anledning av pandemin, om UKÄ:s undersökning av stapling av tidsbegränsade anställningar, om att post-docs nu kan anställas i 2+1 år, samt om Wallenbergstiftelsernas satsning på materialforskning för hållbar utveckling om 3 miljarder kronor, där sex lärosäten, inklusive Stockholms universitet, kan emotse finansiering.
4. Beslut om process för utseende av prorektor för mandatperioden 2022-07-01 – 2025-06-30
(dnr SU FV-3648-21)
- Universitetsstyrelsens ställer sig positiv till att Clas Hättestrand omförordnas som prorektor vid Stockholms universitet för perioden 2022-07-01 – 2025-06-30. Universitetsstyrelsen beslutar att inleda en förenklad process för omförordnande och att hörande av lärare, övriga anställda och studenter ska ske genom Stockholms universitets hörandeförsamling.
- Det antecknas att prorektor Clas Hättestrand inte närvarade vid beslutet.
5. Beslut om revidering av Stockholms universitets riskanalys 2021-2022
(dnr SU FV-3957-20)
- Universitetsstyrelsen beslutar att revidera Stockholms universitets riskanalys 2021-2022 enligt bilaga 1.
6. Beslut om ställning som studentkår för perioden 2022-2025
(dnr SU FV-3065-21)
- Universitetsstyrelsen beslutar enligt bilaga 2.
- Universitetsstyrelsen vill betona vikten av ett samlat studentinflytande vid universitetet genom *en* studentkår, men följer den praxis som utvecklats vid Överklagandenämnden för högskolan om att vid en konkurrenssituation låta medlemsantalet inom aktuellt verksamhetsområde avgöra.
- Det antecknas att ledamöter utsedda av studenterna varken närvarat under diskussionen eller deltagit i beslutet.
7. Beslut om revidering av Arbetsordning vid Stockholms universitet
(dnr SU FV-4078-21)
- Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa Arbetsordning vid Stockholms universitet enligt bilaga 3.
- Detta beslut ersätter Arbetsordning vid Stockholms universitet, beslutad 2020-09-22.
8. Beslut om Internrevisionsplan 2022
(dnr SU FV-0620-21).
- Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa Internrevisionsplan 2022 enligt bilaga 4.

9.	Beslut med anledning av revisionsrapport från Internrevisionen avseende ekonomi i balans (dnr SU FV-0620-21)	Universitetsstyrelsen beslutar att uppdra åt rektor att vidta erforderliga åtgärder enligt bilaga 5.
10.	Beslut med anledning av revisionsrapport från Internrevisionen avseende granskning av hantering av IT-incidenter (dnr SU FV-0620-21)	Universitetsstyrelsen beslutar att uppdra åt rektor att vidta erforderliga åtgärder enligt bilaga 6.
11.	Beslut om fastställande av Placeringspolicy för gåvo- och donationsmedel (dnr SU FV-4048-21)	Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa Placeringspolicy för gåvo- och donationsmedel utan ändringar enligt bilaga 7.

Detta beslut ersätter Placeringspolicy för gåvo- och donationsmedel, beslutad 2020-12-04. |
| 12. | Beslut om fastställande av Placeringspolicy för stiftelser anknutna till Stockholms universitet (dnr SU FV-4049-21) | Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa Placeringspolicy för stiftelser anknutna till Stockholms universitet utan ändringar enligt bilaga 8.

Detta beslut ersätter Placeringspolicy för stiftelser anknutna till Stockholms universitet, beslutad 2020-12-04. |
13.	Beslut om reviderad inriktning av lokalförsörjningsplan 2021-2023 med utblick mot 2030 (dnr SU FV-3409-21)	Universitetsstyrelsen beslutar att fastställa reviderad inriktning för Lokalförsörjningsplan 2021-2023 med utblick mot 2030 enligt bilaga 9.
14.	Diskussion om dataskyddsbudets uppdrag och ställning (dnr SU FV-4100-21)	Diskussion
15.	Presentation av universitetet – en motor för innovation	Presentation
16.	Diskussion om universitetets verksamhet till stöd för innovation och nyttiggörande av forskning	Diskussion
17.	Övriga frågor	Inga övriga frågor anmälades

Missiv
2021-12-03

Handläggare:
Lisa Bäckmark
controller
Rektors kansli

Revidering av Stockholms universitets riskanalys 2021–2022

Beskrivning av ärendet

Förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) ställer krav på att myndigheter med internrevision ska identifiera, hantera och följa upp risker. Stockholms universitets riskanalys 2021-2022 beskriver de risker som är väsentliga för universitetet och beslutades av universitetsstyrelsen i december 2020.

För att säkerställa att riskanalysen innehåller aktuella och väsentliga risker, att åtgärder vidtas enligt plan samt att universitetet lever upp till kraven i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll har en uppföljning genomförts. Uppföljningen innefattar status för planerade åtgärder, bedömning av åtgärdernas påverkan på riskerna samt om det finns annat som hänt under året som påverkat riskerna.

Beredning

Uppföljningen av Stockholms universitets riskanalys 2021-2022 är gjord av Humanvetenskapliga området, Naturvetenskapliga området samt Universitetsförvaltningen. Resultatet från uppföljningen finns sammanställt i bilaga 2.

Uppföljningen har resulterat i ett förslag att revidera en av riskerna i riskanalys 2021-2022. Förslaget har presenterats i Områdesövergripande rådet, i Arbetsmiljöutskottet och vid universitetsstyrelsens sammanträde i oktober 2021. Inga invändningar emot förslaget lyftes vid dessa möten.

Den risk som föreslås sänkas är *Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön*. Risken värderades upp till en högrisk i april 2020 i samband med övergången till undervisning online och arbete hemifrån.

Utifrån vidtagna åtgärder och de resultat som presenteras, både i form av sjuktal och genomförd enkätundersökning, föreslås risken *Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön* värderas ner från sannolikhet 4 till sannolikhet 3. Detta innebär att risken går från en högrisk till en medelrisk.

Förslag till beslut

Beslut att revidera Stockholms universitets riskanalys 2021–2022 enligt bifogat förslag i bilaga 1.

Bilagor

Bilaga 1. Riskanalys 2021–2022 version 2.0

Bilaga 2. PM revidering av Stockholms universitets riskanalys 2021-2022

Bilaga 1 Riskanalys 2021-2022 - Stockholms universitet

Dnr SU FV-1.1.2-3957-20

BESLUT		Universitetsstyrelsen
Version	Beslutsdatum	Förändring
1.0	2020-12-04	
2.0	2021-12-03	Risk 7, minskad sannolikhet 3 (tidigare 4), vägd risk medel (tidigare hög).

Löp Risk nr.	Beskrivning av risken	Koppling till krav i författning	Universitetsstyrelsen		Vägd risk
			S	K	
1	Höga lokalkostnader Risken innebär att lokalkostnaderna framgent ökar markant om Akademiska hus fortsatt tillämpar principen om marknadsanpassade hyror. Höga lokalkostnader kan medföra begränsningar när det gäller tillväxt och utveckling av universitetets utbildning, forskning och övriga verksamhet.	Kvalitet Effektivitet	3	4	Hög
2	Svårigheter att få studentbostad och bostad till studenter och forskare Risk för att såväl nationella som internationella studenter samt gästforskare väljer bort Stockholms universitet som utbildningsanordnare resp. arbetsgivare på grund av svårigheterna med att ordna bostad i Stockholmsområdet. Bristen på bostäder kan särskilt påverka rekryteringen av undervisande personal då det ofta inbegriper individer som inte är bosatta i Stockholm innan rekryteringen sker. Bostadsfrågan är särskilt komplicerad för studenter i Stockholm där hyreskostnaderna är höga och det är svårt att ha en trygg och hållbar bostadssituation under hela studietiden.	Kvalitet	4	3	Hög
3	Bristande hantering och lagring av forskningsdata Forskningsdata som skapas i forskningsprojekt ska hanteras på ett säkert sätt under hela forskningsprocessen för att slutligen kunna tillgängliggöras och arkiveras. Risken handlar både om bristande nationell samordning av infrastruktur för forskningsdata och om brist på resurser lokalt. Resurser, både tekniskt och personellt, behövs för att: - omhänderta, kurer, autentisera och förvara data/dokumentation över tid - kravställa system - utbilda och bistå forskande personal i dessa frågor	Effektivitet Regelefterlevnad Kvalitet	3	4	Hög
4	Bristande informationssäkerhet Bristar i informationssäkerheten vad avser sekretess, tillgänglighet, spårbarhet, skydd mot obehörig åtkomst eller förändring, behörighetsadministration, backuprutiner mm. kan exempelvis leda till förlust av skyddsvärd forskningsinformation/-resultat, studieresultat och utbildningsdokumentation. Ett säkerhetshot riktat mot den svagaste länken kan på så vis leda till omfattande skada för olika organisatoriska enheter och enskilda individer, men även för universitetet i stort i form av sanktionsavgifter och försämrat renommé. Shrems II-domen och EU domstolens ogiltigförklarande av Privacy-shield innebär att det inte längre är tillåtet för personuppgiftsansvariga i EU att med Privacy Shield som grund överföra personuppgifter till mottagare i USA. Domen påverkar universitetets förutsättningar att överföra data till USA på ett rättssäkert sätt.	Regelefterlevnad Hushållning med statens medel Effektivitet Tillförlitlig rapportering	3	4	Hög
5	Ökade kostnader för forskningsinfrastruktur Stockholms universitet ska vara ett internationellt ledande forskningsuniversitet vilket kräver tillgång till och utveckling av forskningsinfrastruktur vilket kräver stora resurser. Vad gäller regional och lokal infrastruktur saknas finansieringsmöjligheter i stort, vilket innebär att lärosätena behöver finansiera den infrastrukturen parallellt med att bidra till den nationella. Ökade kostnader för forskningsinfrastruktur kan medföra allvarliga negativa konsekvenser för universitetet på lång sikt om inte nya medel tillskjuts.	Effektivitet Kvalitet	4	3	Hög
6	Bristande kvalitet inom små forskningsmiljöer Risk för att alltför små forskningsmiljöer med en liten kritisk massa inte kan upprätthålla kvaliteten i forskningen och utbildningen på alla nivåer. En underkritisk miljö kan exempelvis leda till bristande kapacitet i handledning, vilket på sikt kan försämra kvaliteten och genomströmningen i utbildningen på forskarnivå. Det kan också leda till svårigheter att forskningsanknyta utbildningen på grundnivå och avancerad nivå i relaterade utbildningar.	Kvalitet	2	3	Låg

Sannoliket (S): 1 = osannolik 2 = möjlig 3 = sannolik 4 = mycket sannolik
Konsekvens (K): 1 = försumbar 2 = lindrig 3 = märkbar 4 = allvarlig

Riskanalys 2021-2022

Vägd risk
1-6 = Låg
7-11 = Medel
12-16 = Hög

Löp Risk nr.	Beskrivning av risken	Koppling till krav i författning	S	K	Vägd risk
7	<p>Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön</p> <p>Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. Övergången till online-undervisning och arbete hemifrån påverkar lärarnas arbetsbelastning och arbets- och studiemiljön hos medarbetare och studenter. Oro över hälsa och ekonomi, en ökad social isolering och avsaknad av sammanhang är faktorer som påverkar måendet och motivationen. Även den fysiska arbets- och studiemiljön påverkas t.ex. möjligheterna till studie- och arbetsro och god ergonomi. Förändringarna kräver nya sätt att leda, kommunicera, samarbeta och fatta beslut.</p> <p>Situationen försvårar möjligheten att bedriva det systematiska arbetet med organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön. Brister medför risk för ohälsa, försämrade arbets- och studieprestationer, kränkande särbehandling och trakasserier vilket i förlängningen påverkar arbets- och studieeffektivitet och kvalitet i verksamheten negativt. Det finns särskild risk för ökat antal sjukskrivningar och avhopp bland doktorander. Risken är större bland doktorander som är kvinnor då de har högre sjuktal än doktorander som är män. Det finns även risk för att studenter mår sämre psykiskt än genomsnittspopulationen.</p> <p>Universitetets ekonomiska situation kan öka trycket på forskare att söka externa medel i ännu större utsträckning vilket kan öka arbetsbelastning och kan upplevas kravfyllt.</p>	<p>Regelefterlevnad</p> <p>Effektivitet</p> <p>Hushållning med statens medel</p> <p>Kvalitet</p>	<p>4</p> <p>3</p>	3	<p>Hög</p> <p>Medel</p>
8	<p>Svårigheter att rekrytera och behålla de bästa lärarna, dvs. bitr. lektorer, lektorer och professorer.</p> <p>Svårigheter att rekrytera de mest framstående lärarna (bitr. lektorer, lektorer och professorer) på grund av begränsningar i de anställningsvillkor och forskningsmiljöer universitetet kan erbjuda. Detta blir särskilt utmanande på grund av universitetets ekonomiska situation. Detta kan medföra risker för forskningens och utbildningens kvalitet och utveckling på sikt.</p>	<p>Kvalitet</p> <p>Effektivitet</p>	3	4	Hög
9	<p>Svårigheter att kompetensförsörja verksamhetsstödet</p> <p>Risken avser bland annat svårigheter att rekrytera kvalificerade administrativa chefer, ekonomer, hr-specialister, upphandlare, forskningssekreterare etc. Till risken kopplas också konsekvensen ökade lönekostnader för att kunna behålla och rekrytera administrativ kompetens. Svårigheter att kompetensförsörja verksamhetsstödet innebär sammantaget dels negativa konsekvenser för ett proaktivt och utvecklande verksamhetsstöd, dels brister i rättssäkerhet, transparens och effektivitet.</p>	<p>Kvalitet</p> <p>Regelefterlevnad</p> <p>Hushållning med statens medel</p> <p>Effektivitet</p> <p>Tillförlitlig rapportering</p>	3	3	Medel
10	<p>Låg genomströmning</p> <p>Risk för att studenter inom vissa utbildningar inte genomför och slutför en påbörjad utbildning i tillräckligt hög utsträckning. För studentens del är det en fråga om satsad tid och pengar på en utbildning som inte genomförs och avslutas. För universitetets del kan låg genomströmning påverka resursutnyttjande, effektivitet och kvalitet. Låg genomströmning och många avhopp från en utbildning kan innebära låg effektivitet då stora resurser läggs på studenter som inte tar examen. Avhopp från studier och låg genomströmning kan leda till sämre examensfrekvens och i förlängningen till minskade intäkter och negativ påverkan på utbildningskvaliteten mm.</p> <p>Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. -Online-undervisning ställer andra krav på både lärare och studenter, framför allt under en omställningsperiod. För lärare innebär det att arbetsbelastningen ökar vilket kan leda till lägre utbildningskvalitet. Särskilt viktigt är det att studenter med särskilda behov får det stöd de behöver.</p>	<p>Kvalitet</p> <p>Effektivitet</p> <p>Hushållning med statens medel</p>	3	3	Medel

Löp Risk nr.	Beskrivning av risken	Koppling till krav i författning	S	K	Vägd risk
11	Fusk vid examination Mot bakgrund av att universitetet sett en ökning av antalet disciplinärenden görs bedömningen att risken för fusk vid examination är fortsatt aktuell. Misstänkt fusk kan leda till att kursens eller utbildningens kvalitet och rykte försämras och i längden påverka universitetets anseende. Om ökningen av disciplinärenden fortsätter kan det leda till alltför långa handläggningstider för disciplinärendena, vilket innebär dels att studenterna behöver vänta länge på att få ett avgörande i Disciplinnämnden, dels ett ökat behov av resurser för att kunna korta handläggningstiderna. Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. Övergången till online-undervisning har inneburit utmaningar att till exempel övervaka examinationen när salstentamen har ersatts av hemtentamen.	Kvalitet Regelefterlevnad	4	2	Medel
12	Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter Med risken menas att en offentlig ställning utnyttjas för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Det kan röra sig om missbruk eller förskingring av universitetets resurser eller information, mutor/bestickning såsom mottagande av gåvor/förmåner från extern eller intern part om det sker i avsikt att påverka den anställdes tjänsteutövning, inköp av varor och tjänster utan koppling till verksamheten och utbetalning till ändamål som inte hör ihop med verksamheten. I risken inkluderas jäv och förtroendeskadliga bisysslor. Handlingen eller beteendet kan ha skett uppsåtligt eller av oaktsamhet och medför risk för att universitetets egendom eller namn lider skada.	Regelefterlevnad Hushållning med statens medel	2	4	Medel
13	Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed är ett alltmer uppmärksammat problem och aktuella fall har belyst de risker allvarliga sådana fall kan medföra. Oredlighet i forskning definieras i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning som en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Exempel på andra avvikelser från god forskningssed är obehörigt användande av information given i förtroende, obehörigt hävdande av författarskap och underlåtenhet att följa etiska regler/motsv. Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed slår mot forskningens fundament och kan, förutom att innebära faktiska direkta risker för både individer och samhälle, innebära betydande risker för förtroendet för vetenskapen i allmänhet och för det enskilda universitetet i synnerhet.	Kvalitet Regelefterlevnad	2	3	Låg
14	Minskade externa medel till forskning och samverkan Risken handlar om risk för minskade intäkter av externa forskningsmedel på grund av: - prefekters rädsla för medfinansiering av OH-kostnader delvis pga universitetets ekonomiska situation - stiftelser får lägre avkastning pga pandemin - europeiska forskningsprogrammet, Horisont Europa, får en mindre budget - Sveriges satsning på forskning minskar eller/och riktas mot medicinsk forskning - sannolikt störst risk för finansiering av forskning inom humaniora och delar av samhällsvetenskap där direkta nyttan inte är uppenbar. - Ökade lokalkostnader påverkar indirekt andel medel (gäller både basanslag och externa bidrag) som blir tillgänglig för forskning Minskade externa forskningsmedel påverkar forskningen, forskarutbildningen och ekonomin i stort negativt. Även samverkan riskerar att drabbas då samarbetsforskning, uppdragsforskning eller andra samverkansprojekt finansieras av externa medel. Ett eventuellt åtstramat ekonomiskt läge kan rimligtvis också öka trycket på forskare att söka externa medel i ännu större utsträckning.	Kvalitet Effektivitet Hushållning med statens medel	3	3	Medel

Lisa Bäckmark
controller
Rektors kansli

Bilaga 2: Revidering av Stockholms universitets riskanalys 2021-2022

Bakgrund

Förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) ställer krav på att myndigheter med internrevision ska identifiera, hantera och följa upp risker. Den interna styrningen och kontrollen ska dokumenteras på ett systematiskt sätt och ledningen ska, i samband med årsredovisningen, bedöma om den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Stockholm universitetets riskanalys är tvåårig vilket innebär att en större översyn gjordes inför perioden 2021–2022. Inför 2022 har en uppföljning genomförts för att säkerställa att den universitetsgemensamma riskanalysen innehåller aktuella och väsentliga risker, att åtgärder vidtas enligt plan, att riskerna följs upp regelbundet och systematiskt samt att arbetet dokumenteras.

Sammanfattande bedömning

Uppföljningen visar att i huvudsak fortlöper planerade åtgärder enligt plan och att alla risker utom en bedöms ligga kvar på samma nivå som beslutades av universitetsstyrelsen i december 2020. Vidare bedöms ingen ny risk av väsentlig karaktär ha uppkommit.

Den risk som föreslås sänkas är *Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön*. Risken värderades upp till en högrisk i april 2020 i samband med övergången till undervisning online och arbete hemifrån.

Utifrån vidtagna åtgärder och de resultat som presenteras, både i form av sjuktal och genomförd enkätundersökning, föreslås risken *Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön* värderas ner från sannolikhet 4 till sannolikhet 3. Detta innebär att risken går från en högrisk till en medelrisk.

Universitetets risker 2021–2022

Tabellen visar förslaget inför beslut om revidering av universitetets riskanalys 2021-2022. Efter tabellen följer en kort beskrivning av varje risk och den uppföljning som genomförts efter andra tertialet 2021.

Risk	Sannolikhet	Konsekvens	Vägd risk
Höga lokalkostnader	3	4	Hög
Svårigheter att få studentbostad och bostad till studenter och forskare	4	3	Hög
Bristande hantering och lagring av forskningsdata	3	4	Hög
Bristande informationssäkerhet	3	4	Hög
Ökade kostnader för forskningsinfrastruktur	4	3	Hög
Svårigheter att rekrytera och behålla de bästa lärarna, dvs. bitr. lektorer, lektorer och professorer.	3	4	Hög
Bristar i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön	3	3	Medel (revideras)
Svårigheter att kompetensförsörja verksamhetsstödet	3	3	Medel
Låg genomströmning	3	3	Medel
Fusk vid examination	4	2	Medel
Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter	2	4	Medel
Minskade externa medel till forskning och samverkan	3	3	Medel
Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed	2	3	Låg
Bristande kvalitet inom små forskningsmiljöer	2	3	Låg

Uppföljning av universitetets risker 2021-2022

Högrisker

Höga lokalkostnader

Risken innebär att lokalkostnaderna fortsätter att öka om Akademiska hus fortsatt tillämpar principen om marknadsanpassade hyror. Höga lokalkostnader kan medföra begränsningar när det gäller tillväxt och utveckling av universitetets utbildning, forskning och övriga verksamhet.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Vidtagna åtgärder bidrar till ökad medvetenhet, dialog och samordning kring lokalkostnader vilket på sikt kan bidra till att optimera nyttjandet och minska kostnaderna för lokaler. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Svårigheter att få studentbostad och bostad till studenter och forskare

Risk för att såväl nationella som internationella studenter samt gästforskare väljer bort Stockholms universitet som utbildningsanordnare och arbetsgivare på grund av svårigheterna med att ordna bostad i Stockholmsområdet. Bristen på bostäder kan särskilt påverka rekryteringen av undervisande personal då det ofta inbegriper individer som inte är bosatta i Stockholm innan rekryteringen sker. Bostadsfrågan är särskilt komplicerad för studenter i Stockholm där hyreskostnaderna är höga och det är svårt att ha en trygg och hållbar bostadssituation under hela studietiden.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Vidtagna åtgärder bidrar till ett förbättrat samarbete med fastighetsägare vilket på sikt bidrar till ett ökat utbud av student- och forskarbostäder. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Bristande hantering och lagring av forskningsdata

Forskningsdata som skapas i forskningsprojekt ska hanteras på ett säkert sätt under hela forskningsprocessen för att slutligen kunna tillgängliggöras och arkiveras. Risken handlar både om bristande nationell samordning av infrastruktur för forskningsdata och om brist på resurser lokalt.

Planerade åtgärder pågår i huvudsak enligt plan. Plattformen för central lagringsyta för forskningsdata är lanserad och nu återstår att marknadsföra plattformen och få forskarna att ansluta. Införandet av e-arkiv kommer att fortgå under 2022. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Bristande informationssäkerhet

Bristar i informationssäkerheten vad avser sekretess, tillgänglighet, spårbarhet, skydd mot obehörig åtkomst eller förändring, behörighetsadministration, backuprutiner med mera kan leda till förlust av skyddsvärd forskningsinformation, studieresultat och utbildningsdokumentation. Ett säkerhetsshot riktat mot den svagaste länken kan på så vis leda

till omfattande skada för olika organisatoriska enheter och enskilda individer, men även för universitetet i stort i form av sanktionsavgifter och försämrat renommé.

Planerade åtgärder har försenats. Det finns utmaningar främst kopplat till bemanning, att ytterligare komplexa frågor som uppstått under arbetet samt att EU-kommissionen försenats i vissa delar. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Ökade kostnader för forskningsinfrastruktur

Stockholms universitet ska vara ett internationellt ledande forskningsuniversitet vilket kräver tillgång till och utveckling av forskningsinfrastruktur vilket kräver stora resurser. Vad gäller regional och lokal infrastruktur saknas finansieringsmöjligheter i stort, vilket innebär att lärosätena behöver finansiera den infrastrukturen parallellt med att bidra till den nationella. Ökade kostnader för forskningsinfrastruktur kan medföra allvarliga negativa konsekvenser för universitetet på lång sikt om inte nya medel tillskjuts.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Vetenskapsrådet har tilldelats medel för forskningsinfrastruktur i enlighet med den forsknings- och innovationspolitiska propositionen 2020 vilket kan påverka riskbedömningen. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Svårigheter att rekrytera och behålla de bästa lärarna, dvs. bitr. lektorer, lektorer och professorer.

Svårigheter att rekrytera de mest framstående lärarna (bitr. lektorer, lektorer och professorer) på grund av begränsningar i de anställningsvillkor och forskningsmiljöer universitetet kan erbjuda. Detta blir särskilt utmanande på grund av universitetets ekonomiska situation. Detta kan medföra risker för forskningens och utbildningens kvalitet och utveckling på sikt.

Planerade åtgärder pågår i huvudsak enligt plan. Implementeringen av digitalt introduktionsprogram är försenat på grund av pandemin. Risken bedöms i detta läge kvarstå som hög.

Medelrisker

Brister i den organisatoriska och sociala arbets- och studiemiljön

Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. Övergången till online-undervisning och arbete hemifrån påverkar lärarnas arbetsbelastning och arbets- och studiemiljön hos medarbetare och studenter.

Planerade åtgärder pågår i huvudsak enligt plan. Åtgärder har vidtagits i i form av systematiska riskbedömningar, implementering av en ny rehabiliteringsprocess samt utbildningsinsatser för chefer. Studiemiljöfrågorna tas upp i RALV och studenthälsan har tilldelats ökade resurser och stödet till studenter som läser på distans har utvecklats.

Omställningen till undervisning online och arbete hemifrån inte har orsakat ökad ohälsa i form av ökad sjukskrivning.

En intern enkätundersökning¹ visar att studenter upplever förbättringar inom flera områden som handlar om daglig struktur, social kontakt med kurskamrater och lärare, arbete i grupp och studiemotivation. Undersökningen visar att lärare använder sig av fler digitala verktyg i sin undervisning och att de blivit både tryggare och mer bekväma med att undervisa online.

Risken bedöms kunna värderas ner från sannolikhet 4 till sannolikhet 3. Detta innebär att risken går från en högrisk till en medelrisk.

Svårigheter att kompetensförsörja verksamhetsstödet

Risken avser bland annat svårigheter att rekrytera kvalificerade administrativa chefer, ekonomer, hr-specialister, upphandlare, forskningssekreterare etc. Svårigheter att kompetensförsörja verksamhetsstödet innebär sammantaget dels negativa konsekvenser för ett proaktivt och utvecklande verksamhetsstöd, dels brister i rättssäkerhet, transparens och effektivitet.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms i detta läge kvarstå som en medelrisk.

Låg genomströmning

Risk för att studenter inom vissa utbildningar inte genomför och slutför en påbörjad utbildning i tillräckligt hög utsträckning. För studentens del är det en fråga om satsad tid och pengar på en utbildning som inte genomförs och avslutas. För universitetets del kan låg genomströmning påverka resursutnyttjande, effektivitet och kvalitet. Låg genomströmning och många avhopp från en utbildning kan innebära låg effektivitet då stora resurser läggs på studenter som inte tar examen och i förlängningen till minskade intäkter och negativ påverkan på utbildningskvaliteten.

Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. Online-undervisning ställer andra krav på både lärare och studenter, framför allt under en omställningsperiod. För lärare innebär det att arbetsbelastningen ökar vilket kan leda till lägre utbildningskvalitet. Särskilt viktigt är det att studenter med särskilda behov får det stöd de behöver.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms kvarstå som en medelrisk.

Fusk vid examination

Mot bakgrund av att universitetet sett en ökning av antalet disciplinärenden görs bedömningen att risken för fusk vid examination är fortsatt aktuell. Misstänkt fusk kan leda till att kursens eller utbildningens kvalitet och rykte försämras och i längden påverka universitetets anseende.

¹ <https://www.su.se/ceul/om-oss/nyheter/enk%C3%A4unders%C3%B6kning-allt-fler-studenter-och-l%C3%A4rare-f%C3%A5r-undervisningen-online-att-fungera-1.568708>

Om ökningen av disciplinärenden fortsätter kan det leda till alltför långa handläggningstider för disciplinärendena, vilket innebär dels att studenterna behöver vänta länge på att få ett avgörande i disciplinnämnden, dels ett ökat behov av resurser för att kunna korta handläggningstiderna.

Under våren 2020 vidtog Stockholms universitet ett flertal åtgärder för att bidra till att minimera smittspridningen av coronaviruset. Övergången till online-undervisning har inneburit utmaningar att till exempel övervaka examinationen när salstentamen har ersatts av hementamen.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Genomförda åtgärder handlar både om att effektivisera hanteringen och att motverka uppkomsten av disciplinärenden. Risken bedöms kvarstå som en medelrisk.

Korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter

Med risken menas att en offentlig ställning utnyttjas för att uppnå otillbörlig vinning för sig själv eller andra. Det kan röra sig om missbruk eller förskingring av universitetets resurser eller information, mutor/bestickning såsom mottagande av gåvor/förmåner från extern eller intern part om det sker i avsikt att påverka den anställdes tjänsteutövning, inköp av varor och tjänster utan koppling till verksamheten och utbetalning till ändamål som inte hör ihop med verksamheten. I risken inkluderas jäv och förtroendeskadliga bisysslor. Handlingen eller beteendet kan ha skett uppsåtligt eller av oaktsamhet och medför risk för att universitetets egendom eller namn lider skada.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms kvarstå som en medelrisk.

Minskade externa medel till forskning och samverkan

Risken handlar om risk för minskade intäkter av externa forskningsmedel bland annat på grund av att benägenheten att binda upp interna medel för medfinansiering av OH-kostnader minskar på grund av universitetets ekonomiska situation. Även risken för minskad avkastning för forskningsfinansierande stiftelser p.g.a. pandemin, samt att europeiska forskningsprogrammet (Horisont Europa) får en mindre budget bedöms kunna påverka risken. Även ökade lokalkostnader påverkar indirekt andel medel (gäller både basanslag och externa bidrag) som blir tillgänglig för forskning.

Minskade externa forskningsmedel har negativ påverkan på forskningen, forskarutbildningen och ekonomin i stort. Även samverkan riskerar att drabbas då samarbetsforskning, uppdragsforskning eller andra samverkansprojekt finansieras av externa medel. Ett eventuellt åtstramat ekonomiskt läge kan också öka trycket på forskare att söka externa medel i ännu större utsträckning.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms i detta läge kvarstå som en medelrisk.

Lågrisker

Bristande kvalitet inom små forskningsmiljöer

Risk för att alltför små forskningsmiljöer med en liten kritisk massa inte kan upprätthålla kvaliteten i forskningen och utbildningen på alla nivåer. En underkritisk miljö kan exempelvis leda till bristande kapacitet i handledning, vilket på sikt kan försämra kvaliteten och genomströmningen i utbildningen på forskarnivå. Det kan också leda till svårigheter att forskningsanknyta utbildningen på grundnivå och avancerad nivå i relaterade utbildningar

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms i detta läge kvarstå som låg.

Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed

Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed är ett alltmer uppmärksammat problem och aktuella fall har belyst de risker allvarliga sådana fall kan medföra. Oredlighet i forskning definieras i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning som en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Exempel på andra avvikelser från god forskningssed är obehörigt användande av information given i förtroende, oberättigat hävdande av författarskap och underlåtelse att följa etiska regler/motsvarande.

Oredlighet i forskning och andra avvikelser från god forskningssed slår mot forskningens fundament och kan, förutom att innebära faktiska direkta risker för både individer och samhälle, innebära betydande risker för förtroendet för vetenskapen i allmänhet och för det enskilda universitetet i synnerhet.

Planerade åtgärder pågår enligt plan. Risken bedöms i detta läge kvarstå som låg.

Universitetsstyrelsen

Ulf Nyman
Utredare
Rektors kansli

Ställning som studentkår vid Stockholms universitet för perioden 2022-07-01 – 2025-06-30

I enlighet med 4 kap. 8 § högskolelagen (1992:1434) är det Stockholms universitets uppgift att besluta vilka studentsammanslutningar som, efter ansökan, ska få ställning som studentkår vid universitetet. En sammanslutning ska få ställning som studentkår om den uppfyller kraven i 4 kap 9-14 §§ högskolelagen.

Stockholms universitet har mottagit tre ansökningar vid ansökningstidens utgång. Dessa kommer från Stockholms universitets studentkår (SUS), Studentkåren DISK samt Föreningen Ekonomerna. Universitetets bedömning är att alla tre sökande sammanslutningar uppfyller de grundläggande krav som ställs på en studentkår i högskolelagen.

DISK söker ställning som studentkår för Institutionen för data- och systemvetenskap och Föreningen Ekonomerna söker ställning som studentkår för Företagsekonomiska institutionen. Stockholms universitets studentkår ansöker om att få ställning som studentkår med hela universitetet som verksamhetsområde med undantag för Institutionen för data- och systemvetenskap.

Det råder således en konkurrenssituation gällande Företagsekonomiska institutionen, och endast en sammanslutning kan få ställning som studentkår inom ett angivet verksamhetsområde.

Vid en konkurrenssituation har Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) i tidigare beslut funnit att det är sammanslutningarnas medlemstal inom verksamhetsområdet som ska avgöra vilken sammanslutning som ska ges ställning som studentkår.

För Företagsekonomiska institutionen har Föreningen Ekonomerna ett högre medlemstal än Stockholms universitets studentkår enligt de medlemsförteckningar som bifogats respektive ansökan. En sammanställning av dessa ser ut som följer:

- Föreningen Ekonomerna 1 376 medlemmar
- SUS 637 medlemmar

Beslut

Universitetsstyrelsen beslutar, mot bakgrund av vad ovan anförts, att bevilja nedanstående studentsammanslutningar ställning som studentkår för perioden 2022-07-01 – 2025-06-30:

- Stockholms universitets studentkår, med hela universitetet som verksamhetsområde med undantag för Företagsekonomiska institutionen samt Institutionen för data- och systemvetenskap. Stockholms universitets studentkår äger även rätt att på central nivå, områdesnivå och fakultetsnivå representera samtliga universitetets studenter.
- Föreningen Ekonomerna, med Företagsekonomiska institutionen som verksamhetsområde.
- Studentkåren DISK, med Institutionen för data- och systemvetenskap som verksamhetsområde.

Beslutet gäller under förutsättning att de beviljade studentkåren uppfyller de krav som ställs i 4 kap. 9-14 §§ högskolelagen (1992:1434). Beslutet får återkallas om studentkåren inte längre uppfyller dessa krav, eller om studentkåren skriftligen ansöker om det. Studentkåren ska beredas tillfälle att yttra sig innan ett beslut om återkallelse fattas.

Föreskrifter om hur studentkåren ska redovisa sin verksamhet och sitt medlemsantal meddelas av rektor i separat skrivelse.

Anvisning om överklagande

Detta beslut kan överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. Överklagandet skall ställas till Överklagandenämnden för högskolan, Box 7249, 103 89 Stockholm, men ges in till Stockholms universitet, Registrator, 106 91 Stockholm.

Överklagandet skall vara skriftligt. I skrivelsen anges det överklagade beslutet, den ändring av beslutet som begärs samt de skäl som åberopas för överklagandet.

Överklagandet skall ha inkommit till Stockholms universitet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Arbetsordning vid Stockholms universitet

Fastställd av universitetsstyrelsen 2021-12-03
att gälla fr.o.m. 2021-12-03

Innehåll

1. Inledning	2
2. Generella begrepp	2
2.1 Vetenskaplig kompetens	2
3. Delegation och delegationsordning	2
4. Organisation	3
4.1 Universitetsstyrelsen	3
4.2 Rektor	3
4.3 Områdesnämnd	3
4.4 Fakulteter	4
4.5 Institution	4
4.6 Institutionsstyrelse och prefekt	4
4.7 NORDITA	4
4.8 Universitetsförvaltning och universitetsdirektör	4
4.9 Universitetsbibliotek och överbibliotekarie	4
4.10 Personalansvarsnämnd	5
4.11 Internrevision	5
4.12 Studenter	5
5. Universitetsstyrelsen	5
5.1 Uppgifter	5
5.2 Sammansättning.....	7
5.3 Universitetsstyrelsens arbetsformer	8
5.4 Protokoll	9
5.5 Expediering av beslut	9
5.6 Revisionsutskott	10
5.7 Förvaltning av gåvor och donationer	10
6. Rektor	11
6.1 Uppgifter	12
6.2 Arbetsformer	13
7. Områdesnämnd	13
7.1 Uppgifter	13
7.2 Sammansättning.....	13
8. Fakultetsnämnd	14
8.1 Uppgifter	14
8.2 Sammansättning.....	14
8.3 Dekanus och prodekanus	15
9. Institutioner	15
9.1 Institutionsstyrelse	15
9.2 Prefekt	15

1. Inledning

Med anledning av bestämmelserna i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) utformas en arbetsordning för Stockholms universitet som omfattar universitetets övergripande organisation, arbetsfördelning mellan universitetsstyrelse och rektor, principer för delegering av beslutanderätt, handläggningen av vissa ärenden samt formerna i övrigt för verksamheten.

2. Generella begrepp

2.1 Vetenskaplig kompetens

I högskolelagen stadgas att universitetet beslutar om sin interna organisation utöver universitetsstyrelsen och rektor, om inte annat är föreskrivet (2 kap. 5 § högskolelagen). Beslut ska fattas av personer med vetenskaplig kompetens (med vetenskaplig kompetens avses avlagd doktorsexamen eller motsvarande vetenskaplig kompetens) om besluten kräver en bedömning av

- uppläggning, genomförande av och kvalitet i utbildningen eller
- organisation av och kvalitet i forskningen.

Om bedömning ska göras av en grupp av personer, ska majoriteten av personerna ha vetenskaplig kompetens. Universitetsstyrelsen får dock besluta att en sådan majoritet inte behövs, om det finns särskilda skäl (2 kap. 6 § högskolelagen).

Med person med vetenskaplig kompetens avses i det här sammanhanget den som är

- professor eller
- annan lärare/forskare/akademisk ledare¹ som har en anställning eller ett uppdrag, för vilket det krävs doktorsexamen eller en motsvarande vetenskaplig kompetens, inom en områdes- respektive fakultetsnämnds ansvarsområde.

Definitionen av vetenskaplig kompetens har relevans bland annat för valförfarandet vid exempelvis utseende av ledamöter till beslutande organ inom universitetet. För valbarhet och rösträtt gäller att personen ska uppfylla kriterierna ovan för vetenskaplig kompetens.

3. Delegation och delegationsordning

En delegation innebär ett överförande av viss beslutsbefogenhet från ett organ till ett underordnat organ.

En korrekt genomförd delegation innebär att *ansvaret för fattade beslut delvis överförs* till det underordnade organet, som fått uppgiften till sig delegerad. Det yttersta ansvaret ligger dock kvar på det delegerande organet. Det ankommer t.ex. på vederbörande att ingripa, om det visar sig att det underordnade organet inte förmår utföra uppgifterna eller missköter sig. En delegation kan när som helst återkallas och bör också återkallas, när det finns skäl till det. Det delegerande organet *ansvarar* med andra ord *för sitt delegationsbeslut*.

¹ Med akademisk ledare avses här dekan, prefekt, föreståndare eller motsvarande.

Högskoleförfattningarna reglerar i dag enbart vilka ärenden som ska beslutas av *universitetsstyrelse och rektor*. Andra beslutande organ inom universitetet grundar sina beslutsbefogenheter på delegation från andra organ, där den ursprungliga delegationen alltid är från rektor.

I högskoleförordningen stadgas vilka särskilt angivna frågor som ska beslutas av *universitetsstyrelsen*. Sådana frågor får universitetsstyrelsen inte delegera. Däremot kan universitetsstyrelsen i en viss konkret fråga bemyndiga rektor att fatta beslut i sitt ställe. Som myndighetens chef fattar rektor beslut i alla universitetets ärenden, bortsett från ärenden som enligt högskoleförfattningarna ska avgöras av universitetsstyrelsen. Rektor får enligt högskoleförordningen delegera sina uppgifter, om inte annat är särskilt föreskrivet (2 kap. 13 § högskoleförordningen). Bestämmelsen om delegering i myndighetsförordningen (2007:515) är enligt 1 kap. 5 § högskoleförordningen inte tillämplig på högskolorna.

Huvudprincipen är att överordnade organ får vidaredelegera till underordnade organ om inte annat anges. Utöver vad som anges om de beslutande organens uppgifter i denna arbetsordning finns delegationsbeslut fastställda av respektive organ.

4. Organisation

4.1 Universitetsstyrelsen

Universitetsstyrelsen har inseeende över universitetets alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs (2 kap. 2 § högskolelagen).

Universitetsstyrelsen är en styrelse med fullt ansvar.

Vid universitetet finns en internrevision direkt underställd universitetsstyrelsen. Inom universitetsstyrelsen finns ett revisionsutskott, vilket är ett beredande organ som regelbundet rapporterar till universitetsstyrelsen (se avsnitt. 5.6).

4.2 Rektor

Rektor är universitetets myndighetschef (2 kap. 3 § högskolelagen). Anställningen som rektor regleras i högskoleförordningen (2 kap. 8 § högskoleförordningen). Rektor ska ha en ställföreträdare, som tjänstgör i rektors ställe, när han eller hon inte är i tjänst, och som i övrigt ersätter rektor i den utsträckning som rektor bestämmer (2 kap. 10 § högskoleförordningen). Rektors ställföreträdare benämns prorektor.

Rektor har närvaro- och yttranderätt vid samtliga sammanträden med beslutande organ inom universitetet.

4.3 Områdesnämnd

Områdesnämnden är områdets beslutande organ. Majoriteten av ledamöterna i områdesnämnden utgörs av lärare/forskare med vetenskaplig kompetens (s.k. verksamhetsrepresentanter). Vid Stockholms universitet finns två områdesnämnder:

- Områdesnämnden för humanvetenskap
- Områdesnämnden för naturvetenskap

4.4 Fakulteter

Inom universitetet finns fyra fakulteter:

- Humanistiska fakulteten
- Juridiska fakulteten
- Naturvetenskapliga fakulteten
- Samhällsvetenskapliga fakulteten

Fakulteten leds av en fakultetsnämnd. Fakultetsnämndens ordförande benämns dekanus och vice ordförande benämns prodekanus.

Under Områdesnämnden för humanvetenskap sorterar Humanistiska, Juridiska och Samhällsvetenskapliga fakulteten. Områdesnämndens ordförande och viceordförande är tillika dekaner.

Områdesnämnden för naturvetenskap är tillika fakultetsnämnd och fakultetens beslutande organ. Områdesnämndens/fakultetsnämndens ordförande är tillika dekanus och vice ordförande är tillika prodekanus.

4.5 Institution

Verksamheten bedrivs inom institutioner/motsvarande (med motsvarande avses institut eller centrumbildning som sorterar under en fakultet), om inte annat beslutats för viss verksamhet. Varje institution tillhör en fakultet.

4.6 Institutionsstyrelse och prefekt

En institution leds av en institutionsstyrelse och en prefekt, om inte rektor i ett enskilt fall har beslutat annat.

4.7 NORDITA

Vid universitetet finns Nordiska institutet för teoretisk fysik, NORDITA, organisatoriskt placerat direkt under rektor. Huvudmannskapet för institutet är gemensamt för universitetet och Kungliga Tekniska högskolan, KTH. Institutet leds av en styrelse utsedd enligt institutets stadgar och en föreståndare utsedd av rektor i samråd med rektor för KTH. Institutet administreras inom området för naturvetenskap.

4.8 Universitetsförvaltning och universitetsdirektör

Vid universitetet finns en universitetsförvaltning. Universitetsförvaltningen stödjer universitetsstyrelsen, rektor, områdes- och fakultetsnämnder och verksamheten i övrigt i syfte att fullgöra universitetets övergripande myndighetsansvar samt att utveckla universitetets administration.

Universitetsdirektören är universitetsförvaltningens chef.

Universitetsdirektören har närvaro- och yttranderätt vid samtliga sammanträden med beslutande organ inom universitetet.

4.9 Universitetsbibliotek och överbibliotekarie

Vid universitetet finns ett universitetsbibliotek placerat inom universitetsförvaltningen. Överbibliotekarien är universitetsbibliotekets chef.

4.10 Personalansvarsnämnd

Vid universitetet finns en personalansvarsnämnd. Personalansvarsnämndens sammansättning och uppgifter regleras i 25-26 §§ myndighetsförordningen (2007:515). Rektor är ordförande i nämnden. Nämnden består i övrigt av högst tre ledamöter som utses av universitetsstyrelsen samt tre personalföreträdare vilka utses enligt bestämmelserna i personalföreträdarförordningen (1987:1101).

4.11 Internrevision

Vid Stockholms universitet finns en internrevision direkt underställd universitetsstyrelsen. Internrevisionens arbete regleras i internrevisionsförordning (2006:1228). Vidare har universitetsstyrelsen beslutat om en funktionsbeskrivning och instruktion för internrevisionen vid Stockholms universitet. Universitetsstyrelsen har även ett revisionsutskott (se avsnitt. 5.6).

4.12 Studenter

Studentkår

Universitetet ska efter ansökan besluta att en sammanslutning av studenter får ställning som studentkår för viss tid, om sammanslutningen uppfyller de krav som ställs i 4 kap. 9-14 §§ högskolelagen (4 kap. 8 § högskolelagen).

Studentrepresentation

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § högskolelagen).

Om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person, ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförande av beredningen (2 kap. 14 § högskoleförordningen).

I de fall det bedöms att synpunkter i ett ärende behöver inhämtas genom remiss till en eller flera instanser och ärendet rör verksamhet av betydelse för utbildningen eller studenternas situation, ska studentkårerna vid universitetet utgöra remissinstans.

5. Universitetsstyrelsen

5.1 Uppgifter

Universitetsstyrelsen ansvarar inför regeringen för verksamheten och ska se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att högskolan hushållar väl med statens medel (3 § myndighetsförordningen (2007:515) och 2 kap. 2 § första stycket högskoleförordningen).

Årsredovisningen ska skrivas under av universitetsstyrelsen. Underskriften innebär att universitetsstyrelsen intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och av kostnader, intäkter och högskolans ekonomiska ställning (2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt 2 kap. 2 § första stycket högskoleförordningen). I anslutning till underskriften i årsredovisningen ska universitetsstyrelsen lämna en bedömning av huruvida den interna styrningen och kontrollen är betryggande.

Universitetsstyrelsen ska enligt 2 kap. 2 § högskoleförordningen besluta

1. i viktigare frågor om verksamhetens övergripande inriktning och högskolans organisation,
2. om årsredovisningar, budgetunderlag och viktigare framställningar i övrigt samt säkerställa att det vid högskolan finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett betryggande sätt,
3. om åtgärder med anledning av Riksrevisionens revisionsberättelser och revisionsrapporter,
4. om riktlinjer och revisionsplan för internrevisionen och åtgärder med anledning av internrevisionens iakttagelser och rekommendationer enligt 10 § Internrevisionsförordningen (2006:1228),
5. i viktigare frågor om den interna resursfördelningen och uppföljningen av denna,
6. i frågor som enligt 2 kap. 15 § högskoleförordningen ska avgöras av en personalansvarsnämnd, om det inte har inrättats en personalansvarsnämnd vid högskolan² eller om Statens ansvarsnämnd inte ska besluta enligt 4 kap. 16 § högskoleförordningen,
7. om den antagningsordning som anges i 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen,
8. om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning,
9. om en anställningsordning,
10. om viktigare föreskrifter i övrigt, och
11. i frågor i övrigt som är av principiell vikt. Universitetsstyrelsen får dock inte ta över uppgift från rektor, om det i högskoleförordningen eller annars har föreskrivits att denna uppgift ankommer just på rektor, 2 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen. Beslut som kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av och kvalitet i utbildningen eller organisation av och kvalitet i forskningen ska fattas av personer med vetenskaplig kompetens (2 kap. 5 § högskolelagen, se avsnitt 2).

Vidare beslutar universitetsstyrelsen i följande frågor.

12. Universitetsstyrelsen beslutar om föreskrifter om hörande av lärare, övriga anställda och studenter inför universitetsstyrelsens förslag till rektor 2 kap. 8 § andra stycket högskoleförordningen.

² Vid Stockholms universitet finns en personalansvarsnämnd inrättad (se avsnitt 4.10).

13. Universitetsstyrelsen meddelar formerna för valet av lärarrepresentanter i universitetsstyrelsen, i enlighet med 2 kap. 7a § första stycket högskoleförordningen.
14. Universitetsstyrelsen beslutar om utseende av prorektor, 2 kap. 10 § första stycket högskoleförordningen.
15. Universitetsstyrelsen avger förslag till rektor, som anställs av regeringen, 2 kap. 8 § högskoleförordningen.
16. Universitetsstyrelsen utser vice ordförande inom sig, 2 kap. 1 § tredje stycket högskoleförordningen.
17. Universitetsstyrelsen får enligt 2 kap. 15 § högskoleförordningen inrätta en personalansvarsnämnd (se p. 6) och utse ledamöter för att pröva frågor om
 - a) skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden, när anställningen inte är en provanställning,
 - b) disciplinansvar,
 - c) åtalsanmälan,
 - d) avstängning.

5.2 Sammansättning

Universitetsstyrelsen består av ordförande, rektor och 13 övriga ledamöter (2 kap. 1 § högskoleförordningen).³

Lärarna har rätt att representeras av tre ledamöter. Därutöver har de rätt till två gruppuppseanter. Lärarnas representanter utses genom val (se avsnitt 5.1 punkt 13).

Studenterna har rätt att representeras av tre ledamöter (2 kap. 7a § andra stycket högskoleförordningen). Därutöver har de rätt till två gruppuppseanter. Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Övriga ledamöter utses av regeringen som också beslutar vem som ska vara universitetsstyrelsens ordförande (2 kap. 4 § högskolelagen).

Ledamöter, utom rektor, utses för en bestämd tid, högst tre år. Om rektor utses till ordförande gäller ordförandeuppdraget i högst tre år (2 kap. 7 § högskoleförordningen).

De företrädare för de anställda som enligt 2 kap. 4 § andra stycket högskolelagen har närvaro- och yttranderätt vid universitetsstyrelsens sammanträden utses enligt bestämmelserna i personalföreträdförordningen (1987:1101) (2 kap. 7 § högskoleförordningen, fjärde stycket).

³ Universitetsstyrelsens ledamöter är även ledamöter i Styrelsen för stiftelser anknutna till Stockholms universitet.

5.3 Universitetsstyrelsens arbetsformer

Sammanträdestider

Universitetsstyrelsen sammanträder minst fem gånger per år. Universitetsstyrelsen fastställer datum för sammanträden. Beslut om extra sammanträde fattas av ordföranden i samråd med rektor. Viktigare frågor behandlas normalt under två sammanträden, vid första sammanträdet som diskussionspunkt och vid andra sammanträdet som besluts punkt.

Kallelse

Kallelse och föredragningslista sänds till ledamöterna senast en vecka före ordinarie sammanträde. Handlingar och förslag till beslut sänds normalt ut samtidigt. Utskicket görs elektroniskt.

Förhinder att närvara vid universitetsstyrelsens sammanträde anmäls till universitetsstyrelsens sekreterare. Styrelsens ledamöter är skyldiga att hålla styrelsens sekreterare underrättad om tillfälliga eller permanenta adressändringar.

Det ankommer på ledamoten att till ordföranden före sammanträdet anmäla förhållande som kan innebära jäv enligt jävsreglerna i 16-18 §§ förvaltningslagen (2017:900).

Beredning av ärenden inkl. informations- och förhandlingsskyldighet

Universitetsstyrelsens sammanträden bereds av rektor och universitetsdirektör samt de tjänstemän som rektor eller universitetsdirektören bestämmer.

Universitetsdirektören eller den rektor utser ansvarar för att varje enskilt ärende i styrelsen handläggs i enlighet med kraven på information och förhandling i gällande arbetsrättslig reglering och avtal.

Sammanträdesordning

Universitetsstyrelsen är beslutför när fler än hälften av ledamöterna är närvarande, bland dem ordföranden eller vice ordföranden och rektor eller prorektor (2 kap. 4 § högskoleförordningen).

Ordföranden leder universitetsstyrelsens sammanträden. Universitetsstyrelsen ska vid första sammanträdet under en ny mandatperiod inom sig utse en vice ordförande, som inträder vid förfall för ordföranden.

Vid förfall för rektor inträder prorektor.

Suppleanter för lärar- och studentrepresentanter har närvaro- och yttranderätt.

Prorektor, vicerektorer, universitetsdirektören, planeringschefen, chefsjuristen, chefen för Internrevisionen, chefen för Ledningssekretariatet och chefen för Kommunikationsavdelningen har närvaro- och yttranderätt vid universitetsstyrelsens sammanträden. Universitetsstyrelsen kan därutöver medge annan person närvaro- och yttranderätt.

Ärenden ska avgöras efter föredragning (2 kap. 6 § högskoleförordningen). I de fall rektor inte själv föredrar ärende är universitetsdirektören huvudföredragande. I det fall

universitetsdirektören utsett annan föredragande för visst ärende, deltar också föredragande vid universitetsstyrelsens sammanträde, dock endast vid behandlingen av det ärendet.

Sammanträdesprotokoll förs av en av universitetsdirektören utsedd sekreterare. Universitetsstyrelsen utser en ledamot att jämte ordföranden justera sammanträdesprotokollet.

Rösträtt har endast ordinarie ledamöter och tjänstgörande suppleanter.

Beslut

Beslut sker genom acklamation, om inte omröstning begärs. Omröstning ska ske öppet i enlighet med 29 § förvaltningslagen (2017:900). Utgången bestäms med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Ledamot som deltagit i universitetsstyrelsens beslut har, enligt 30 § förvaltningslagen, rätt att reservera sig mot beslutet genom att få avvikande mening antecknad till protokollet. Föredragande och andra vid sammanträdet närvarande tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet har rätt att få avvikande mening antecknad. Avvikande mening ska anmälas innan protokollet/beslutet justeras.

Vid brådskande ärenden, då universitetsstyrelsen inte hinner sammanträda, får ärende enligt 2 kap. 5 § högskoleförordningen avgöras genom meddelanden mellan ordföranden, rektor och minst så många ledamöter som behövs för beslutförhet. Om detta inte är lämpligt, får ordföranden efter samråd med rektor själv avgöra ärendet. Beslut enligt ovan ska anmälas vid nästa sammanträde.

5.4 Protokoll

Protokoll ska upprättas senast 14 dagar efter det att sammanträdet avslutats. Protokollet undertecknas av sekreteraren och justeras av ordföranden och den justeringsperson som universitetsstyrelsen utsett. Om expedieringen av ett visst ärende brådskar, kan föredraganden före sammanträdet eller senast under sammanträdet begära att beslutspunkten förklaras omedelbart justerad.

5.5 Expediering av beslut

Föredraganden för ett ärende svarar för expediering av universitetsstyrelsens beslut. I beslutshandlingen ska anges vilka som deltagit i beslutet och vem som var föredragande. Beslutet ska undertecknas av ordföranden och kontrasieras av föredraganden.

Universitetsstyrelsens sekreterare ansvarar för att informera föredraganden när protokollet är justerat och att kopia av protokollet sänds till Riksrevisionen.

Ersättning för uppdrag

Regeringen beslutar om ersättning för uppdrag i universitetsstyrelsen. Ersättning utgår till ordförande, övriga ledamöter i universitetsstyrelsen samt de styrelseledamöter som representerar studenterna, dock inte till rektor eller de styrelseledamöter som är anställda vid universitetet och som i universitetsstyrelsen representerar lärarna (se förordning (1992:1299) om ersättning för uppdrag i statliga styrelser, nämnder och råd m.m. samt 1 kap. 7 § högskoleförordningen).

5.6 Revisionsutskott

Revisionsutskottet ska effektivisera universitetsstyrelsens arbete samt underlätta kommunikationen mellan styrelse, internrevision, externrevision och universitetsförvaltningen.

Arbetsuppgifter m.m.

Revisionsutskottet består av universitetsstyrelsens ordförande (tillika ordförande i revisionsutskottet) samt minst ytterligare två av universitetsstyrelsens externt tillsatta ledamöter. Chefen för internrevisionen deltar i allmänhet i utskottets möten. Utskottet har rätt att kalla tjänstemän vid universitetet till sina sammanträden, när frågor de är berörda av behandlas. Utskottet sammanträder minst tre gånger per år.

Revisionsutskottet är ett beredande organ inom universitetsstyrelsens i frågor som rör den interna styrningen och kontrollen inklusive kvalitetssäkring av universitetets finansiella rapportering. Utskottet avrapporterar löpande sitt arbete till universitetsstyrelsen.

Revisionsutskottet

- bereder förslag till ändringar i Riktlinjer för internrevisionen vid Stockholms universitet för beslut i universitetsstyrelsen,
- bedömer internrevisionens förslag till budget, bemanning och revisionsplan,
- bedömer årligen den interna revisionens effektivitet, kvalitet och internrevisionens avrapportering till universitetsstyrelsen,
- för löpande dialog med chefen för internrevisionen samt överväger övriga frågor i anslutning till internrevisionens arbete,
- bedömer eventuella betydande förändringar av revisionsplanen och samråder med internrevisionen om mindre avvikelser som inte kräver styrelsebeslut,
- bedömer väsentliga iakttagelser från intern- och externrevision,
- bedömer ledningens förslag till åtgärder med anledning av revisionsiakttagelser,
- bedömer synpunkter och förslag inför universitetsstyrelsens ställningstagande beträffande universitetets svar på Riksrevisionens revisionsrapporter och
- bedömer universitetets ramverk för intern styrning och kontroll samt riskanalys.

5.7 Förvaltning av gåvor och donationer

Stockholms universitet förvaltar donerade medel för finansiering av forskning och utbildning vid universitetet i enlighet med av donatorer angivna villkor. Det gäller stiftelser med anknuten förvaltning till Stockholms universitet enligt stiftelselagen (1994:1220) samt gåvo- och donationsmedel som utgörs av finansiella tillgångar som myndigheten förfogar över enligt donationsförordningen (1998:140).

Universitetsstyrelsen

- beslutar årligen om Stockholms universitets och stiftelsernas placeringspolicy samt ansvarsfördelning,
- utser ledamöter till placeringsrådet,
- beslutar och undertecknar den årssammanställning som upprättas för de stiftelser som samförvaltas samt årsredovisningar för de övriga stiftelserna,
- fastställer den utdelningsbara avkastningen för årets resultat för varje stiftelse,
- fastställer bidrag ur stiftelserna, där avkastningen får disponeras för universitetets kostnader enligt stiftelsernas urkunder och

- beslutar i viktigare/principiella frågor rörande den löpande förvaltningen, t ex permutation, upphörande och likvidation av stiftelser.

Övriga beslut delegerar universitetsstyrelsen enligt nedan.

Rektor

- beslutar om förvaltningsåtagande, i förekommande fall enligt stiftelseförordnandet och fastställer stiftelsernas namn i vissa fall,
- beslutar om mottagande av gåvor och bidrag enligt donationsförordningen,
- är firmatecknare för stiftelserna,
- fastställer årsredovisningen för de stiftelser som samförvaltas,
- beslutar om fördelning av de av universitetsstyrelsen beslutade utdelningsbeloppen i enlighet med stiftelsernas urkunder.
- beslutar om användning av donationsmedel från donationer till Stockholms universitet och
- beslutar i frågor rörande den löpande förvaltningen.

Beslut om den löpande förvaltningen får vidaredelegeras.

Placeringsrådet

Placeringsrådet utses av universitetsstyrelsen och får bestå av högst sex ledamöter. I rådet ingår rektor som ordförande samt universitetsdirektören, en forskare inom områdena finansiell ekonomi eller nationalekonomi och högst tre externa ledamöter. En ledamot väljs på en period om tre år och kan väljas om.

Universitetsstyrelsen delegerar följande uppgifter till placeringsrådet.

- beslut om val av externa kapitalförvaltare efter upphandling⁴, i fråga om gåvo- och donationsmedel vid universitetet,
- beslut om upphandling och val av extern kapitalförvaltare, i fråga om stiftelser anknutna till Stockholms universitet,
- fastställande av kravspecifikation i samband med upphandling av kapitalförvaltare,
- beslut om att avveckla kapitalförvaltare,
- uppföljning av att externa kapitalförvaltare fullgör avtal,
- beredning av placeringspolicyn och förslag till förändringar och
- uppföljning och utvärdering av att kapitalet förvaltas enligt placeringspolicyn.

På uppdrag av ordförande är chefen för Ekonomiavdelningen sammankallande till placeringsrådets möten. Rådet har minst två möten per år. Placeringsrådets möten protokollförs.

⁴. Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling är tillämplig vad gäller Stockholms universitets verksamhet. För stiftelser med anknuten förvaltning är upphandling frivilligt.

6. Rektor

6.1 Uppgifter

Rektors beslutsbefogenheter framgår av bestämmelsen i 2 kap. 3 § högskoleförordningen. Innebörden är den att rektor fattar beslut i alla universitetets ärenden, utom de ärenden som enligt högskoleförfattningarna ska avgöras av universitetsstyrelsen. Universitetsstyrelsen kan dock besluta något annat, dvs. ta över beslutanderätten från rektor, men detta är inte möjligt beträffande sådana uppgifter som enligt högskoleförordningen direkt ankommer på rektor.

Rektor ska förelägga universitetsstyrelsen sådana ärenden som är av principiell vikt. Av 2 kap. 2 § p. 10 högskoleförordningen framgår att universitetsstyrelsen ska besluta i sådana frågor.

Rektor får delegera sina uppgifter, om inte annat är särskilt föreskrivet (2 kap. 13 § högskoleförordningen). Beslut som rör anställning av professor får inte delegeras (4 kap. 13 § högskoleförordningen). Vidare får beslut inte delegeras om att en professors anställning ska upphöra (4 kap. 17 § högskoleförordningen).

En högskola får kalla en person till anställning som professor, om anställningen av personen är av särskild betydelse för en viss verksamhet vid högskolan. Beslut om att kalla en person till anställning fattas av rektor och får inte delegeras (4 kap. 7 § högskoleförordningen).

Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta att doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen (6 kap. 30 § högskoleförordningen). Rektor ska även besluta om doktorand efter ansökan hos rektor ska få tillbaka sina resurser för utbildningen (6 kap. 31 § högskoleförordningen). Inget av dessa beslut får rektor delegera (6 kap. 36 § högskoleförordningen). Vidare anger högskoleförordningen rektor som direkt beslutsfattare i punkterna 1-7 nedan.

1. Rektor ska vara ordförande i personalansvarsnämnden (2 kap. 15 § andra stycket högskoleförordningen).
2. Rektor ska ingå i universitetsstyrelsen (2 kap. 1 § högskoleförordningen samt 2 kap. 4 § högskolelagen).
3. Brådskande ärenden i universitetsstyrelsen får i vissa fall avgöras av ordföranden efter samråd med rektor (2 kap. 5 § högskoleförordningen).
4. Rektor fattar beslut om anställning av lärare (4 kap. 13 § högskoleförordningen). Rektor fattar även beslut om anställning av doktorander, assistenter, amanuenser och kliniska assistenter (5 kap. 6 § och 11 § högskoleförordningen).
5. Rektor ska vara ordförande i disciplinnämnden (10 kap. 4 § högskoleförordningen).
6. Rektor avgör – efter samråd med den lagfarna ledamoten i disciplinnämnden – om ärende avseende förseelse, som kan föranleda disciplinära åtgärder, ska lämnas utan vidare åtgärd eller föranleda varning av rektor eller hänskjutas till disciplinnämnden för prövning (10 kap. 9 § högskoleförordningen).
7. Om ärende hänskjuts till disciplinnämnden, får rektor efter samråd med den lagfarna ledamoten med omedelbar verkan interimistiskt avstånga studenten från verksamheten vid högskolan (10 kap. 4 § högskoleförordningen).

8. Rektor utser prefekt och ställföreträdande prefekt vid institution och beslutar om en institution ska ledas enbart av en prefekt (s.k. prefektstyre).

9. Rektor beslutar, utöver vad som anges i lagen och i denna arbetsordning, om närmare föreskrifter för val, sammansättning av beredande och beslutande organ samt i förekommande fall utseende av ledamöter och suppleanter i desamma.

10. Rektor utser ordinarie ledamöter och suppleanter i externa organ.

6.2 Arbetsformer

Rektor fattar beslut efter beredning och föredragning. Universitetsdirektören, eller den befattningshavare som universitetsdirektören utser, är ansvarig för beredning och föredragning av ärenden.

Rektors beslutssammanträde benämns *rektorsföredragningen*.

7. Områdesnämnd

7.1 Uppgifter

Vid Stockholms universitet finns två områdesnämnder, Områdesnämnden för humanvetenskap och Områdesnämnden för naturvetenskap.

Områdesnämnden ansvarar för strategisk planering av utbildning och forskning, samordningen av fakultetsövergripande utbildning och forskning samt intern och extern samverkan. Områdesnämnden ska vidare informera om verksamheten och utgöra ett forum för diskussion och informationsutbyte. Områdesnämnden är också ett stödorgan för vicerektorer i frågor av strategisk betydelse inom utbildning och forskning.

Områdesnämndens uppgifter är att inom området

1. ha det övergripande ansvaret för verksamheten inom ramen för universitetsstyrelsens och rektors anvisningar,
2. inom ramen för vad universitetsstyrelsen beslutat fördela ekonomiska resurser inom området,
3. besluta i frågor som kräver en bedömning av uppläggnings, genomförandet av eller kvaliteten i utbildningen på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå,
4. besluta i frågor som kräver en bedömning av organisationen av eller kvaliteten i forskningen,
5. planera hur samverkan mellan universitetets samtliga fakulteter kan stödjas och mångfalden av verksamheter vid universitetet utnyttjas på optimalt sätt,
6. bereda och lämna förslag till rektor om rekrytering av professorer,
7. besluta om anställning av lärare (utom professorer) och doktorander,
8. besluta om en arbets- och delegationsordning för området.

Se vidare överordnade organs delegationsbeslut.

7.2 Sammansättning

Den naturvetenskapliga områdesnämndens ordförande samt den humanvetenskapliga områdesnämndens ordförande och vice ordförande benämns vicerektor och utses av rektor. Områdesnämnden ska vara representativ och ha god förankring inom verksamheten.

Områdesnämnden för humanvetenskap består av 13 ledamöter:

- dekanus för humanistisk, juridisk och samhällsvetenskaplig fakultet,
- prodekanus för humanistisk, juridisk och samhällsvetenskaplig fakultet,
- två övriga verksamhetsrepresentanter från humanistisk fakultet (vice dekaner),
- två övriga verksamhetsrepresentanter från samhällsvetenskaplig fakultet (vice dekaner),
- tre representanter för studenterna, varav minst en forskarstuderande.

Ordförande och vice ordförande utses bland de tre dekanerna efter förslag genom val inom området (se avsnitt 6.1, p. 9).

Verksamhetsrepresentanterna har inte suppleanter. Studenterna kan utse tre suppleanter.

Områdesnämnden för naturvetenskap (tillika Naturvetenskapliga fakultetsnämnden) består av 18 ledamöter:

- dekanus tillika vicerektor,
- prodekanus,
- fyra sektionsdekaner,
- fyra vice sektionsordföranden,
- ordföranden i grundutbildningsberedningen,
- fyra övriga lärare (en från vardera sektion),
- tre representanter för studenterna.

Verksamhetsrepresentanterna har fyra suppleanter, en gruppssuppleant per sektion. Ordföranden i grundutbildningsberedningen har en personlig suppleant. Studenterna kan utse tre suppleanter.

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Företrädare för personalorganisationerna har närvaro- och yttranderätt. Områdesnämnden beslutar om antalet personalföreträdare. Dessa utses på samma sätt som anges i personalföreträdarförordningen (1987:1101) för personalföreträdare i universitetsstyrelsen.

8. Fakultetsnämnd

8.1 Uppgifter

Fakultetsnämndernas arbetsuppgifter och beslutsbefogenheter fastställs av universitetsstyrelsen, rektor och områdesnämnden.

8.2 Sammansättning

Fakultetsnämnderna består av 11- 21 ledamöter inklusive ordförande, vice ordförande och minst tre studenter. Antalet ledamöter i fakultetsnämnd fastställs inom ramen för detta av rektor (se avsnitt 6.1, p. 9).

I fakultetsnämnden ingår dekanus, prodekanus, övriga verksamhetsrepresentanter och studentrepresentanter. Därutöver kan externa ledamöter ingå. Ledamöter inom gruppen övriga verksamhetsrepresentanter utses genom val inom berörd fakultet. Dekanus och prodekanus utses av rektor efter förslag genom val inom fakulteten. Minst två tredjedelar av ledamöterna ska vara verksamhetsrepresentanter, dvs. vetenskapligt kompetenta lärare/forskare och högst

en tredjedel studenter. Studenterna har rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i nämnden. Externa ledamöter får vara högst två. Från ovanstående regler kan undantag beviljas av rektor.

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769).

Företrädare för personalorganisationerna har närvaro- och yttranderätt. Fakultetsnämnden beslutar om antalet personalföreträdare. Dessa utses på samma sätt som anges i personalföreträdförordningen (1987:1101) för personalföreträdare i universitetsstyrelsen.

8.3 Dekanus och prodekanus

Dekaner och prodekaner utses av rektor efter förslag genom val inom fakulteten. Dekanus är ordförande i fakultetsnämnden. Dekanus ställföreträdare benämns prodekanus. Dekanus företräder fakulteten inom och utom universitetet. Dekanus är prefekternas chef.

9. Institutioner

9.1 Institutionsstyrelse

Uppgifter

Institutionsstyrelsen ska tillsammans med prefekten verka för att forskning och utbildning av hög kvalitet bedrivs inom institutionens verksamhetsområde och främja institutionens samverkan med det omgivande samhället. I de fall prefekten inte biträder övriga institutionsstyrelsens mening kan ärendet, på prefektens begäran, bordläggas och överordnat organ kontaktas. Se vidare överordnade organs delegationsbeslut.

Sammansättning

Sammansättningen av institutionsstyrelsen beslutas av rektor efter förslag från institutionen (se avsnitt 6.1, p. 9). Prefekten är ordförande i institutionsstyrelsen. Generellt gäller att minst två tredjedelar av ledamöterna ska vara lärare/forskare (inklusive prefekt och ställföreträdande prefekt) och högst en tredjedel studenter. Studenterna har rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i styrelsen. Därutöver bör teknisk och administrativ personal ha minst en representant. Externa ledamöter kan ingå i institutionsstyrelsen. Från ovanstående regler kan undantag beviljas av rektor. Institutionsstyrelsen som helhet ska dock till majoriteten bestå av vetenskapligt kompetenta ledamöter (2 kap 6 § högskolelagen).

Representanter för studenterna utses enligt bestämmelser i studentkårsförordningen (2009:769). Övriga ledamöter utses genom val inom institutionen.

9.2 Prefekt

Prefekten är institutionens chef. Prefekt och ställföreträdande prefekt utses av rektor efter förslag från vederbörande dekanus.

Prefekten ska verka för att forskning och utbildning av hög kvalitet bedrivs inom institutionens verksamhetsområde och för att främja institutionens samverkan med det omgivande samhället. Prefekten företräder institutionen inom och utom universitetet. Prefekten är ordförande i institutionsstyrelsen. Om det finns särskilda skäl, kan rektor utse någon annan än prefekten till ordförande.

Stockholms
universitet

Internrevisionsplan
2021-11-16

Dnr SU FV-1.1.6-0620-21

Maria Pilbark Brenner
Internrevisionschef
Internrevisionen

Internrevisionsplan 2022

Internrevisionen

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Metod - riskanalys och revisionsplan	3
3.	Översikt granskningsområden 2022-2024	4
4.	Beskrivning av respektive granskningsområde 2022	5
4.1	Riskhantering	5
4.2	Säkerhetsorganisation	5
4.3	Institutions- och avdelningsgranskning	6
4.4	SUHF	6
4.5	Uppföljning av tidigare granskningar och årsrapport	6
5.	Rådgivning	7
6.	Områden att följa under 2022	7
	Bilaga 1 - Metod	8
	Bilaga 2 – Tidplan och resursplanering 2022	10

1. Inledning

Internrevisionen ska stödja Stockholms universitets styrelse genom att självständigt granska om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att myndigheten med en rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av myndighetsförordningens § 3. Det vill säga att verksamheten:

- bedrivs effektivt och med god hushållning med statens medel
- följer gällande lagar och förordningar och
- rapporteras på ett tillförlitligt och rättvisande sätt

Internrevisionens förslag till granskningsområden presenteras i denna internrevisionsplan. Revisionsplanen innehåller även en preliminär tidplan och resursplanering för de granskningar som planeras till 2022.

Stockholms universitets styrelse beslutar, i enlighet med internrevisionsförordningen, om internrevisionsplanen.

2. Metod - riskanalys och revisionsplan

Internrevisionen genomför en årlig riskanalys i syfte att identifiera väsentliga riskområden som kan vara aktuella för granskning. Identifierade riskområden värderas av internrevisionen utifrån sannolikhet och konsekvens, enligt samma metod som tillämpas i Stockholms Universitets riskanalys med anledning av Förordning om intern styrning och kontroll.

För prioritering bland de högst värderade riskområdena tillämpar internrevisionen ett antal kriterier. Kriterierna syftar till att säkra en relevant och verksamhetsanpassad revisionsplan. Kriterier som internrevisionen tillämpar är exempelvis:

- Väsentligt område för universitetets övergripande strategi
- väsentlig balans- eller resultatpost
- inneboende risk för oegentligheter

Metod för riskanalys och prioritering av granskningsområden presenteras mer i detalj i **Bilaga 1**.

Baserat på ovanstående risk- och prioriteringsarbete har internrevisionen tagit fram ett förslag till revisionsplan för 2022, vilken styrelsen fattar beslut om. Som information till styrelsen presenteras även preliminära förslag på granskningsområden för 2023-2024. Identifierade riskområden för 2023-2024 kan sammantaget ses som en spegling av internrevisionens riskanalys.

3. Översikt granskningsområden 2022-2024

Nedan presenteras en översikt av de granskningsområden internrevisionen förslår ska ingå i revisionsplanen för 2022. För information till styrelsen visar översikten även preliminära granskningsområden för 2023-2024.

Granskningsområden för 2022 beskrivs mer i detalj i Avsnitt 4. Resursplanering för 2022 presenteras **Bilaga 2**.

Ref	Granskningar/riskområden	2022	2023	2024
4.1	Riskhantering	X		
4.2	Säkerhetsorganisation	X		
4.3	Institutions- och avdelningsgranskningar (8/4 st)	X	X	X
4.4	SUHF	X	X	X
4.5	Uppföljning tidigare granskningar	X	X	X
	Regelefterlevnad GDPR		X	
	IT-säkerhet, behörighetshantering		X	
	Kommunikation/stöd/utbildning för god ISK		X	
	Laboratoriesäkerhet		X	
	Klimatfärdplan			X
	IT-säkerhet, Penetrationstest			X
	Projektstyrning, administrativa utvecklingsprojekt			X

4. Beskrivning av respektive granskningsområde 2022

I detta avsnitt presenteras 2022 års granskningsområden mer i detalj. En fördjupad riskanalys kommer att genomföras i samband med att varje enskild granskning inleds, i syfte att säkerställa att revisionen fokuseras på de mest väsentliga riskerna inom respektive granskningsområde.

4.1 Riskhantering

SU:s process för intern styrning och kontroll har som utgångspunkt att vara fokuserat, samordnat och integrerat i ordinarie arbete med planering och uppföljning av verksamheten så långt som möjligt. En central del i processen för intern styrning och kontroll är riskanalys och riskhantering.

Regelbundna riskanalyser genomförs i enlighet med kraven i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll. Identifieringen av riskerna utgår primärt från målen med verksamheten, risker som hindrar universitetets möjlighet att nå en hög kvalitet i utbildningen och forskningen och effektivt resursutnyttjande. Riskanalysen beskriver de risker som är väsentliga för universitetet och syftar till att skapa förutsättningar för att hantera riskerna innan de inträffar och därigenom öka universitetets möjligheter att nå uppsatta mål. Riskanalysen beslutas av universitetsstyrelsen.

En kritisk framgångsfaktor för att SU:s väsentliga risker ska reduceras till önskad nivå är ett effektivt och ändamålsenligt riskhanteringsarbete, både inom förvaltningen och i kärnverksamheten. Internrevisionen har därför för avsikt att granska hur riskhanteringen av SU:s väsentliga risker operationaliseras samt hur åtgärdsarbetet följs upp och återrapporteras till universitets ledning och universitetsstyrelse.

4.2 Säkerhetsorganisation

En tydlig och välfungerande säkerhetsorganisation är en förutsättning för att säkerställa en systematisk utveckling och förvaltning av en verksamhets säkerhetsarbete. Utformningen av säkerhetsorganisationen bör anpassas utifrån verksamhetens storlek, uppdrag och de krav som ställs i form av lagar, förordningar och andra regler. Vidare krävs etablerade styrstrukturer för säkerhetsarbetet och att inrättade roller är tydliga med avseende på ansvar och mandat för att säkerhetsarbetet ska kunna bedrivas effektivt. Exempel på roller i en säkerhetsorganisation kan vara säkerhetschef, säkerhetsskyddschef, informationssäkerhetschef, informationssäkerhetsansvarig och IT-säkerhetschef.

Krav på att Stockholms universitets säkerhetsorganisation ska ha tydligt definierade roller, ansvar och mandat återfinns bland annat Föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters informationssäkerhet (MSBFS 2016:1) och SU:s ledningssystem för informationssäkerhet (SULIS).

Internrevisionens årliga riskanalys visar att en intern utredning av SU:s säkerhetsorganisation genomfördes under 2020 och att ett antal utvecklingsområden identifierades i samband med detta. Vidareutvecklingen av sammanhållen säkerhetsorganisation är en central åtgärd i SUs arbete med att stärka det systematiska informationssäkerhetsarbetet och omnämns även i SUs årsredovisning 2020.

Internrevisionen har för avsikt att granska SUs utveckling och etablering av en säkerhetsorganisation, hur den svarar upp mot de krav som ställs i gällande regelverk och hur den ger förutsättningar för ett effektivt och ändamålsenligt säkerhetsarbete.

4.3 Institutions- och avdelningsgranskning

All verksamhet som Stockholms universitet ska uppfylla Myndighetsförordningens krav på god intern styrning och kontroll. I detta ingår exempelvis processer och rutiner som säkrar en effektiv verksamhet med god hushållning av statens medel, regelefterlevnad, en tillförlitlig rapportering och ett förebyggande arbete mot oegentligheter.

Universitets styrmodell, med ett långtgående delegerat beslutsmandat ut till institutionerna, ställer höga krav på ändamålsenliga och effektiva styrstrukturer för att önskad intern styrning och kontroll ska genomsyra alla nivåer i organisationen. Med utgångspunkt i detta kommer internrevisionen att översiktligt granska den interna styrningen och kontrollen på ett antal institutioner/avdelningar under 2021. Inför varje granskning kommer internrevisionen att genomföra en fördjupad riskanalys på institutions-/avdelningsnivå i syfte att verksamhetsanpassa granskningens fokusområden.

Under 2022 planerar internrevisionen att fokusera på granskning av intern styrning och kontroll på institutionsnivå och har som målsättning att totalt granska åtta institutioner och en förvaltningsavdelning.

4.4 SUHF

Internrevisionen kommer att granska Sveriges Universitets- och Högskoleförbunds (SUHF) ekonomiska redovisning med intern styrning och kontroll i fokus. Områden som kan komma att omfattas av granskningen är exempelvis planering/budgetering, ekonomisk redovisning av kostnader och intäkter, resultatredovisning för enheter etc.

4.5 Uppföljning av tidigare granskningar och årsrapport

Internrevisionen kommer under hösten 2022 att följa upp åtgärdsarbete med anledning av tidigare internrevisionsrapporter.

Resultatet från uppföljningen presenteras i årsrapporten, tillsammans med en sammanfattning av årets granskningar och internrevisionens uttalande om intern styrning och kontroll i de processer som har granskats.

5. Rådgivning

Internrevisionen har inga kända rådgivningsuppdrag inför 2022. Internrevisionsplanen innehåller dock en post oplanerad tid i syfte att skapa viss flexibilitet och utrymme för behovsbaserad rådgivning under året. IR har löpande kontakter med universitetsförvaltning, fakulteter och institutioner. I dessa kontakter ingår att till viss del vara rådgivare och bollplank i främst frågor kring intern kontroll.

6. Områden att följa under 2022

Internrevisionens riskanalys har identifierat ett antal riskområden där internrevisionen har gjort bedömningen att det är lämpligt att avvakta med granskning till längre fram pga. exempelvis pågående utvecklingsarbete eller granskning av annat revisionsorgan. Internrevisionen kommer dock att följa verksamheten inom dessa områden under 2022.

Områden att följa:

- Genomförande av säkerhetsskyddsanalys och eventuellt åtgärdsarbete utifrån resultatet av denna.
- Implementering av nytt ekonomisystem och ny ekonomimodell.
- Utveckling av säker och effektiv informationshantering inom ramen för projektet Etablering av systematiskt informationssäkerhetsarbete (ESIR).

Bilaga 1 - Metod

Nedan beskrivs den metod som internrevisionen tillämpar vid riskanalys och prioritering av granskningsområden.

Internrevisionen genomför en årlig riskanalys. Underlag för riskanalysen inhämtas från flera olika källor, exempelvis:

- Stockholms Universitets egen riskanalys utifrån Förordning om intern styrning och kontroll.
- Dialog med rektor, Universitetsdirektör, ett urval av nyckelfunktioner i organisationen samt uppdragsledare inom Riksrevisionen
- Iakttagelser i tidigare internrevisionsgranskningar.
- Internrevisionens uppföljning av myndighetens åtgärdsarbete med anledning av tidigare internrevisionsrekommendationer.
- Rapporter från exempelvis Statskontoret, Riksrevisionen och Ekonomistyrningsverket och UKÄ.
- Internrevisionens omvärldsanalys
- Dokumentstudier av exempelvis årsredovisning, verksamhetsplan, tertialrapporteringar, Strategi 2019-2022 m.m.
- Enkät till samtliga institutioner i syfte att få en översiktlig bild av den interna styrningen och kontrollen ute i kärnverksamheten.

Utifrån ovanstående informationskällor identifieras ett antal riskområden som därefter värderas av internrevisionen utifrån sannolikhet och konsekvens. Riskvärderingen sker enligt samma metod som tillämpas av Stockholms Universitets vid deras riskanalys utifrån Förordning om intern styrning och kontroll.

För prioritering bland de högst värderade riskområdena tillämpar internrevisionen ett antal kriterier. Kriterierna syftar till att säkra en relevant och verksamhetsanpassad revisionsplan. Kriterier som tillämpas vid prioritering är följande:

- Kritiskt riskområde som kan ha en negativ påverkan på ledningens förutsättningar att kunna fullgöra de krav som framgår av Förordningen om intern styrning och kontroll och Myndighetsförordningen
- Kritisk framgångsfaktor för Strategi 2019-2022
- Identifierad risk enligt universitetets egen riskanalys utifrån Förordning om intern styrning och kontroll

- Området har noterats vid flera tillfällen i internrevisionens intervjuer/granskningar och bedöms kunna ha väsentlig negativ effekt på Stockholms universitets interna styrning och kontroll
- Tidigare incidenter
- Tidigare iakttagelser i revisionsrapporter och andra utvärderingar
- Väsentlig post i balans- eller resultaträkning
- Inneboende risk för oegentligheter
- Pågående interna utvecklingsarbete
- Nyligen utförd, alternativt planerad, revision/utvärdering/genomlysning på området av annat revisionsorgan

Baserat på ovanstående risk- och prioriteringsarbete tar internrevisionen fram ett förslag till revisionsplan för 2022, vilken beslutas av styrelsen. För information till styrelsen lyfts även preliminära riskområden att granska under 2023-2024. Sammantaget kan identifierade riskområden för 2022-2024 ses som en spegling av internrevisionens riskanalys.

Bilaga 2 – Tidplan och resursplanering 2022

Nedan redovisas preliminär tidplan och resursplanering (dagar) för internrevisionens arbete under 2022.

Ref	RESURSPLANERING	TIDPLAN	IR	KONSULT
	Granskningar och rådgivning			
	Riskhantering	VT		
	Säkerhetsorganisation	HT		21
	Institutions- och avdelningsgranskning	VT och HT		
	SUHF bokslutsgranskning	VT		
	Uppföljning och årsrapport	HT		
	Oplanerad tid	VT/HT		
	Antal dagar – granskning/rådgivning		500	
	Planeringsarbete/Intern tid	Tidplan	IR	
	Riskanalys och revisionsplan 2023-2025	HT		
	Kompetensutveckling/Nätverk	Löpande		
	Vidareutveckling av metod och arbetssätt	Löpande		
	Tertialrapportering och övr administration	Löpande		
	Intern kommunikation			
	Antal dagar - administration		160	
	TOTALT		660	

Yttrande över internrevisionens granskning av ”ekonomi i balans”

Internrevisionens granskning

Internrevisionen har granskat Stockholms universitetets arbete med att säkra att universitetets ekonomi är i balans 2023. Granskningens syfte har varit att undersöka om åtgärdsarbetet utifrån rektorsbeslutet bedrivs utifrån god intern styrning och kontroll och därmed genomförs på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Internrevisionens granskning visar att det pågår ett aktivt arbete inom universitetsförvaltningen och kärnverksamheten för att 2023 års resultat ska vara i balans. Internrevisionens samlade bedömning är samtidigt att det finns förbättringsmöjligheter avseende den interna styrningen och kontrollen av pågående åtgärdsarbete. Internrevisionen har gjort följande iakttagelser:

- Det görs olika tolkningar av de övergripande målen.
- Bilden av planerade åtgärder och förväntade effekter är splittrad.
- Rapportering avseende områdenas åtgärdsarbete kan stärkas.
- Åtgärdsarbetet inom förvaltningen kan förtydligas.
- Stöd till, och samverkan mellan, institutionerna kan stärkas.

Med anledning av ovanstående iakttagelser rekommenderar internrevisionen följande:

1. Etablera tydliga definitioner av övergripande mål, förankra dessa inom hela verksamheten och säkerställ att de används på ett korrekt och enhetligt sätt i månads- och tertialrapportering.
2. Säkerställ att det finns tydliga åtgärdsplaner för de institutioner som har en önskad obalans i sin ekonomi.

Rektors kansli

3. Överväg en fördjupad återrapportering av åtgärdsarbetet, med utgångspunkt i beslutet ekonomi i balans i samband med styrelserapporten för T3 2021.
4. Fortsätt vidareutvecklingen av styrelserapporten i syfte att ge styrelsen en tydlig överblick av åtgärdsarbetets status, effekter och risker samt universitetsledningens bedömningar av måluppfyllelse.
5. Undersök möjligheter till stärkt samarbete och benchmark mellan institutioner avseende arbetet med ekonomi i balans.
6. Undersök möjligheter till stärkt stöd och/eller kvalitetssäkring från fakultets- och områdescontrollers till institutionerna i deras arbetet med ekonomi i balans.

Rektors yttrande

Rektors yttrande över rapporten, som avges i samråd med universitetsdirektören, följer nedan.

Att åtgärderna för att nå ekonomi i balans är adekvata och får önskad effekt är av största vikt för Stockholms universitet. Internrevisionens granskning och rekommendationer är därför ett betydelsefullt stöd i det fortsatta arbetet. Det kan konstateras att vissa av internrevisionens rekommendationer redan omhändertagits inom ramen för arbetet med att nå ekonomi i balans. Exempelvis ska alla institutioner ha en utpekad person med rollen som institutionsekonom, detta för att stärka kompetensen på institutionsnivå när det gäller ekonomiska frågor och möjligheterna till samarbete och benchmark samt kvalitetssäkring. När utfallet för 2021 är analyserat avser rektor att revidera beslutet om ekonomi i balans utifrån aktuellt ekonomiskt läge. Det reviderade beslutet avser att inkludera åtgärder utifrån internrevisionens rekommendationer. Följande uppdrag om åtgärder planeras.

- Uppdrag till vicerektorer och universitetsdirektör att säkerställa att det finns konkreta åtgärdsplaner för samtliga institutioner och förvaltningsavdelningar vars ekonomi inte är i balans och där bedömning görs att balans eftersträvas. Planerna ska innehålla konsekvensbeskrivningar av åtgärdernas påverkan på verksamhet och ekonomi.
- Uppdrag till vicerektorer och universitetsdirektör att se över möjligheterna att ytterligare stärka informationsutbytet mellan institutioner och mellan förvaltningsavdelningar i syfte att sprida goda exempel.
- Uppdrag till vicerektorer och universitetsdirektör att se över hur stödet till institutionerna och förvaltningsavdelningarna i arbetet med ekonomi i balans kan stärkas.

Definitionen av de övergripande målen kommer att förtydligas och förankras med områdena. Det handlar framför allt om att tydligare definiera kapitalmålet. Utformningen av återrapporteringen kommer också att ses över för att ge en

Stockholms
universitet

tydlig överblick av status på och effekter av åtgärder samt bedömning av måluppfyllelse. Vid helårsuppföljningen efter 2021 planeras en fördjupad uppföljning och analys av de åtgärder som vidtagits. I denna analys ingår också att, för de åtgärder där så är möjligt, visa effekter på institutionens ekonomi.

Yttrande över internrevisionens granskning av hantering av it-incidenter

Internrevisionens granskning

PwC har på uppdrag av internrevisionen granskat Stockholms universitetets hantering av it-incidenter. Fokus i granskningen har varit på universitetets processer för incidenthantering och kontinuitetsplanering i förhållande till gällande lagstiftning på området.

Granskningen ämnar besvara följande revisionsfrågor:

- Uppfyller universitetets processer för incidenthantering och kontinuitetsplanering de krav som ställs i gällande regelverk?
- Är universitetets processer för incidenthantering och kontinuitetsplanering ändamålsenliga och effektiva?

Utifrån observationer som gjorts rörande områdena personal, organisation, styrdokument, rutiner, arbetssätt, systemstöd och andra tekniska hjälpmedel har förbättringsåtgärder identifierats. Observationerna inom samtliga ovanstående områden har graderats med risknivå ”hög”.

När det gäller området ”människa”, som rör observationer kring personal- och organisationsrelaterade frågor, framkommer att den viktiga rollen som informationssäkerhetsansvarig är vakant. Vidare framkommer att ansvaret för it-frågorna i hög grad är decentraliserat, vilket innebär att samordningen av och kompetensen kring incidenthanteringen på institutionsnivå varierar. Vidare saknas det en formellt beslutad befattningsbeskrivning för rollen som datasystemansvarig (som alla institutioner ska ha). PwC bedömer att det decentraliserade ansvaret innebär att det är svårt för It-avdelningen att få en överblick över hela it-miljön och

Rektors kansli

att det kan innebära risk för att man inte arbetar systematiskt och enhetligt med incidenthantering.

När det gäller området ”process” konstaterar PwC att riktlinjerna för informations-säkerhet är föråldrade och inte ändamålsenliga ur ett incidenthanterings- och kontinuitetshanteringsperspektiv. Granskningen visar att det i vissa fall finns väldokumenterade rutin- och processbeskrivningar men att det varierar hur väl förankrade dessa är i organisationen. Vidare framkommer att institutionerna uppfattar att klassificeringsnivåerna för it-incidenter är otydliga och PwC anser att det kan vara skälet till att så få ärenden vid Stockholms universitet uppfyller kraven för att omfattas av rapporteringsskyldighet till MSB. En myndighet av universitetets storlek borde ha fler sådana ärenden. PwC bedömer att dessa brister innebär risk för att Stockholms universitet inte upptäcker och hanterar it-incidenter skyndsamt och i enlighet med gällande lagstiftning. Det bedöms även föreligga risk för att liknande it-incidenter inträffar på nytt eftersom arbetet med att identifiera och analysera grundorsakerna till dem inte är systematiskt.

Vad gäller området ”observationer” framkommer i granskningen att det finns två ärendehanteringssystem vid Stockholms universitet för att rapportera och följa it-incidenter. Det leder till bristande enhetlighet eftersom det inte finns någon fullständig integration mellan systemen. Av intervjuer med personal framkommer även att det system som i huvudsak används inte anses vara ändamålsenligt. Att rapportering kan ske i två system och att det huvudsakliga systemstödet inte bedöms vara ändamålsenligt, innebär risk för att rapporteringen inte blir enhetlig och att det är svårt att få överblick över universitetets samtliga it-incidenter. Det i sin tur medför risk för att arbetssättet blir mer reaktivt än proaktivt. Det finns också risk för att en stor del av incidenthanteringen sker utan att incidenterna rapporteras i systemet, vilket minskar spårbarheten och möjligheten att lära sig av det inträffade.

Stockholms universitet rekommenderas vidta följande förbättringsåtgärder:

- Tillsätt skyndsamt vakansen för den kritiska rollen som informationssäkerhetsansvarig för att säkerställa att det systematiska informationssäkerhetsarbetet implementeras brett över hela verksamheten.
- Inventera andra centrala roller som har bäring på incidenthanteringen utifrån ett ansvar/tillgänglighetsperspektiv då flera individer med viktiga roller har påtagligt stora ansvarsområden.

- Tydliggör gränssnittet i ansvaret mellan den centrala It-avdelningen och it-ansvariga på respektive institution. Det innefattar en befattningsbeskrivning av vad som omfattas av det lokala it-ansvaret när det kommer till incidenthantering. Detta gäller i synnerhet institutioner som nyttjar och ansvarar för en kombination av egen it-drift på institutionen och central it-drift.
- Uppdatera och säkerställ att styrdokumentet ”Riktlinjer för informations-säkerhet” förankras i hela organisationen.
- Gör en översyn av klassificeringsnivåerna för hanteringen av it-incidenter. Dessa bör kommuniceras och förankras i hela organisationen.
- Formalisera utvärderingsarbetet och säkerställ att rotorsaksanalyser för allvarliga it-incidenter alltid genomförs. Detta för att förhindra att liknande it-incidenter inträffar igen.
- Tydliggör och kommunicera vilket systemstöd som ska användas för rapportering av it-incidenter för att främja en enhetlig hantering. Upprätta vidare en kravställning på ett ändamålsenligt system som omfattar hela incidenthanteringsprocessen. Genomför därefter en översyn för att bedöma hur nuvarande system svarar upp mot kravställningen.

Rektors yttrande

Rektors yttrande över rapporten, som avges i samråd med universitetsdirektören, följer nedan.

PwC:s iakttagelser och slutsatser bedöms i allt väsentligt vara befogade. Rektor ser allvarligt på att det finns brister i hanteringen av it-incidenter trots tidigare vidtagna och pågående åtgärder. Att hantering är effektiv och ändamålsenlig är avgörande eftersom brister i arbetet kan orsaka stora problem i verksamheten. Dessutom har universitetet att följa lagstiftningen inom området.

Ett projekt för att stärka informationssäkerheten pågår redan efter internrevisionens tidigare granskning – Etablering av systematiskt informationssäkerhetsarbete och resultatstyrning (ESIR). Syftet med projektet är att skapa goda förutsättningar för en säker och effektiv informationshantering vid Stockholms universitet. I projektets uppdrag ingår därför att etablera metoder och vägledningar för att möjliggöra säker informationshantering på institutioner och avdelningar. Flera av internrevisionens rekommendationer ingår som åtgärder inom ramen för projektet medan vissa ännu

inte är omhändertagna. Beslut kommer därför att fattas om att vidta följande åtgärder:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den centrala It-avdelningen och it-ansvariga på respektive institution och ta fram en befattningsbeskrivning över vad som ingår i det lokala it-ansvaret när det kommer till incidenthantering och informationssäkerhet.
- Göra en översyn av klassificeringsnivåerna för hanteringen av it-incidenter och kommunicera resultatet av översynen i organisationen.
- Formalisera utvärderingsarbetet för att säkerställa att grundorsaksanalyser för allvarliga it-incidenter alltid genomförs, detta för att förhindra att samma typ it-incidenter inträffar återkommande.
- Förtydliga informationen till anställda om vilket system som ska användas för rapportering av it-incidenter, detta för att hanteringen ska bli enhetlig.

Följande åtgärder har redan påbörjats:

- En anställning som informationssäkerhetschef har utlyst och en översyn av roller inom informationssäkerhetsarbetet pågår inom ramen för ESIR-projektet. Syftet är att säkerställa att det systematiska informationssäkerhetsarbetet implementeras brett över hela verksamheten.
- Inom ramen för den översyn av IT-avdelningens organisation som pågår, vidtas åtgärder för att säkerställa att de som har rollerna som ”incident manager”, ”problem manager”, ”change manager” och ”release manager” har tillräckligt utrymme inom sina anställningar för att hantera bland annat it-incidenter och grundorsaksanalyser på ett adekvat sätt.
- En översyn av styrdokumentet Riktlinjer för informationssäkerhet vid Stockholms universitet pågår inom ramen för ESIR-projektet. De uppdaterade riktlinjerna kommer att kommuniceras och förankras i organisationen.
- Kravställning inför upphandling av ett ändamålsenligt systemstöd för anmälan av it-incidenter pågår.

Stockholms
universitet

Placeringspolicy för gåvo- och donationsmedel

Typ av dokument	Policy
Beslutad av	Universitetsstyrelse
Beslutsdatum	2021-12-03
Dnr	SU FV-4048-21
Giltighetstid	2021-12-03 - tillsvidare
Ersätter dokument	Placeringspolicy för gåvo- och donationsmedel till Stockholms universitet, dnr SU FV-2.1.8-4098-20 2020-12-04
Ansvarig förvaltningsavdelning	Ekonomiavdelningen
Ansvarig handläggare	Bertil George

Denna placeringspolicy avser gåvo- och donationsmedel som utgörs av finansiella tillgångar som myndigheten förfogar över enligt donationsförordningen.

Stockholms universitet har ansökt om och regeringen har gett medgivande till att universitetet får placera donationsmedel som inte ska förbrukas de närmaste två åren, enligt 12 § första stycket i Donationsförordningen (1998:140).

Universitetet får också uppdra åt någon annan att placera medlen.

Innehåll

1. Inledning
 - 1.1 Målsättning
 - 1.2 Syfte med placeringspolicyn
 - 1.3 Uppdatering och ändring placeringspolicyn
2. Ansvarsfördelning
 - 2.1 Löpande förvaltning
3. Förvaltningsprinciper
4. Placeringsregler
 - 4.1 Tillåtna tillgångsslag
 - 4.2 Portföljallokering
5. Aktier
 - 5.1 Generella regler
 - 5.2 Benchmark
6. Räntebärande värdepapper
 - 6.1 Generella regler
 - 6.2 Benchmark
7. Likvida medel
8. Rapportering
9. Beredskapsplan
10. Externa kapitalförvaltare

1. Inledning

Denna placeringspolicy avser gåvo- och donationsmedel som utgörs av finansiella tillgångar som myndigheten förfogar över enligt donationsförordningen.

Stockholms universitet har ansökt om och regeringen har gett medgivande till att universitetet får placera donationsmedel som inte ska förbrukas de närmaste två åren, enligt 12 § första stycket i Donationsförordningen (1998:140). Universitetet får också uppdra åt någon annan att placera medlen.

Donationerna ska användas i enlighet med av donatorerna angivna villkor.

1.1 Målsättning

Kapitalet ska förvaltas på det sätt som är lämpligt med hänsyn till donationens ändamål och ska användas för det ändamål som donator bestämt. I bedömningen av förvaltning ska hänsyn tas till:

- säkerhet och riskspridning
- trygghet mot nominella förluster
- inflationsskydd

Kapitalet ska förvaltas så att en långsiktig real värdetillväxt i kombination med god avkastning uppnås.

1.2 Syfte med placeringspolicyn

Placeringspolicyn ska ange riktlinjer för att uppnå en säker och ändamålsenlig förvaltning samt för att upprätthålla en tillfredsställande betalningsberedskap och riskspridning.

Policyn anger:

- Ansvarsfördelningen för kapitalförvaltningen
- Placeringarnas allokering i olika tillgångsslag
- Riktlinjer för värdepappersportföljens sammansättning och begränsningar
- Hur uppföljning och utvärdering av förvaltningen ska genomföras

1.3 Uppdatering och ändring av placeringspolicyn

Placeringspolicyn ska uppdateras när så erfordras med hänsyn till förändringar på de finansiella marknaderna eller andra förhållanden.

2. Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen för förvaltning av gåvor och donation vid Stockholms universitet regleras i dokumentet ”Arbetsordning vid Stockholms universitet”, dnr SU FV-1.2.1-2744-19, fastställd 2019-09-16.

2.1 Löpande förvaltning

Universitetsdirektören ansvarar enligt följande:

- Ansvarar för den löpande förvaltningen av donationerna
- Ansvarar för att placeringspolicyn och placeringsrådets beslut efterlevs

Universitetsdirektören är ledamot i placeringsrådet.

Ekonomiavdelningen, utför den dagliga administrativa förvaltningen av donationerna. Där ingår:

- Redovisning av transaktioner
- Tar fram underlag för beslut om det belopp som ska hållas på räntekonto hos Riksgäldskontoret för två års beräknade förbrukning
- Löpande dialog med handläggare vid institutioner inom universitetet
- Bereder ärenden inför beslut av universitetsstyrelsen och rektor
- Deltar i Placeringsrådets möte och föredrar aktuella frågor

Ekonomiavdelningen bereder och rapporterar till placeringsrådet enligt följande

- Rapporterar avvikelser från placeringspolicyn
- Sammanställer underlag för uppföljning av förvaltningsresultat
- Avger rapportering om förvaltningsresultatet till placeringsrådet månadsvis
- Initierar och bereder uppdateringar av placeringspolicyn
- Upprättar kravspecifikation och utvärderar externa förvaltare i samband med upphandling
- Föreslår val av och i förekommande fall avveckling av externa förvaltare

Ekonomiavdelningen ska rapportera följande till styrelsen

- Placeringspolicyn som ska fastställas en gång per år

3. Förvaltningsprinciper

Kapitalförvaltningen ska handhas av ekonomiavdelningen vid Stockholms universitet. Kapitalet får efter upphandling placeras hos kapitalförvaltare eller värdepappersinstitut som står under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande tillsyn i ett annat land.

Tillgångarna i donationerna får inte belånas.

Placering av kapitalet ska ske på ett etiskt och miljömässigt godtagbart sätt. Placeringar ska göras i företag som följer kraven i internationella konventioner och riktlinjer för miljö, mänskliga rättigheter och korruption. Exempel på internationella normer som ska följas av de bolag tillgångarna investeras i är:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- OECD Riktlinjer för multinationella företag
- ILO:s kärnkonvention om rättigheter i arbetslivet
- Rio-deklarationen om miljö och utveckling
- FN:s konvention mot korruption

Investeringar ska väljas bort i bolag med produktion (inklusive utvinning) inom fossila bränslen. Investeringar får inte ske i företag där mer än fem procent av de totala intäkterna kommer från produktion av vapen, alkohol, tobak, spel, pornografi.

De diskretionära förvaltarna åläggs att granska sina investeringar i detta avseende.

4. Placeringsregler

4.1 Tillåtna tillgångsslag

Donationsmedel som inte ska förbrukas inom de två närmaste åren får placeras i:

- Aktier inregistrerade vid en reglerad marknad i Sverige
- Svenska statsobligationer och statsskuldväxlar
- Värdepappersfonder enl lagen (2004:46) om investeringsfonder

Medel som ska förbrukas inom de två närmaste åren ska placeras på Stockholms universitets räntekonto i Riksgälden.

4.2 Portföljallokering

Normalportföljen anger den totala portföljens strategiska, långsiktiga fördelning mellan tillgångsslag. Fördelning (uttryckt i SEK) ska gälla totalt för till Stockholms universitets donationer.

Intervallen i tabellen nedan anger de limiter inom vilka tillgångsslagen får variera under kortare perioder, för att tillvarata möjligheter som ges av kortfristiga svängningar på de olika marknaderna.

Tillgångsslag Portföljen totalt %	Normalvikt och limiter		
	Min	Normal	Max
- Räntebärande värdepapper	40	50	75
- Aktier	25	50	60

Vid beräkning av portföljens värde och limiter ska portföljens tillgångar värderas med ledning av gällande marknadsvärde. Om limit överskrids ska tillgångar avyttras i motsvarande mån så snart det lämpligen kan ske, varvid nödvändig hänsyn tas till den risk som överskridande innebär för portföljen som helhet. Motsvarande gäller om limit underskrids, varvid tillgångar anskaffas så snart det lämpligen kan ske.

5. Aktier

5.1 Generella regler

Av portföljens förvaltade medel får högst 60 procent och lägst 25 procent placeras i aktier.

Aktieplaceringarna får endast ske i aktier inregistrerade vid en reglerad marknad i Sverige samt värdepappersfonder enligt (2004:46) lagen om investeringsfonder.

Placeringar i ett och samma aktiebolag får inte överskrida 5 procent av aktieplaceringarna. Röstvärdet eller kapitalet får inte överskrida 5 procent i ett och samma bolag.

5.2 Benchmark

Referensindex för utvärdering av aktieportföljen är OMX Stockholm Gross Index.

6. Räntebärande värdepapper

6.1 Generella regler

Av portföljens förvaltade medel får högst 75 procent och lägst 40 procent placeras i statsobligationer eller statsskuldsväxlar eller i värdepappersfonder innehållande räntebärande värdepapper, enligt (2004:46) lagen om investeringsfonder.

6.2 Benchmark

Referensindex för utvärdering av svenska placeringar ska vara OM Stockholmsbörsens obligationsindex, OMRX Bond All 1-3 y Index.

7. Likvida medel

Likvida medel som ska förbrukas inom de två närmaste åren ska placeras på Stockholms universitets räntekonto i Riksgälden.

8. Rapportering

En utvärdering av portföljens resultat ska göras till Placeringsrådets möten.

Rapporteringen ska innehålla

- Resultat under perioden med jämförelse mot fastställda index
- Riskrapport i form av efterlevnad av restriktioner i placeringspolicyn
- Sammanställning (marknadsvärde) av total förmögenhet och uppdelning per tillgångsslag
- Förändringar i portföljens sammansättning med kommentarer

9. Beredskapsplan

I händelse av stora kursfall ska Placeringsrådet skyndsamt underrättas. Med stort kursfall avses mer än 10 procent på OMX Stockholm Gross Index på en vecka.

10. Externa kapitalförvaltare

Regeringen har 2008-01-24 medgivit att Stockholms universitet får placera donationsmedel och också uppdra åt annan att placera medlen enligt 12 § donationsförordningen.

Stockholms universitet ska vid upphandling av värdepappersinstitut eller kapitalförvaltare tillse att de krav som ställs på ett värdepappersbolag, bankinstitut eller annat bolag står under Finansinspektionens tillsyn i Sverige eller motsvarande tillsyn i annat land.

Vid upphandling av leverantör tillämpas lagen (2007:1091) om offentlig upphandling.

Placeringspolicy för stiftelser anknutna till Stockholms universitet

Typ av dokument	Policy
Beslutad av	Universitetsstyrelse
Beslutsdatum	2021-12-03
Dnr	SU FV-4049-21
Giltighetstid	2021-12-03 - tillsvidare
Ersätter dokument	Placeringspolicy för stiftelser anknutna till Stockholms universitet, dnr SU FV-2.1.8-4082-20 2020-12-04
Ansvarig förvaltningsavdelning	Ekonomiavdelningen
Ansvarig handläggare	Bertil George

Stockholms universitet förvaltar donerade medel för finansiering av forskning och utbildning vid universitetet i enlighet med av donatorer angivna villkor.

Denna placeringspolicy avser donationer som utgör stiftelser med anknuten förvaltning till Stockholms universitet enligt stiftelselagen (1994:1220).

Förmögenheten ska enligt stiftelselagen kap 2 § 4 placeras på ett godtagbart sätt.

Innehåll

1. Inledning
 - 1.1 Målsättning
 - 1.2 Syfte med placeringspolicyn
 - 1.3 Uppdatering och ändring placeringspolicyn
2. Ansvarsfördelning
 - 2.1 Löpande förvaltning
3. Förvaltningsprinciper
4. Placeringsregler
 - 4.1 Tillåtna tillgångsslag
 - 4.2 Portföljallokering
 - 4.3 Valutapolicy
5. Aktier
 - 5.1 Generella regler
 - 5.2 Derivat
 - 5.3 Benchmark
6. Räntebärande värdepapper
 - 6.1 Generella regler
 - 6.2 Benchmark
7. Alternativa placeringar
 - 7.1 Hedgefonder
 - 7.1.1 Derivat
 - 7.1.2 Benchmark
 - 7.2 Övriga alternativa placeringar
8. Likvida medel
9. Rapportering

10. Beredskapsplan

11. Externa kapitalförvaltare

1 Inledning

Stockholms universitet förvaltar donerade medel för finansiering av forskning och utbildning vid universitetet i enlighet med av donatorer angivna villkor. Denna placeringspolicy avser donationer som utgör stiftelser med anknuten förvaltning till Stockholms universitet enligt stiftelselagen (1994:1220).

1.1 Målsättning

Förmögenheten ska enligt stiftelselagen kap 2 § 4 placeras på ett godtagbart sätt. Vid bedömningen av godtagbar placering ska hänsyn tas till flera olika faktorer exempelvis:

- säkerhet och riskspridning
- trygghet mot nominella förluster
- inflationsskydd

Stiftelsernas kapital ska förvaltas så att en långsiktig real värdetillväxt i kombination med god direktavkastning uppnås.

1.2 Syfte med placeringspolicyn

Placeringspolicyn ska ange övergripande regler för hur kapitalförvaltningen för anknutna stiftelser ska bedrivas.

Policyn anger:

- Ansvarsfördelningen för kapitalförvaltningen
- Hur den strategiska tillgångsstrukturen ska vara beskaffad
- Vilka finansiella risker stiftelserna ska kunna ta samt hur riskerna ska begränsas
- Hur uppföljning och utvärdering av förvaltningen ska genomföras

1.3 Uppdatering och ändring placeringspolicy

Placeringspolicyn ska uppdateras när så erfordras med hänsyn till förändringar på de finansiella marknaderna eller andra förhållanden. Policyn ska behandlas i universitetsstyrelsen en gång per år.

2 Ansvarsfördelning

Enligt Högskolelagen (1992:1434) har universitetsstyrelsen inseeende över universitetets alla angelägenheter och svarar för att dess uppgifter fullgörs. Då universitetet lyder under denna lag är universitetsstyrelsen stiftelsernas högsta organ.

Ansvarsfördelningen för stiftelser anknutna till Stockholms universitet regleras i dokumentet ”Arbetsordning vid Stockholms universitet”, dnr SU FV-1.2.1-2744-19, fastställd 2019-09-16.

2.1 Löpande förvaltning

Universitetsdirektören ansvarar enligt nedan:

- Ansvarar för den löpande förvaltningen av stiftelserna
- Ansvarar för att placeringspolicyn och placeringsrådets beslut efterlevs
- Är firmatecknare för stiftelserna

Universitetsdirektören är ledamot i placeringsrådet.

Ekonomiavdelningen utför den dagliga administrativa förvaltningen av stiftelserna. Där ingår:

- Bokföring och upprättande av årsredovisningar
- Utbetalning av bland annat stipendier och bidrag
- Upprättande och undertecknande av skatte- och inkomstdeklarationer för varje stiftelse
- Förvaltning av fastigheter som ingår i stiftelsers egendom
- Kontakter med Länsstyrelsen, Kammarkollegiet, Skatteverket, revisorer och handläggare vid institutioner inom universitetet
- Beredning av ärenden inför beslut av universitetsstyrelsen, rektor och förvaltningschefen
- Företräda stiftelserna externt enligt fullmakt från förvaltningschefen
- Deltagande i placeringsrådets möte och föredragning av aktuella frågor

Ekonomiavdelningen hanterar nya donationer som kommer till Stockholms universitet via gåvobrev och testamentariskt förordnande. I hanteringen ingår upprättande av olika handlingar och beslutsunderlag som krävs för att en stiftelsebildning ska kunna ske.

I juridiska frågor rådfrågar ekonomiavdelningen jurister vid Rättssekretariatet.

Ekonomiavdelningen bereder och rapporterar till placeringsrådet enligt följande

- Rapporterar avvikelser från placeringspolicyn
- Sammanställer underlag för uppföljning av förvaltningsresultat
- Avger rapportering om förvaltningsresultatet till placeringsrådet löpande.
- Initierar och bereder uppdateringar av placeringspolicyn
- Upprättar kravspecifikation och utvärderar externa förvaltare i samband med anlåtande av ny förvaltare.
- Föreslår val av och i förekommande fall avveckling av externa förvaltare

Ekonomiavdelningen ska rapportera följande till styrelsen

- Årssammanställning för de samförvaltade stiftelserna. I denna rapportering ska ingå
 - a. förmögenhetens sammansättning, utveckling och marknadsvärde
 - b. väsentliga händelser under räkenskapsåret och efter räkenskapsårets utgång
 - c. ekonomiavdelningens arbete
- Årsredovisning av de stiftelser som inte ingår i samförvaltningen. Samma rapportering som ovan.
- Placeringspolicyn som ska fastställas en gång per år.
- Dokumentet "Förvaltning av donationer och stiftelser vid Stockholms universitet" som ska fastställas en gång per år.

3 Förvaltningsprinciper

Kapitalförvaltningen ska handhas av Ekonomiavdelningen vid Stockholms universitet. Kapitalet ska placeras hos diskretionära förvaltare om inte särskilda skäl finns för annan placering, vilket ska meddelas styrelsen.

Den diskretionära förvaltningen ska ske hos en eller om möjligt flera förvaltare. Förvaltarna ska stå under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande för utlandet.

Placering i fastigheter och byggnader får endast ske i de stiftelser där stadgarna så medger.

Upptagande av lån för att finansiera placeringsverksamheten är inte tillåtet.

Placering av kapitalet ska ske på ett etiskt och miljömässigt godtagbart sätt. Placeringar ska göras i företag som följer kraven i de internationella konventioner och riktlinjer för miljö, mänskliga rättigheter och korrruption. Exempel på internationella normer som ska följas av de bolag stiftelsernas förmögenhet investeras i är:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- OECD Riktlinjer för multinationella företag

- ILO:s kärnkonvention om rättigheter i arbetslivet
- Rio-deklarationen om miljö och utveckling
- FN:s konvention mot korruption

Investeringar ska väljas bort i bolag med produktion (inklusive utvinning) inom fossila bränslen. Investeringar får inte ske i företag där mer än fem procent av de totala intäkterna kommer från produktion av vapen, alkohol, tobak, spel, pornografi.

De diskretionära förvaltarna åläggs att granska sina investeringar i detta avseende.

4 Placeringsregler

4.1 Tillåtna tillgångsslag

Stiftelsernas kapital får placeras i följande tillgångsslag:

- Svenska räntebärande papper och garantiprodukter
- Utländska räntebärande papper och garantiprodukter
- Svenska aktier och aktierelaterade värdepapper (som t ex konvertibla skuldebrev, teckningsrätter, derivatinstrument på underliggande aktier eller kapital)
- Utländska aktier och aktierelaterade värdepapper (som t ex konvertibla skuldebrev, teckningsrätter, derivatinstrument på underliggande aktier eller kapital)
- Alternativa placeringar (se punkt sju för definition)
- Likvida medel (bankinlåning)
- Övriga värdepapper med god säkerhet (t ex reverser)

Placering får ske i värdepappersfonder vars placeringsinriktning i allt väsentligt överensstämmer med bestämmelserna i denna placeringspolicy och som står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande utländsk myndighets tillsyn.

4.2 Portföljallokering

Normalportföljen anger den totala portföljens strategiska, långsiktiga fördelning mellan tillgångsslag. Fördelning (uttryckt i SEK) ska gälla totalt för till Stockholms universitets anknutna förvaltade stiftelser.

Intervallen i tabellen nedan anger de limiter inom vilka tillgångsslagen får variera under kortare perioder, för att tillvarata möjligheter som ges av kortfristiga svängningar på de olika marknaderna.

Tillgångslag Portföljen totalt %	Normalvikt och limiter		
	Min	Normal	Max
- Räntebärande värdepapper	40	40	75
- Aktier	25	50	60
- Alternativa placeringar	0	10	15

Vid beräkning av portföljens värde och limiter ska portföljens tillgångar värderas med ledning av gällande marknadsvärde. Om limit överskrids ska tillgångar avyttras i motsvarande mån så snart det lämpligen kan ske, varvid nödvändig hänsyn tas till den risk som överskridande innebär för portföljen som helhet. Motsvarande gäller om limit underskrids, varvid tillgångar anskaffas så snart det lämpligen kan ske.

4.3 Valutapolicy

Sker placeringar i utländska värdepapper ska valutarisken beaktas. Investeringar i hedgefonder som arbetar för att skapa en absolut avkastning i en utländsk valuta ska vara valutakurssäkrade till SEK (företrädesvis genom att förvaltaren ombesörjer valutasäkringen). Valutasäkring av utländsk valuta till svenska kronor får göras för övriga tillgångar. Resultat och positionsmätning ska inkludera valutasäkring.

5 Aktier

5.1 Generella regler

Av portföljens förvaltade medel får högst 60 procent och lägst 25 procent placeras i aktier. Under aktier innefattas även aktierelaterade instrument som förlagsbevis, konvertibla skuldebrev, skuldebrev förenade med optionsrätter till nyteckning, teckningsoptioner och del- eller teckningsrätter.

Aktieplaceringarna får endast ske i börsnoterade svenska och utländska aktier samt aktiefonder som står under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande utländsk tillsynsmyndighet och som är noterade på reglerad marknadsplats.

Placeringar i ett och samma aktiebolag får inte överskrida 15 procent av aktieplaceringarna. Röstvärdet eller kapitalet får inte överskrida 5 procent i ett och samma bolag. Vidare får högst 30 procent placeras i samma sektor enligt den övergripande nivån för GICS (Global Industry Classification Standard).

5.2 Derivat

Handel med derivatinstrument är endast tillåten på underliggande aktier eller kapital. Optioner ska främst användas för att minska risken i förvaltningen. Derivatinstrument kan även användas i syfte att effektivisera eller öka avkastningen i förvaltningen i enlighet med intentionerna i denna placeringspolicy. Handel med derivatinstrument får inte ske på sådant sätt att portföljen avviker eller efter inlösen (eller motsvarande) kommer att avvika från reglerna i denna placeringspolicy. Optionskontrakt ska vara standardiserade och föremål för handel på OM Stockholmsbörsen eller på motsvarande utländsk institution som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

5.3 Benchmark

Referensindex för utvärdering av den svenska aktieportföljen är OMX Stockholm Gross Index. MSCI World Index Total Return (SEK) ska användas som referensindex för utvärdering av den utländska aktieportföljen.

6 Räntebärande värdepapper

6.1 Generella regler

Av portföljens förvaltade medel får högst 75 procent och lägst 40 procent placeras i räntebärande placeringar och garantiprodukter. Högst 50 procent får utgöras av räntebärande instrument som emitterats i utländsk valuta av godkända emittenter. Högst 20 procent av räntebärande värdepapper får utgöras av andra värdepapper med god säkerhet, t ex reverser.

För att begränsa kreditrisken i portföljen sätts enhandslimiten för olika riskklasser. Vid placering i räntebärande värdepapper gäller följande limiten.

Kategori	Max andel per emittent/kategori	Max andel per emittent
Svenska staten eller av svenska staten garanterat värdepapper		100
Svenska eller utländska låntagare med långfristig rating om AAA alt Aaa	100	50
Svenska eller utländska låntagare med långfristig rating om lägst tex AA eller Aa2	50	50
Svenska eller utländska låntagare med långfristig rating om lägst tex BBB eller Baa2	25	25
Låntagare med kortfristig rating om A-1+ eller P-1	50	50

Ratingen enligt tabellen hänför sig till Standard & Poor's eller Moody's. Skulle låntagaren ha rating från både Standard & Poor's och Moody's krävs att minst en av dem ligger på angiven nivå.

Aktieindexobligationer får endast göras med svenska emittenter. Godkända emittenter för underliggande aktieindexobligationer är Handelsbanken, Kommuninvest och Svensk Exportkredit.

6.2 Benchmark

Referensindex för utvärdering av svenska placeringar ska vara OM Stockholmsbörsens obligationsindex, OMRX Bond All 1-3 y Index. För utländska placeringar ska JP Morgan Global Government Bond index användas.

7 Alternativa placeringar

7.1 Generella regler

Med alternativ investeringar avses investeringar som inte ryms inom tillgångsslagen räntebärande värdepapper eller aktier. Av portföljens förvaltade medel får högst 15 procent och lägst 0 procent placeras i alternativ placeringar.

De alternativa placeringarna indelas i följande kategorier:

- Hedgefonder
- Övriga alternativa investeringar

7.2 Hedgefonder

Placering är tillåten i hedgefonder som står under tillsyn av Finansinspektionen eller motsvarande utländsk myndighets tillsyn. Hedgefonder ska vara föremål för månadsvis handel (inlösen och köp) eller mer frekvent handel. För att sprida förvaltarrisken ska en enskild hedgefond inte utgöra mer än 5 procent av den totala portföljen. Hedgefonder kan användas i förvaltningen om de uppfyller policyns etiska och miljömässiga krav.

7.2.1 Derivat

Handel med derivatinstrument kan ingå som en naturlig del av den aktiva förvaltningen inom hedgefonder.

7.2.2 Benchmark

För hedgefonder ska OMRX Treasury Bill TR SEK +3,0 procentenheters avkastning per år användas.

7.3 Övriga alternativa placeringar

Investeringar i övriga alternativa tillgångsslag är tillåten i fonder. Investeringen ska säkerställas så att kapitalet kan avvaras under hela den avtalade bindningsperioden. En investering i tillgångsslaget ska ske efter dialog mellan placeringsrådet och den diskretionära förvaltaren. Varje enskild investering får inte utgöra mer än 5 procent av den totala portföljen. Övriga alternativa placeringar kan användas i förvaltningen om de uppfyller policyns etiska och miljömässiga krav.

Investeringar får ske i

- Fastighetsfonder
- Infrastrukturfonder
- Microlån

8 Likvida medel

Likvida medel definieras som medel på depåkonto och bankräkning. Likvida medel får ej placeras på fondkommissionärs checkräkning utan Förvaltningschefens medgivande. Det kapital som varje år beviljas att delas ut till destinatär i stiftelsen får endast placeras på inlåningskonto i bank under det år utbetalningen ska ske.

9 Rapportering

En utvärdering av portföljens resultat ska göras till Placeringsrådets möten eller oftare om marknadsläget så kräver.

Rapporteringen ska innehålla

- Resultat under perioden med jämförelse mot fastställda index
- Riskrapport i form av efterlevnad av restriktioner i placeringspolicyn
- Sammanställning (marknadsvärde) av total förmögenhet och uppdelning per tillgångsslag
- Förändringar i portföljens sammansättning med kommentarer

10 Beredskapsplan

I händelse av stora kursfall ska Placeringsrådet skyndsamt underrättas. Med stort kursfall avses mer än 10 procent på OMXS30 index på en vecka.

11 Externa kapitalförvaltare

Placeringsrådet fattar beslut om förvaltningsuppdrag i enlighet med placeringspolicyn.

Vid beslut av placeringsrådet att anlita extern förvaltare av hela eller delar av stiftelsernas tillgångar ska sådant uppdrag grundas på skriftligt avtal.

Förvaltarnas förmåga att uppnå god värdetillväxt och direktavkastning samt efterlevande av placeringspolicyns regler ska löpande utvärderas.

Inriktning lokalförsörjningsplan 2021-2023 med utblick mot 2030

Beslutsversion

Strategiska mål för en långsiktig hållbar lokalförsörjning

I Lokalförsörjningsplan 2019-2022 med utblick mot 2030 beslutades de nu gällande strategiska målen för lokalförsörjningen. De strategiska målen gäller fortfarande.

I den följande reviderade versionen (beslutad 2020), skedde en tydligare förskjutning och fokusering på resurshushållning, såväl ekonomisk som miljömässig. Fokus på resurshushållning kvarstår även i allra högsta grad i denna inriktning till lokalförsörjningsplan, inte minst med hänsyn till beslutad Klimatfärdplan 2040, rådande pandemi och ett ansträngt ekonomiskt läge med ökande hyreskostnader.

Figur 1: Strategiska mål för lokalförsörjningen

Särskilt fokus läggs också i denna plan på att ytterligare konkretisera hur universitetet kan möta kända lokalbehov i ljuset av resurshushållningsperspektivet och vilka effekter detta får.

Inriktning 2021-2023 med utblick mot 2030

Resurshushållning i centrum

Ekonomisk och miljömässig resurshushållning står, likt i förra lokalförsörjningsplanen, även denna gång i centrum. Inriktningen för perioden är precis som tidigare år ett scenario som strävar mot miljöer som främjar samarbete, interaktion och hållbarhet. Vidare styr scenariot mot stabila hyreskostnader med en långsiktigt hållbar hyresnivå. Samt ett tillskott av student- och forskarbostäder på campus som kan förbättra bostadssituationen för gästforskare samt verka för fler studentbostäder i Stockholmsregionen.

I förra årets lokalförsörjningsplan tog sig universitetets mål om att nå koldioxidneutralitet uttryck genom att i planens inriktning verka för att reducera utsläpp, energiförbrukning och resursförbrukning genom att effektivisera energiförbrukning, optimera lokalnyttjande samt så långt som möjligt undvika nybyggnation. Detta perspektiv förstärks nu ytterligare genom beslutad Klimatfärdplan 2040 med målsättningen att universitetet ska vara koldioxid neutralt senast år 2040.

Ett särskilt stort fokus ligger också på att bromsa ökande hyreskostnader, som uppstår mycket till följd av att universitetet under perioden går in i de nya hyresavtalen i Albano.

En effekt av dessa ökade kostnader är att även enhetshyran (universitetets interna hyressättningsmodell) ökar de närmaste åren - vilket får en stor negativ effekt på verksamheternas ekonomi. Detta, i kombination med att större delen av universitetet bedrivit såväl forskning som undervisning hemifrån det gångna året till följd av pandemin, har lett till en ökad kostnadsmedvetenhet hos institution/motsvarande kring lokaler och öppnar för en djupare dialog kring lokaloptimeringar – som ett led i att på sikt kunna minska lokalkostnaderna genom att frånträda mer lokalyta än vad som planeras i dagsläget.

Nedan beskrivna mål för den strategiska lokalförsörjningen under kommande planeringsperiod har sin utgångspunkt i det som beskrivits ovan och innebär sammanfattningsvis att nu kända lokalbehov tas om hand, fler ändamålsenliga lokaler skapas, lokalstandarderna punktvis höjs men att förhyrd kvadratmeteryta på sikt inte ökas och därigenom bromsas hyresutvecklingen.

Konkretiserade mål under planeringsperioden 2021-2023

Universitetet skall under planeringsperioden 2021-2023 med utblick mot 2030 verka för:

- en styrning mot stabila hyreskostnader
- en optimering av lokalnyttjandet
- att reducera ökningen av universitetets utsläpp genom att minimera nybyggnation, (enbart om inga andra alternativ till att hantera lokalbehov finns – till exempel genom lokaleffektiviseringar eller nyttjande av vakanta lokaler i första hand)
- att verksamheternas nu kända nuvarande och framtida lokalbehov, i så stor utsträckning som möjligt, omhändertas – utan att för den delen strida mot övriga punkter

- att en marginal med vakanta lokaler upprätthålls för att möjliggöra lokalanpassningar och -förändringar
- att fler student- och forskarbostäder skapas

Genomförande

För att universitetet ska kunna verka för att uppnå målen kommer fortsatt fokus under denna planeringsperiod att ligga på att genomföra följande:

Informella lärandemiljöer

Studenternas informella lärandemiljöer utvecklas och utökas. Den långsiktiga ambitionen är att få till stånd en modernisering av Allhuset och om möjligt genom detta optimera lokalnyttjandet på centrala Frescati¹ (det sistnämnda är tillkommande i denna plan på grund av ett ökat fokus på lokaloptimering).

Student- och forskarbostäder

Byggnader i Frescati Hage och Kräftriket som har identifierats som möjliga att omvandla till student- och forskarbostäder fortsätter att utredas i detta syfte. Detta påverkar inte hyreskostnaderna för universitetet eftersom hyran bärs av hyresgästerna själva.

Underhåll

Ett lågintensivt underhåll av befintligt byggnadsbestånd på centrala Frescati för att uppnå en godtagbar standard förordas, stora ombyggnationer bör undvikas.

Avveckling av lokaler

Tillfälliga lokaler (paviljonger) ska snarast avvecklas.

Effekten av stora tillkommande avtal i Albano bromsas upp genom uppsägningar väster om Roslagsvägen samt ett fortsatt avvecklande av kvarvarande paviljonger.

Samordning och samlokalisering av verksamheter

I första hand behålls större byggnadskomplex i syfte att kunna tillhandahålla större sammanhängande ytor inför institutionssamgåenden och samlokaliseringar. Nytt i denna plan är att se över möjligheterna till att samlokalisera verksamheter som idag finns lokaliserade utanför Frescati².

¹ Med begreppet centrala Frescati menas det geografiska området som sträcker sig från Frescati backe i öst, Södra huset i söder, Arrheniuslaboratorierna i norr och tunnelbanestationen Universitetet i väst.

² Med begreppet **Frescati** menas här det geografiska område som sträcker sig från Albano i söder till Bergianska trädgården i norr, det vill säga hela det större samlade campusområdet inom vilket merparten av universitetets verksamhet återfinns.

Nya förhyrningar

En förändring i denna plan i jämförelse med tidigare är att den utredning som föreslogs för att utreda möjligheterna till att bygga en ny labblokal på Norra Frescati³ nu skjuts framåt till dess att effekterna av den ökade graden av lokaloptimering är kända. Nya förhyrningar kan istället bli aktuella för att lösa ovanstående punkt. Detta bör dock ske med stor restriktivitet och noga belysas, inte minst utifrån såväl ekonomiska som miljömässiga aspekter.

Optimeringsprojekt

En utökning av universitetsgemensamma projekt kopplade till lokaler, i likhet med central tentamen, centralt bokade lärosalar, övergripande lokaleffektiviseringsprojekt m.m. i syfte att optimera lokalyta. Ett ökat fokus kring detta, särskilt vad gäller åtgärder som i slutändan kan leda till minskade lokalkostnader, sker under kommande år (med fokus på åtgärder på både kort och lång sikt) med anledning av såväl en oro för ökad internhyra för institution/motsvarande, ett ökat miljöfokus samt en förmodad ökad digitalisering i kölvattnet av pandemin.

Framtida lokalförändringar

Att tillse att vakansgraden är i balans, i syfte att möjliggöra en ökad flexibilitet. Detta innebär att hitta en balansgång där, i och med en ökad lokaloptimering, vakanta lokaler inte sägs upp innan en analys av behovet är genomförd. Detta riskerar annars att leda till dyra och ineffektiva lösningar på längre sikt.

³ Norra Frescati är tillsammans med södra Frescati och Frescati backe de geografiska delområden som finns inom det som benämns centrala Frescati (se fotnot 4).

Konsekvenser

Som förklarats tidigare så ligger ett särskilt fokus under planeringsperioden på resurshushållning som tar sitt uttryck i de mål som upprättats och genomsyrar det genomförande som föreslås. Nedan listas konsekvenserna av detta utifrån tre olika perspektiv; lokal- och verksamhet, ekonomi och miljö.

Lokal- och verksamhetsmässiga konsekvenser

Ett föreslaget genomförande kommer att påverka såväl hyresportföljen, det vill säga antalet hyresavtal med till dessa kopplade kostnader, samt också flera av de verksamheter som nyttjar lokalerna idag.

Större lokalförändringar

Denna inriktning pekar mot att universitetet kommer att avveckla runt 46 000 kvm förhyrd yta, men samtidigt hyra in ca 6 000 kvm ytterligare (en eventuell nybyggnation av hus 10 i Albano för att möta behovet av att lokalisera Institutionen för data- och systemvetenskap till Frescati) och fortsatt förhyra ca 5 500-7 000 kvm väster om Roslagsvägen. Nettoeffekten blir således att med tillkommande avtal i Albano så kommer universitetet att ligga relativt stabilt kring ca 300 000 kvm förhyrd lokalyta över tid.

Verksamheter som påverkas

Enligt föreslaget genomförande skulle detta innebära att de flesta av universitetets verksamheter inte påverkas nämnvärt, bortsett från en ökad internhyra med anledning av Albano.

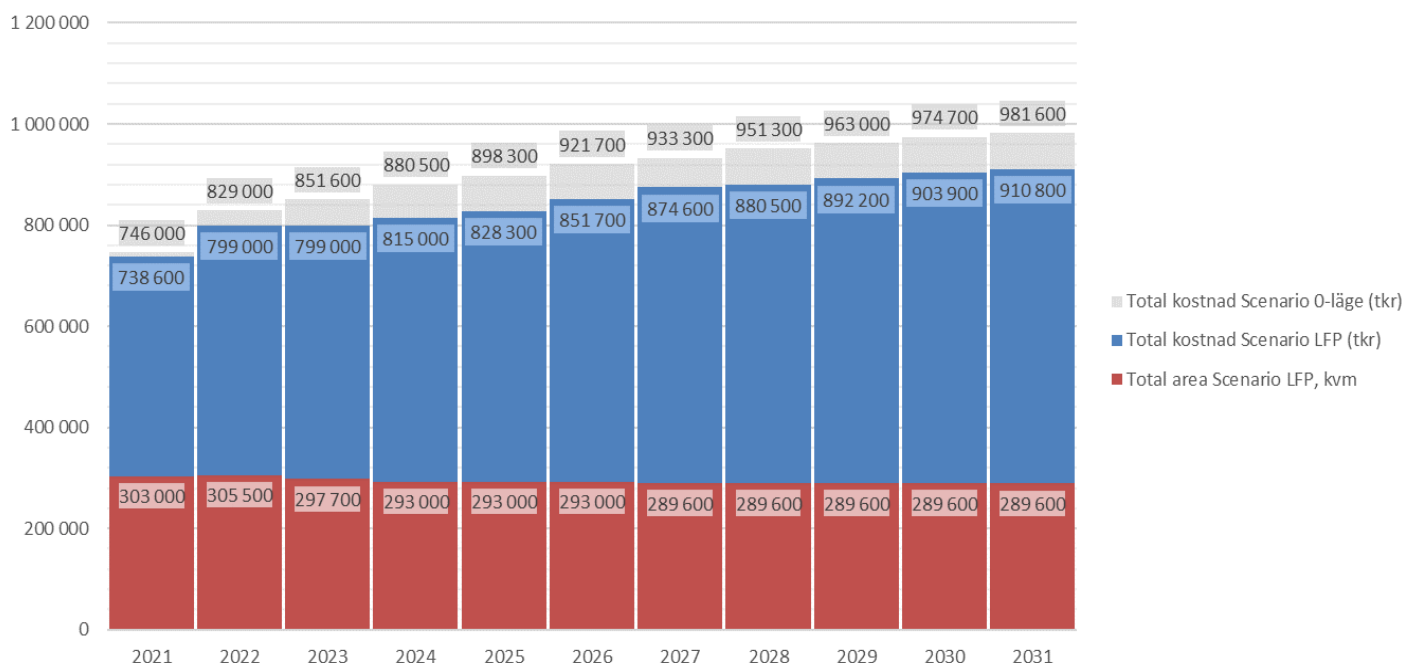
För några kommer dock denna inriktning att få stora konsekvenser. Det handlar främst om kvarvarande verksamhet i Kräftriket, som planeras flytta till centrala Frescati. Verksamheter kopplade till lärarutbildningen som behöver samlokaliseras med anledning av ett större institutionssammanslagande. Verksamheter i tillfälliga lokaler (paviljonger) som på sikt behöver flytta. Studenterna – med anledning av en möjlig utveckling av Allhuset, med fokus på bland annat att utveckla de informella lärandemiljöerna. Utifrån omfattning och kostnad är dock det i särklass största tillkommande projektet en flytt av en av universitetets största institutioner närmare Frescati⁴ (Institutionen för data- och systemvetenskap).

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för lokaler har de senaste åren legat stabilt kring 14 % av universitetets totala kostnader. Målsättningen är att även fortsättningsvis styra mot en stabil kostnadsutveckling. Detta kommer dock att bli svårt att realisera de närmaste åren, främst på grund av att Albano tillträds – vilket innebär en kraftig hyresökning. Samtidigt som flera hyresavtal ännu ej har hunnit frånträdas, för att bromsa effekten av Albano. Totalt prognosticeras en ökning perioden 2021-2031 om ca 172 mnkr, en ökning om drygt 23 %.

⁴ Med begreppet Frescati menas här det geografiska område som sträcker sig från Albano i söder till Bergianska trädgården i norr, det vill säga hela det större samlade campusområdet inom vilket merparten av universitetets verksamhet återfinns.

Den utveckling som prognosticeras för perioden 2021-2031 innefattar de förslag till förändringar och genomförande som föreslås i denna lokalförsörjningsplan.

Figur 1: Prognos kostnadsutveckling lokaler 2021-2031 (2021)

Trots en ökning om 23 % så ger ändå förslaget genomförande en besparing om i snitt ca 60 mnkr per år i förhållande till att inte agera alls (det så kallade 0-läget). Totalt under hela perioden handlar det om ca 630 mnkr.

Sammanfattningsvis vad gäller de ekonomiska konsekvenserna så kan konstateras att universitetet under planeringsperioden fortsätter jobba för att bromsa de ekonomiska effekterna av Albano genom att frånträda fler hyresavtal. Dock bedöms det utifrån nu kända lokalbehov, och med en viss kapacitet för att möta framtida lokalbehov i åtanke, inte finnas särskilt stor marginal för några ytterligare omfattande frånträden av lokaler framöver. Detta skall i sådana fall bero på att en större mängd lokaler blir vakanta (än vad som är känt i dagsläget) vilket kan leda till hela byggnader kan tomställs – vilket i sin tur leder till att universitetet kan frånträda hyresavtal och därigenom minska lokalkostnader på sikt. Detta är dock högst osäkert i dagsläget och måste kontinuerligt följas upp, i till exempel lokaloptimeringsprojekt/åtgärder under planeringsperioden.

Miljömässiga konsekvenser

Givet planens fokus på resurshushållning så är det av vikt att även belysa de miljömässiga konsekvenserna av förslaget genomförande.

Ett steg i att göra detta är att i denna plan komplettera föregående års inriktning till lokalförsörjningsplan med att belysa de delar av Klimatfärdplanen som mer eller mindre direkt berör universitetets strategiska lokalförsörjning;

- Scope 3: Förhyrt fastighetsbestånd samt ny- och ombyggnationer

- Utredda möjligheten för utsläppsberäkningar för projektering av ny- och ombyggnation samt utsläppsberäkning för befintliga byggnader.
- Undersöka möjligheten att lokaleffektivisera genom t.ex. förtätning, gemensamma lokaler, längre nyttjandetider samt högre beläggningskrav.

Sammanfattningsvis är bedömningen att de största miljömässiga konsekvenserna av föreslaget genomförande återfinns framförallt i två av punkterna; Nya förhyrningar och Optimeringsprojekt. Men att mer exakta konsekvenser är svåra att överblicka i dagsläget, varför utredningar och projekt föreslås – med förhoppningen att detta kan klargöras mer under planeringsperioden. Ett konkret sådant exempel är att utreda möjligheten till klimatberäkningar på en eventuell nybyggnation (hus 10 i Albano för en flytt av Institutionen för data- och systemvetenskap).

Bilaga

Bilaga 1: Inriktning Lokalförsörjningsplan 2021 – 2023 med utblick mot 2023

Bilaga I

Inriktning lokalförsörjningsplan
2021-2023 med utblick mot 2030

Inriktning Lokalförsörjningsplan 2021–2023 med utblick mot 2030 har tagits fram av Fastighetsavdelningen vid Stockholms universitet.

Lokalförsörjningsplanen finns att ladda ner i pdf-format på universitetets hemsida.

Innehåll

Bakgrund	4
Struktur SU:s lokalförsörjningsplaner	4
Varför en årlig lokalförsörjningsplan?	5
Strategiska mål för en långsiktigt hållbar lokalförsörjning	5
Inriktning 2021-2023 med utblick mot 2030	7
Resurshushållning i centrum	7
Konkretiserade mål under planeringsperioden 2021-2023.....	7
Genomförande	8
Fördjupning genomförande	9
Konsekvenser.....	25
Lokal- och verksamhetsmässiga konsekvenser	25
Ekonomiska konsekvenser	32
Miljömässiga konsekvenser.....	38
Åtgärder 2021-2023 – en sammanfattning av inriktningen.....	41
Referenser	44

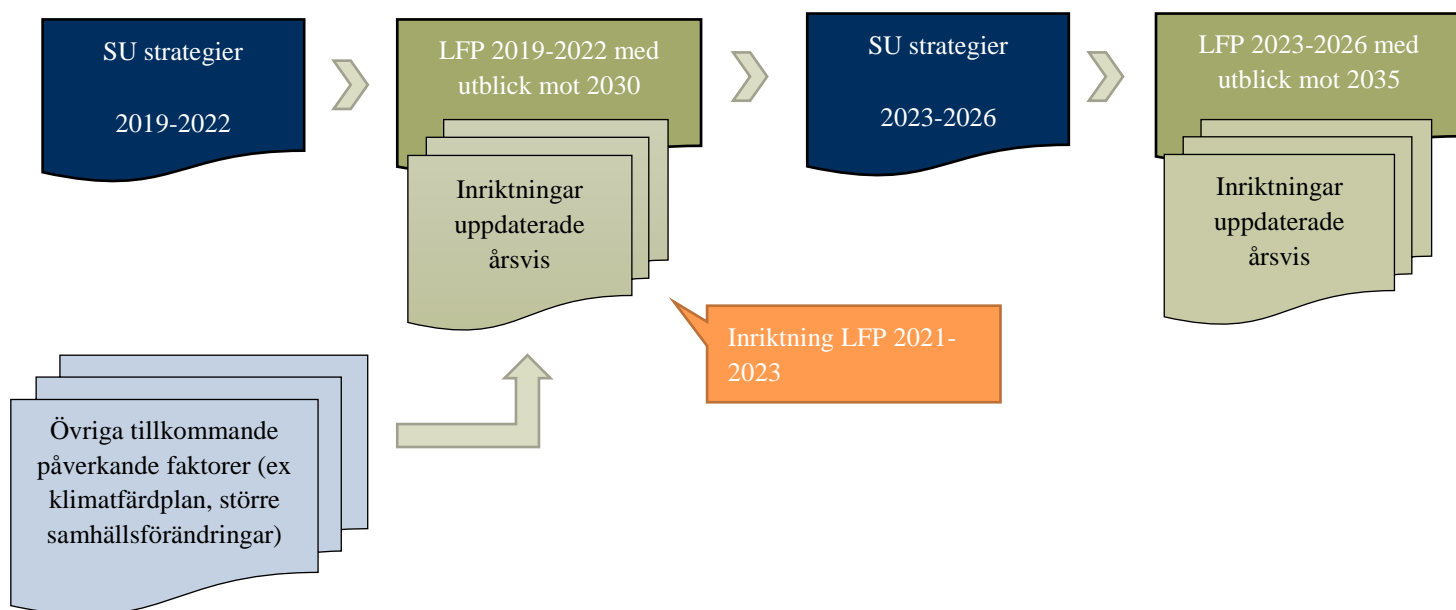
Bakgrund

Struktur SU:s lokalförsörjningsplaner

Efter några år med nuvarande metodik kring utarbetandet av universitetets lokalförsörjningsplaner är det på sin plats att förtydliga om hur strukturen för framtagandet av nya planer ser ut.

Med utgångspunkt i att universitetets övergripande strategier uppdateras sätts och omvärderas lokalförsörjningens grund (bland annat de strategiska målen för lokalförsörjning) var fjärde år. Åren däremellan görs årliga uppdateringar med mer specifika inriktningar utifrån vad som är mest aktuellt under den närmaste tiden och hur långt redan föreslagna åtgärder kommit. Här ges också möjlighet att initialt lyfta in större faktorer som tillkommit sedan huvudplanens färdigställande, och som inte kan förbises som förutsättningar i den strategiska lokalförsörjningen. Aktuella exempel är Klimatfärdplan 2040 och Covid-19 pandemin samt det ekonomiska läget med följderna att det finns en ökad vilja till att optimera lokalnyttjandet.

Enkelt uttryckt en kontinuerlig ajourhållning av den strategiska lokalförsörjningen med ett större omtag och framåtblick var fjärde år.

Figur 1: Struktur ajourhållning lokalförsörjningsplaner

Denna plan, Inriktning lokalförsörjningsplan 2021-2023, är således en enklare version med sin grund i huvudplanen Lokalförsörjningsplan 2019-2022 med utblick mot 2030¹. Läsaren hänvisas därför till den sistnämnda vid behov av att förkovra sig mer i exempelvis beskrivningar av lokalbeståndet.

¹Lokalförsörjningsplan 2019-2022 med utblick mot 2030;
https://www.su.se/polopoly_fs/1.523909.1614352548!/menu/standard/file/Lokalf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%202019-2022%20med%20utblick%20mot%202030.pdf

Varför en årlig lokalförsörjningsplan?

En aktuell lokalförsörjningsplan supporterar universitetets interna planering. Till exempel genom att lokalbehoven övergripande ställs i relation till varandra och prioriteras och inte minst genom att det som föreslås i planen kan tas med i långsiktiga ekonomiska prognoser, för att prognosticera exempelvis enhetshyran. Likväl som den också understödjer i de redovisningskrav som åligger universitetet i egenskap av myndighet. Ett sådant exempel är att universitet i det årligen återkommande budgetunderlaget skall lämna uppgifter om förväntade större förändringar i sitt behov av lokaler².

En annan, ofta bortglömd, aspekt är vikten av en samlad dokumentering av tankegångar på lång sikt. Om 20-30 år är det säkerligen uppskattat av framtida ledning, förvaltning och verksamhet att kunna gå tillbaka och följa och förstå hur campus har utvecklats i den riktning det gjort.

Strategiska mål för en långsiktigt hållbar lokalförsörjning

Figur 2: Strategiska mål för lokalförsörjningen

² 6 § Myndigheten ska i budgetunderlaget lämna uppgifter om förväntade större förändringar i sitt behov av lokaler. (Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag)

I Lokalförsörjningsplan 2019-2022 med utblick mot 2030 beslutades de nu gällande strategiska målen för lokalförsörjningen. De strategiska målen gäller fortfarande.

I den följande reviderade inriktningen (beslutad april 2020), skedde en tydligare förskjutning och fokusering på resurshushållning, såväl ekonomisk som miljömässig. Fokus på resurshushållning kvarstår även i allra högsta grad i denna inriktning till lokalförsörjningsplan, inte minst med hänsyn till beslutad Klimatfärdplan 2040, rådande pandemi och ett ansträngt ekonomiskt läge med ökande hyreskostnader.

Särskilt fokus läggs också i denna plan på att ytterligare konkretisera hur universitetet kan möta gällande lokalbehov i ljuset av resurshushållningsperspektivet och vilka effekter detta får. Detta förklaras mer ingående nedan. För en ökad bakgrundsförståelse kring resurshushållningsperspektivet kopplat till SU:s långsiktiga lokalförsörjning hänvisas till förra årets lokalförsörjningsplan.³

³ Inriktning lokalförsörjningsplan 2020-2022 med utblick mot 2030;
https://www.su.se/polopoly_fs/1.523907.1614352596!/menu/standard/file/Inriktning%20Lokalf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%202020-2022%20med%20utblick%20mot%202030.pdf

Inriktning 2021-2023 med utblick mot 2030

Resurshushållning i centrum

Ekonomisk och miljömässig resurshushållning står, likt i förra lokalförsörjningsplanen, även denna gång i centrum. Inriktningen för perioden är precis som tidigare år ett scenario som strävar mot miljöer som främjar samarbete, interaktion och hållbarhet. Vidare styr scenariot mot stabila hyreskostnader med en långsiktigt hållbar hyresnivå. Samt ett tillskott av student- och forskarbostäder på campus som kan förbättra bostadssituationen för gästforskare samt verka för fler studentbostäder i Stockholmsregionen.

I förra årets lokalförsörjningsplan tog sig universitetets mål om att nå koldioxidneutralitet uttryck genom att i planens inriktning verkade för att reducera utsläpp, energiförbrukning och resursförbrukning genom att effektivisera energiförbrukning, optimera lokalnyttjande samt så långt som möjligt undvika nybyggnation. Detta perspektiv förstärks nu ytterligare genom beslutad Klimatfärdplan 2040 med målsättningen att SU skall vara koldioxidneutralt senast år 2040.

Ett särskilt stort fokus ligger också på att bromsa ökande hyreskostnader, som uppstår mycket till följd av att universitetet under perioden går in i de nya hyresavtalen i Albano.

En effekt av dessa ökade kostnader är att även enhetshyran (universitetets interna hyressättningsmodell) ökar de närmaste åren - vilket får en stor negativ effekt på verksamheternas ekonomi. Detta, i kombination med att större delen av universitetet bedrivit såväl forskning som undervisning hemifrån det gånga året till följd av pandemin, har lett till en ökad kostnadsmedvetenhet hos institution/motsvarande kring lokaler och öppnar för en djupare dialog kring lokaloptimeringar – som ett led i att på sikt kunna minska lokalkostnaderna genom att frånträda mer lokalyta än vad som planeras i dagsläget.

Nedan beskrivna mål för den strategiska lokalförsörjningen under kommande planeringsperiod har sin utgångspunkt i det som beskrivits ovan och innebär sammanfattningsvis att nu kända lokalbehov tas om hand, fler ändamålsenliga lokaler skapas, lokalstandarden punktvis höjs men att förhyrd kvadratmeteryta på sikt inte ökas och därigenom bromsas hyresutvecklingen.

Konkretiserade mål under planeringsperioden 2021-2023

Universitetet skall under planeringsperioden 2021-2023 med utblick mot 2030 verka för:

- en styrning mot stabila hyreskostnader
- en optimering av lokalnyttjandet
- att reducera ökningen av universitetets utsläpp genom att minimera nybyggnation, (enbart om inga andra alternativ till att hantera lokalbehov finns – till exempel genom lokaleffektiviseringar eller nyttjande av vakanta lokaler i första hand)
- att verksamheternas nu kända nuvarande och framtida lokalbehov, i så stor utsträckning som möjligt, omhändertas – utan att för den delen strida mot övriga punkter

- att en marginal med vakanta lokaler upprätthålls för att möjliggöra lokalanpassningar och -förändringar
- att fler student- och forskarbostäder skapas

Ovanstående punkter är intakta från förra årets lokalförsörjningsplan och är således fortfarande högst aktuella. Dock har vissa punkter (med anledning av den situation universitetet befinner sig i) fått ett ökat fokus i och med denna plan.

Genomförande

För att universitetet skall kunna verka för att uppnå målen kommer fortsatt fokus under denna planeringsperiod att ligga på att genomföra följande:

Informella lärandemiljöer

Studenternas informella lärandemiljöer utvecklas och utökas. Den långsiktiga ambitionen är att få till stånd en modernisering av Allhuset och om möjligt genom detta optimera lokalnyttjandet på centrala Frescati⁴ (det sistnämnda är tillkommande i denna plan på grund av ett ökat fokus på lokaloptimering).

Student- och forskarbostäder

Byggnader i Frescati Hage och Kräftriket som har identifierats som möjliga att omvandla till student- och forskarbostäder fortsätter att utredas i detta syfte. Detta påverkar inte hyreskostnaderna för universitetet eftersom hyran bärs av hyresgästerna själva.

Underhåll

Ett lågintensivt underhåll av befintligt byggnadsbestånd på centrala Frescati för att uppnå en godtagbar standard förordas, stora ombyggnationer bör undvikas.

Avveckling av lokaler

Tillfälliga lokaler (paviljonger) ska snarast avvecklas.

Effekten av stora tillkommande avtal i Albano bromsas upp av uppsägningar väster om Roslagsvägen samt ett fortsatt avvecklande av kvarvarande paviljonger.

Samordning och samlokalisering av verksamheter

I första hand behålls större byggnadskomplex i syfte att kunna tillhandahålla större sammanhängande ytor inför institutionssamgåenden och samlokaliseringar. Nytt i denna plan är att se över möjligheterna till att samlokalisera verksamheter som idag finns lokaliserade utanför Frescati⁵.

⁴ Med begreppet **centrala Frescati** menas det geografiska området som sträcker sig från Frescati backe i öst, Södra husen i söder, Arrheniuslaboratorierna i norr och tunnelbanestationen Universitetet i väst.

⁵ Med begreppet **Frescati** menas här det geografiska område som sträcker sig från Albano i söder till Bergianska trädgården i norr, det vill säga hela det större samlade campusområdet inom vilket merparten av universitetets verksamhet återfinns.

Nya förhyrningar

En förändring i denna plan i jämförelse med tidigare är att den utredning som föreslogs för att utreda möjligheterna till att bygga en ny labblokal på Norra Frescati⁶ nu skjuts framåt till dess att effekterna av den ökade graden av lokaloptimering är kända. Nya förhyrningar kan istället bli aktuella för att lösa ovanstående punkt. Detta bör dock ske med stor restriktivitet och noga belysas, inte minst utifrån såväl ekonomiska som miljömässiga aspekter.

Optimeringsprojekt

En utökning av universitetsgemensamma projekt kopplade till lokaler, i likhet med central tentamen, centralt bokade lärosalar, övergripande lokaleffektiviseringsprojekt m.m. i syfte att optimera lokalyta. Ett ökat fokus kring detta, särskilt vad gäller åtgärder som i slutändan kan leda till minskade lokalkostnader, sker under kommande år (med fokus på åtgärder på både kort och lång sikt) med anledning av såväl en oro för ökad internhyra för institution/motsvarande, ett ökat miljöfokus samt en förmodad ökad digitalisering i kölvattnet av pandemin.

Framtida lokalförändringar

Att tillse att vakansgraden är i balans, i syfte att möjliggöra en ökad flexibilitet. Detta innebär att hitta en balansgång där, i och med en ökad lokaloptimering, vakanta lokaler inte sägs upp innan en analys av behovet är genomförd. Detta riskerar annars att leda till dyra och ineffektiva lösningar på längre sikt.

Fördjupning genomförande

Stockholms universitets strategiska lokalförsörjning handlar till syvende och sist om att säkerställa ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler under överskådlig tid till samtliga verksamheter.

I sin enklaste form handlar detta om att övergripande, genom flera skikt såsom exempelvis ekonomi och hållbarhet, analysera lokalbehov i relation till möjliga lokallösningar och utifrån detta förordna en långsiktig plan för universitetets hyresportfölj.

Eftersom universitetets verksamhet är dynamisk så kommer alltid förändringar i lokalbehov att uppstå. Därför är det av vikt att ha en ajourhållen lokalförsörjningsplan över tid så att optimala förutsättningar ges till att planera ett så flexibelt lokalbestånd som möjligt som såväl medger anpassningar och för verksamheter att både växa och krympa. Särskilt gäller detta nu i och med tillträdet till Albano då förutsättningarna för fortsatt hantering av lokalbehov sätts i och med hur universitetet agerar, det vill säga vilka hyresavtal som sägs upp i kölvattnet av Albano och hur övriga lokalbehov planeras att hanteras framgent.

De åtgärder som planeras och förordas under de närmaste åren syftar till att verka för att uppnå målen för lokalförsörjningen. Vad detta innebär mer konkret presenteras här nedan och i nästa kapitel knyts säcken ihop genom att konsekvenserna av förslaget genomförande presenteras.

⁶ Norra Frescati är tillsammans med södra Frescati och Frescati backe de geografiska delområden som finns inom det som benämns centrala Frescati (se fotnot 4).

Informella lärandemiljöer

I samband med att Albano tillträds sker ett stort tillskott av högst moderna informella lärandemiljöer. Samtidigt sker också en avveckling av Studentpalatset (som nyttjats av SU:s studenter tillsammans med flera andra lärosäten) för att bromsa de kraftigt ökande hyreskostnaderna. I Albano tillkommer ca 2 800 kvm för studieplatser. Vilket kan jämföras med att hela hyreskontraktet för Studentpalatset ligger på 3 329 kvm där SU nyttjat ca 50% vilket grovt räknat ger ca 1 650 kvm, inklusive areor som då inte är studieplatser utan kan vara korridorer, förråd m.m.

För att även modernisera de informella lärandemiljöerna på centrala Frescati utvecklas eftersatta miljöer. Dessutom föreslås att ett större grepp tas i dialog med verksamhet och fastighetsägare kring Allhuset där det ligger nära till hands att fastigheten utvecklas med de informella lärandemiljöerna i åtanke. Allhuset har idag en otydlig funktion och ett inte särskilt effektivt nyttjande givet den centrala positionen på Frescati. Under 2021 har därför en ny process för projektbeskrivning i tidigt skede, behovsdialog, startats upp av Fastighetsavdelningen och Akademiska hus som ett pilotprojekt i syfte att klargöra Allhusets framtid och möjliga utveckling. Detta arbete fortsätter under planeringsperioden.

Student- och forskarbostäder

I samband med att universitetet valde att nyttja tilläggsavtalet till Albano (se vidare under punkt Avveckling av lokaler) så pekades ett antal fastigheter ut som intressanta för att utveckla till student- och forskarbostäder i dialog med Akademiska hus (se bild 1). Under planeringsperioden intensifieras dialogen med Akademiska hus bostadsutvecklingssektion kring de lokaler som universitetet ämnar lämna som verksamhetslokaler. Även Botanicum (ca 5500 kvm) som SU sade upp och avflyttade under 2018 utreds nu av Akademiska hus tillsammans med SU till framtida bostäder, dock är det enligt nuvarande föreslagna hyresnivåer och omfattning inte fördelaktigt för SU att teckna avtal eftersom det inte är intressant för SU att förhyra delar av gemensamhetsytor och undervisningsmiljöer inom den ordinarie lokalhyresportföljen för att få Akademiska hus affärsmodell för bostäder att gå ihop. Totalt skulle samtliga alternativ kunna ge ett hundratal bostäder i direkt anslutning till Frescati (då ej inkluderat Botanicum).

Bild 1: Gul: Hus som pekats ut som lämpliga att anpassa till student- och forskarbostäder.

Fastighetsägaren Akademiska hus har ansökt om planbesked för en ny detaljplan i Kräfricket, vilket har mottagits väl av Stockholms stad. Syftet med detaljplanen är att tillskapa byggrätter för student- och forskarbostäder samt forsknings- och undervisningslokaler. Antalet bostäder beräknas för ca 150-200 studenter och forskare. I samband med att området förtätas föreslås att även tillvarata och stärka kultur- och naturvärden på platsen samt upprusta institutionsparken.

I Akademiska hus utkast till utvecklingsplan för Frescati nämns också hårdgjorda ytor (parkeringar) som en framtida reserv för bostadsändamål. Detta bör dock inte vara universitetets första prioritering i fortsatt dialog med fastighetsägaren. Risken är att man annars bygger bort den sista expansionsmöjligheten för verksamhetslokaler på centrala Frescati och sätter långt framtida planering av campus i trångmål. Tilläggas ska att genomförbarheten för nybyggnation på parkeringsytor kräver vidare utredning – oavsett ändamål.

Underhåll

Ett lågintensivt underhåll syftar till att i första hand fokusera på punktinsatser där så stor nytta kan uppnås till så liten kostnad som möjligt. Ett sådant konkret exempel kan vara att rusta upp hörsalar och andra undervisningsmiljöer succesivt genom att en underhållsplan upprättas och ajourhålls där punktinsatser utförs årligen. Detta prioriteras framför att genomföra fler storskaliga ombyggnationer av hela hus, om inte absolut nödvändigt, och utvärdering skall då i första hand ske när fastighetsägare uppmärksammar behov av stora insatser, till exempel stamreoveringar eller dylikt.

Avveckling av lokaler

I nedanstående kartbilder (den vänstra speglar förhyrda lokaler 2018 och den högra hur läget ser ut årsskiftet 2023/2024 utifrån nu rådande planering och avtalstider) framgår tydligt dels hur Albano tillkommit under perioden och hur flertalet lokaler, särskilt väster om Roslagsvägen, frånträds.

Den stora förutsättningen för att avveckla lokaler är att samtliga hus i Albano fullt ut har tillträtts till sommaren 2022. Detta har lett till att flertalet hyresavtal redan har sagts upp, och några ytterligare kommer att sägas upp tidigare än planerat, och universitetet undviker därigenom att stå med vakanta lokaler där inget behov föreligger. Frånträddandet av lokaler kommer att ske succesivt i samband med att flyttar från främst Frescati hage och Kräftriket sker samt beroende på hur löp- och uppsägningstider ser ut för respektive hyresavtal. Kontinuerlig dialog förs också med fastighetsägare kring möjligheten att tidigare frånträda lokaler – när möjligheter uppstår.

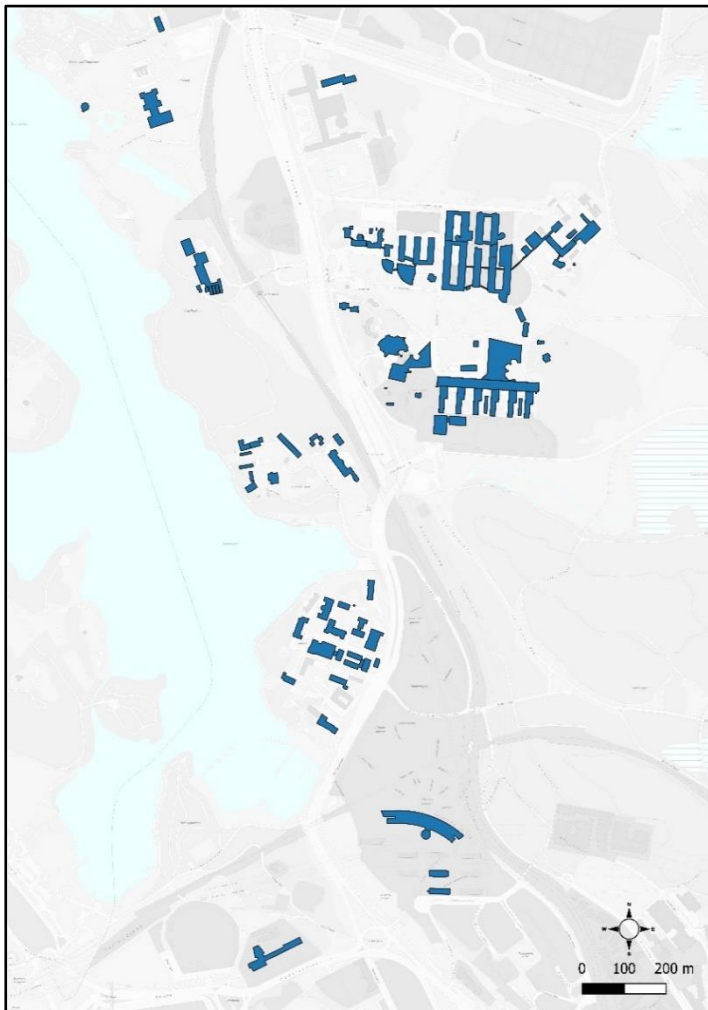

Bild 2: Bild vänster; Förhyrda lokaler Frescati 2018. Bild höger; Scenario förhyrda lokaler under planeringsperioden (röda indikerar frånträdde hyresavtal jämfört med 2018). Observera att fler röda ytor kan tillkomma närmaste åren efter 2024 med anledning av att längre hyresavtal löper ut.

Uppsägningar väster om Roslagsvägen

I samband med den förra lokalförsörjningsplanen så hade analysen av universitetets långsiktiga lokalbehov och slutliga tidplanerna för tillträden till de nya husen i Albano kommit så långt att universitetet till viss del kunde nyttja det så kallade tilläggsavtalet till Albanos hyresavtal, som innebar en möjlighet till att frånträda lokaler i förtid oavsett avtalstider.

Detta innebar konkret att SU under våren 2020 meddelade Akademiska hus att följande avtal väster om Roslagsvägen skulle sägas upp och frånträdas vid angivet datum:

Byggnadskod, Kontraksreferens	Area (LOA)	Område	Frånträde
AB0058-003 (102755)	2967	Frescati Hage	2022-11-30
AB0058-017 (102748+)	163	Frescati Hage	2021-11-30
AB0058-017 (102749+)	230	Frescati Hage	2021-11-30
AB0059-004 (A 0059-004-3101+)	1958	Kräftriket	2024-12-31
AB0059-004 (100614+)	12	Kräftriket	2024-12-31
AB0059-004 (A 0059 004-3003+)	38	Kräftriket	2024-12-31
AB0059-026 (102421)	432	Kräftriket	2024-12-31
AB0059-005 (102525)	2485	Kräftriket	2022-11-30
AB0059-006 (102526)	2733	Kräftriket	2022-11-30
AB0059-015 (102753)	1949	Kräftriket	2021-11-30
AB0059-009 (100730)	217	Kräftriket	2020-12-31
AB0059-010 (100913)	500	Kräftriket	2020-12-31
Summa	13 684		

Tabell 1: Uppsagda lokaler i och med tilläggsavtal till hyresavtal Albano. Delgavs Akademiska hus våren 2020.

Fastighetsavdelningen jobbar nu med att i dialog med Akademiska hus avveckla lokalerna enligt ovan gällande frånträdesdatum. Totalt handlar det om en besparing om drygt 23 mnkr i årshyra under planeringsperioden i och med att lokalerna frånträds tidigare än vad ursprungligt hyresavtal medgav.

De omfattningsmässiga och ekonomiska konsekvenserna av dessa frånträden sammanfattas i nedanstående kartbild samt tabell (som bifogades beslut om nyttjande av tilläggsavtal, maj 2020).

Teckenförklaring

Mörkblå: Kategori 1 hög risk (hus som ej påverkas av Albanoflyttar, fortsatt förhyrning)

Ljusblå: Kategori 1 hög risk (på sikt vakanta lokaler dit verksamhet planeras, men osäkerhet råder gällande genomförbarheten)

Röd: Kategori 2 mellan risk (hus dit ingen verksamhet är planerad, men som är avhängiga av att övriga flyttar är realiserbara). Undantag för 59:9 och 59:10 där tilläggsavtal nyttjas.

Gul: Kategori 3 låg risk (hus som pekats ut som lämpliga att anpassa till student- och forskarbostäder). Observera att hus 58:8 och 58:9 redan utgått då dessa frånträdde 2019. Även 59:26 ingår i denna kategori, trots ej utpekad till bostäder.

Svart: Ej förhyrt av SU alternativt redan anpassade till student-forskARBostäder

Bild 3: Kategorisering av byggnader inför nyttjande av tilläggsavtal, våren 2020.

	Årskostnad 2019	Årskostnad 2029	Totalkostnad 2019-2029/plan. frånträde	+	-
Scenario 2022-2030– Förordat nyttjande av tilläggsavtal	64 466 400 kr	41 678 749 kr	542 853 089 kr	+Minskar hyreskostnaderna i förhållande till om avtal löper på, samtidigt som SU kan möta behov av verksamhetslokaler och bostäder (ökad flexibilitet)	-Kan inte uteslutas att lokaler kommer stå vakanta en tid (särskilt kategori MELLAN).
Varav:	<i>36 024 728 kr</i>	<i>41 678 749 kr</i>	<i>426 688 603 kr</i>		
Riskkategori HÖG RISK					
Kategori MELLAN RISK (En förlängningsperiod)	<i>6 709 216 kr</i>	<i>Sista avtal löper ut 2023</i>	<i>25 937 372 kr</i>		
Kategori LÅG RISK	<i>21 732 456 kr</i>	<i>Sista avtal löper ut 2024</i>	<i>90 227 114 kr</i>		

Tabell 2: Konsekvenser av olika alternativ inför beslut om nyttjande av tilläggsavtal utifrån våren 2020 gällande planeringsunderlag

Som framgår av underlaget ovan så var det flera byggnader som fortsatt planerades att förhyras av SU. Detta grundades i att vakansgraden på centrala Frescati var mycket låg och att flera stora lokalbehov existerade – där inriktningen var att hantera dessa genom att nyttja befintliga lokaler. Det överlägset största lokalbehovet stod en flytt till Frescati från Kista för Institutionen för data- och systemvetenskap (DSV) för (se Rektorsbeslut⁷). Totalt cirka 8 500 kvm vilket motsvarar nästan en höghusdel i Södra huset. Då tilltänkta lokaler väster om Roslagsvägen inte passade DSV:s behov fullt ut studeras under planeringsperioden en ny förhyrning av hus 10 i Albano istället (se vidare under senare avsnitt Nya förhyrningar).

Nu när flera av dessa lokalbehov har antingen hanteras eller utredning utifrån en förändrad inriktning påbörjats så har utfallet visat på att det nu är görbart att påbörja ett fullständigt frånträde från Frescati hage, och inte bara för vissa separata hyresavtal som var utgångspunkten i förra lokalförsörjningsplanen. Den kvarvarande kapaciteten för att möta lokalbehoven fokuseras istället till ett fåtal lokaler i Kräftriket.

Bortsett från de lokaler i Frescati hage som redan är under uppsägning så planeras nu för att även hus 58:1, 2, 4-5 och 10 ska frånträdas. Då det långsiktiga behovet av dessa lokaler inte längre kan styrkas.

	58:1	58:2	58:4	58:5	58:10
Area (kvm)	<i>4 956</i>	<i>1 430</i>	<i>1 111</i>	<i>1 022</i>	<i>1 005</i>
Nästa datum uppsägning	<i>22-09-30</i>	<i>21-11-30</i>	<i>22-09-30</i>	<i>22-09-30</i>	<i>21-11-30</i>
Frånträde	<i>23-06-30</i>	<i>22-11-30</i>	<i>23-06-30</i>	<i>23-06-30</i>	<i>22-11-30</i>
Förlänging (mån)	<i>36</i>	<i>36</i>	<i>36</i>	<i>36</i>	<i>36</i>
Total kostnad (2021)	<i>8 309 219</i>	<i>2 961 554</i>	<i>1 864 544</i>	<i>1 714 470</i>	<i>2 317 766</i>

Tabell 3: Tillkommande uppsägningar i Frescati hage

Med de redan uppsagda avtalen för hus 58:3 och 17 inkluderade (enligt tilläggsavtalet), så innebär det att universitetet under 2021 senast fram till halvårsskiftet 2023 frånträder ca 12 900 kvm i Frescati hage vilket på sikt ger en besparing om ca 22,5 mnkr i årshyra (2021 års hyresnivå). Om avtalen sägs upp i tid (senast sista november 2021 och sista september 2022) linjerar detta relativt väl med det verksamhetsbehov som finns, då sista verksamheterna

⁷ Inriktningsbeslut: Flytt av Institutionen för data- och systemvetenskap till Frescatiområdet (dnr SU FV 1.2.1-4758-20)

flyttar ut under sommaren/hösten 2022. Dialog förs även med Akademiska hus gällande möjligheten att tidigare frånträda vissa avtal för att på så vis undvika cirka ett halvårs tid med hyra för tomställda lokaler.

För Kräftriket är det hus 59:4,5,6,15 och 26 som är under avveckling. Totalt ca 9 600 kvm till en årshyra om ca 16,6 mnkr.

Totalt pågår och planeras för frånträde av ca 22 500 kvm till en årshyra om ca 39 mnkr väster om Roslagsvägen till och med 2024. Utöver dessa tillkommer också Frescati backe hus 4 (centralverkstaden) samt Studentpalatset och Sveaplanshuset som frånträds senare delen av 2021 med anledning av flyttar till Albano. Totalt ca 11 100 kvm till en årshyra om ca 25 mnkr⁸. Paviljongerna redovisas enskilt i nästa avsnitt.

Byggnad	Byggnadsbenämning	Total kostnad (2021)	Kontraktsarea kvm
AB0088 004	Frescati backe Hus 4, centralverkstad	1 075 438	602
AB0125 001	Studentpalatset	7 528 468	3329
AB1820 001	Sveaplanshuset	16 736 280	7200
		25 340 186	11 131

Tabell 4: Tillkommande uppsägningar övriga SU

Sammanfattningsvis är följande lokaler sett totalt över SU under avveckling eller i slutfasen att sägas upp för frånträde inom de närmaste åren:

Byggnad	Byggnadsbenämning	Total kostnad (2021)	Kontraktsarea kvm
AB0088 004	Frescati backe hus 4, centralverkstad	1 075 438	602
AB0058 001	Frescati Hage hus 1	8 309 219	4956
AB0058 017	Frescati Hage hus 17	273 368	163
AB0058 017	Frescati Hage hus 17	387 100	230
AB0058 002	Frescati Hage hus 2	2 961 554	1430
AB0058 003	Frescati Hage hus 3	4 978 183	2967
AB0058 004	Frescati Hage hus 4	1 864 544	1111
AB0058 005	Frescati Hage hus 5	1 714 470	1022
AB0058 010	Frescati Hage hus 10 (GE- labb)	2 317 766	1005
AB0059 015	Kräftriket hus 15	3 268 497	1949
AB0059 026	Kräftriket hus 26	604 657	432
AB0059 004	Kräftriket hus 4	24 030	38
AB0059 004	Kräftriket hus 4	2 666 191	1958
AB0059 004	Kräftriket hus 4	7134	12
AB0059 005	Kräftriket hus 5	4 798 649	2485
AB0059 006	Kräftriket hus 6	5 273 610	2733

⁸ Observera att för Studentpalatset så avser detta SU:s kostnad för hyresavtalet mot Akademiska hus. Detta fördelas senare ut efter storlek på ett antal lärosäten som nyttjat lokalerna. SU:s faktiska kostnader omfattar därför inte hela hyreskostnaden.

AB0125 001	Studentpalatset	7 528 468	3329
AB1820 001	Sveaplanshuset	16 736 280	7200
		64 789 158	33 622

Tabell 5: Hyresavtal under uppsägning eller som inom kort planeras att sägas upp

Det innebär att drygt 33 000 kvm avvecklas (18 hyresavtal) till en årshyra (2021) om ca 65 mnkr. I relation till detta så tillkommer under perioden Albanos hyresavtal för hus 1-4 vilket innebär en tillkommande årshyra på ca 130 mnkr. Således är inte de avgående hyreskostnaderna ens i närheten av att helt kompensera för de tillkommande kostnaderna. Eftersom antal avgående och tillkommande kvadratmetrar inte skiljer sig åt nämnvärt så står svaret främst att finna i att de avgående hyresavtalen är relativt ”billiga” i relation till Albano. Snittet kr/kvm för de hyresavtal som frånträds är ca 1900kr/kvm och för Albano ca 3100kr/kvm.

Förutom ovanstående hyresavtal så tillkommer också en kategori lokaler som är villkorade av att verksamheternas lokalbehov kan hanteras i övriga lokaler. Kring dessa pågår flera separata men samtidigt sammanflätade utredningar under planeringsperioden.

Byggnad	Byggnadsbenämning	Total kostnad (2021)	Kontraksarea kvm
AB0133 BPV	Bloms paviljong	2 416 400	1117
AB0059 007	Kräftriket hus 7	2 594 290	1309
AB0059 008	Kräftriket hus 8	1 922 311	1020
AB0274 NOD	NOD	22 905 467	8508
AB0274 NOD	NOD	557 600	197
AB0274 NOD	NOD	606 869	215
AB0274 NOD	NOD	77 049	0
AB0133 PAV	Södra huset, pav E-F	1 622 571	670
		32 702 557	13 036

Tabell 6: Ytterligare hyresavtal som kan bli aktuella för uppsägning beroende på utfall av föreslagna åtgärder

Kvarvarande lokaler i Kräftriket för att kunna hantera övriga befintliga och kommande lokalbehov är: 59:2, 59:3, 59:24, 59:7 och 59:8 där hus 7 och 8 ligger närmast till hands att säga upp om det under planeringsperioden visar sig möjligt att säga upp ytterligare lokaler genom att lokalbehoven förändras och vakansgraden kan upprätthållas på annat sätt – till exempel genom en ökad lokaleffektivisering. Beroende på utfall och lokalbehov är även 59:2 aktuellt, men kvarstår tills vidare tills behovet är klargjort. Om detta är genomförbart skulle det innebära att, förutom att ovanstående lokaler avvecklas, så kvarstår och anpassas främst hus 59:3 och 59:24 enligt de lokalbehov som behöver hanteras.

Ca 33 mnkr i årshyra skulle besparingen bli och omfatta ca 13 000 kvm om paviljongerna, hus 59:7 och 59:8 i Kräftriket samt NOD också skulle avvecklas. Detta kan då ställas i relation till att hus 59:2, 59:3, 59:24 samt Hus 10 Albano och lokalkontoret på Frescati behålls samt tillkommer (se vidare punkt Nya förhyrningar). Dessa bedöms tillsammans kosta 15 mnkr (Kräftriket) + ca 23 mnkr (hus 10 och lokalkontoret), således ca 38 mnkr i årshyra och omfatta en kvarstående förhyrning och nyförhyrning om ca 7 000 kvm (Kräftriket) + 6 000 kvm (hus 10 samt lokalkontoret), också det ca 13 000 kvm.

Sammanfattningsvis bedöms alltså följande utveckling givet att lokalbehov kan hanteras enligt plan:

Avveckling lokaler:	
Beslut/beslut i närtid (Sveaplan, Studentpalatset, Frescati hage, Kräftriket, Centralverkstan m.fl.)	Avgående/tillkommande kostnad (årshyra 2021 års nivå)
Ca 33 000 kvm	-ca 66 mnkr
Ej beslut, men planering pågår (paviljonger, NOD, 59:7,8)	
Ca 13 000 kvm	-ca 33 mnkr
Tillkommande lokaler (nya förhyrningar, hus 10, lokalkontor)	
Ca 6 000 kvm	+ca 23 mnkr
Kvarstående lokaler väster om Roslagsvägen* (hus 59:2**,3,24)	
Ca 5 500-7 000 kvm	+ca 10-15 mnkr
- ca 33 000 till 34 500 kvm	- ca 61 till 66 mnkr

Tabell 7: Sammanfattning avveckling av lokaler samt planerade övriga förhyrningar väster om Roslagsvägen inkl. nya förhyrningar. *inkl. till exempel Wallenbergglabb där verksamhet redan sitter och ingen flytt planeras **59:2 ev. också aktuell för uppsägning.

Totalt skulle detta ge ca 46 000 kvm i avvecklade lokaler till en årshyra om ca 99 mnkr. Inkluderat det eventuella behov som kvarstår av lokaler i Kräftriket och nya förhyrningar, det vill säga att ca 5 500-7 000 kvm fortsätter förhyras i Kräftriket och 6 000 kvm tillkommer som nya lokaler till en total årshyra om ca 38 mnkr ger en nettobesparing om ca 61 mnkr i årshyra. Observera att Albano hus 1-4 ej ingår i denna sammanställning och inte heller andra mindre lokalförändringar och eventuella omförhandlingar m.m. som kan påverka hyresutvecklingen. Syftet här är enbart att belysa den totala mängden lokaler som planeras avvecklas och att det i och med detta också finns en annan sida som förutsätter fortsatta förhyrningar av vissa lokaler för att SU ska kunna tillhandahålla ändamålsenliga lokaler på sikt.

Den vakans som efter detta finns kvar i Kräftriket tillsammans med de få vakanta lokalerna på centrala Frescati skulle innebära att universitetet har en vakansgrad på cirka 1-1,5%, vilket i en nationell jämförelse är mycket lågt. För att motverka att universitetet i närtid igen hamnar i en sits där dyra nödlösningar krävs för att hantera akuta lokalbehov (till exempel fler paviljonger) så är det därför av vikt att arbetet med lokaleffektivisering (se separat punkt) resulterar i att mer yta tomställs på centrala Frescati och att denna noga analyseras utifrån SU:s samlade lokalbehov innan något beslut tas om att säga upp mer lokaler.

Paviljongerna

Vad gäller de tillfälliga lokaler som universitetet hyr så har en succesiv avveckling av dessa skett de senaste åren. 2018 hyrde universitetet totalt 5 stycken paviljonger (5 hyresavtal) med en total area om 3660 kvm till en årshyra om ca 9 mnkr. Under 2021 kvarstår 3 paviljonger (Bloms paviljong samt paviljong E-F och C-D – varav den sistnämnda är under avveckling) om totalt 2482 kvm till en årshyra om ca 5,2 mnkr. Efter 2021 kommer således två

paviljonger att kvarstå där planering nu pågår för hur även dessa skall avvecklas. Således har avvecklandet av paviljonger hittills gett en kostnadsbesparing om ca 3,7 mnkr/år (ca 42%).

Tillfälliga lokaler är, som namnet antyder, tillfälliga. Det finns en bortre tidsgräns (max 5+5+5 år i dagsläget) vid vilket lokalen behöver helt avvecklas och marken återställas⁹. Detta tillsammans med att lokalerna ofta är dyra att hyra ger ett starkt incitament att så snart som möjligt finna permanenta lösningar för den verksamhet som nyttjar lokalerna. Möjlig bygglovsperiod för kvarvarande lokaler sträcker sig som längst till perioden mellan 2026 och 2029 beroende på paviljong. Dock bör man vara uppmärksam på att inga garantier kan lämnas på att en ytterligare förlängningsperiod godkänns. Detta är också något som bidrar till behovet av att finna permanenta lösningar för kvarvarande paviljonger under nuvarande planeringsperiod.

Namn	Inst/motsvarande	Start datum	Perod förlän g. år	F.r.om förlängt	T.om. med förlängt	15 år från start datum
Pav CD (Södra huset)	Vakant (avvecklas)	2011-06-30	5	2016-06-30	2021-06-30	2026-06-30
Pav EF (Södra huset):	Inst. för Språkdid.	2017-09-25	5	2017-09-25	2022-09-25	2027-09-25
Bloms Pav	Förvaltning	2014-12-31	5	2019-07-18	2024-12-31	2029-12-31

Tabell 8: Förteckning över tillfälliga lokaler

Det senaste året har paviljong C-D tomstälts och är under avveckling i och med att nya lokaler har anpassats åt Ekonomiavdelningen i Södra huset A, som en del av en större anpassning av A-huset.

För paviljong E-F pågår under 2021 en utredning kring ett institutionssammangående av Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD), Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND) och Institutionen för språkdidaktik (ISD), där de sistnämnda bland annat hyr lokalerna i paviljong E-F. Målsättningen med utredningen är att även samlokalisera den nya institutionen rent geografiskt. Då HSD och MND idag sitter i NPQ-huset, där det finns en viss andel vakanta lokaler, så är inriktningen att utreda möjligheterna till att flytta ISD dit. Detta förutsätter dock mest troligt att en ny förhyrning behöver göras av Akademiska hus nuvarande lokalkontor i anslutning till NPQ-huset. Akademiska hus håller för närvarande på att planera en flytt till Kräftriket och förmodligen kommer lokalerna att stå vakanta från och med årsskiftet 2021/2022. Detta skulle innebära att universitetet behöver teckna ett nytt avtal om ca 500 kvm till en bedömd kostnad om ca 1-1,5 mnkr/år, vilket ändå skulle innebära en kostnadsbesparing då paviljong E-F har en årshyra om ca 1,6 mnkr. Vidare utredning kring genomförbarheten kommer att fortsätta under planeringsperioden när verksamheten blivit mer specifika kring vilka lokalbehov som föreligger.

⁹ Giltighetstiden för tidsbegränsade bygglov har varierat över tiden. Före 1 januari 2008 var maxtiden 20 år, mellan 1 januari 2008 och 30 juni 2014 var maxtiden tio år. Det finns inga övergångsbestämmelser för tidsbegränsade bygglov vilket innebär att kommunen ska pröva en ansökan om förlängning av tiden för tidsbegränsat bygglov utifrån de nu gällande reglerna, oavsett när ansökan inkom. Det innebär att ett bygglovsbeslut för tillfällig åtgärd taget innan 1 januari 2008, inte får förlängas till mer än totalt 15 år. Ett tidsbegränsat bygglov som har beslutats med regler som gällde mellan 1 januari 2008 och 30 juni 2014 kan förlängas till totalt 15 år. (jfr prop. 2013/14:59 sid. 30).
Källa: Boverket

För Bloms paviljong har planeringen kring en permanent lösning inte kommit lika långt. Detta har dels att göra med att Bloms paviljong har den längsta kvarstående bygglovstiden och att lokalerna nyligen har anpassats för Avdelningen för forsknings- och samverkansstöd samt Kommunikationsavdelningen under 2020, då en omorganisation genomfördes. Under nuvarande planeringsperiod kommer därför planering att fortgå. Detta innebär för tillfället att tillräcklig yta för att möta behovet fortsatt förhys i Kräftriket. Om tillräckligt mycket yta kan frigöras i och med det lokaleffektiviseringsprojekt som nu sker finns förhoppningsvis också en förutsättning att inrymma verksamheten i en sådan yta och därmed uppstår eventuellt möjligheten att säga upp ytterligare lokaler.

Byggnad	Byggnadsbenämning	Total kostnad (2021) kr	Kontraksarea kvm
AB0133 BPV	Bloms paviljong	2 416 400	1117
AB0133 PAV	Södra huset, pav E-F	1 622 571	670

Tabell 9: Kvarstående paviljonger under planering för avveckling

Om det är genomförbart att avveckla kvarstående paviljonger under planeringsperioden och inrymma verksamheterna i redan förhyrda lokaler så skulle detta innebära en ytterligare besparing om ca 4 mnkr i årshyra på sikt.

Samordning och samlokalisering av verksamheter

Att kunna tillhandahålla större sammanhängande ytor inför institutionssamgåenden och samlokaliseringar har varit svårt att uppnå då vakansgraden i de större byggnadskomplexen har varit nästintill obefintlig (se vidare under punkt Optimeringsprojekt).

Tillträdet till Albano gör att verksamheter som flyttar dit kan samlokaliseras bättre än tidigare och att viss vakans uppstår på centrala Frescati som för första gången på länge möjliggör för verksamheter att samlokaliseras där. Det gör också att flera stora vakanser uppstår där vissa av dessa lokaler kan nyttjas till att flytta in verksamheter till Frescati från övriga delar av staden. Ett sådant konkret exempel är Institutionen för data- och systemvetenskap (DSV) där utredning om möjlig flytt till Frescati pågår. Givet DSV:s lokalbehov kommer dock inte befintliga lokaler att vara ändamålsenliga, varför en ny förhyrning av hus 10 i Albano utreds (se punkt Nya förhyrningar).

Även Institutionen för Asien-Mellanöstern- och Turkietstudier (AMT), som blir den enda kvarvarande verksamheten i Kräftriket efter 2022, har nu möjlighet att beredas plats i Södra huset. Vilket gör att hus 59:4 och 59:26 i Kräftriket kan avvecklas, förhoppningsvis tidigare än beräknat (senast slutet av 2024 då hyresavtalet löper ut). En flytt av AMT skulle innebära en besparing såväl för institutionen, som idag hyr väldigt ineffektiva och ej ändamålsenliga lokaler, som för SU som helhet.

Samlokalisering planeras även av lärarutbildningen i form av Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD), Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND) och Institutionen för språkdidaktik (ISD) i och med att tre institutioner blir en i slutet av 2021. Inriktningen är att HSD och MND som idag sitter i NPQ-huset ska sitta kvar och om möjligt flytta ISD:s kontorsverksamhet från Södra huset dit.

Att flytta ISD skulle inte bara lösa samlokaliseringen för den nya institutionen utan skulle också innebära att paviljong E-F kan avvecklas (se vidare under ovanstående punkt Paviljonger) och att yta frigörs i Södra huset för att lösa övriga lokalbehov där.

Nya förhyrningar

I tidigare lokalförsörjningsplaner har en möjlig ny förhyrning nämnts på Norra Frescati, det vill säga en ny labbyggnad. Detta för att ta höjd för labbkapacitet när stora byggnadskomplex som till exempel Arrhenius A-C når sin tekniska livslängd och behöver avlastas.

Dialog har förts med Akademiska hus och en grov uppskattning gör gällande att det skulle kunna gå att inplacera en ny byggnad på den stora parkeringsytan på norra Frescati. Effektivast hade dock varit att fortsätta bygga på Geohuset över den yta där Frescatihallen står idag. Det förutsätter dock att idrottshallen kan förläggas någon annanstans, vilket inte bedöms vara görbart i dagsläget. Tanken med en nybyggnation var då att avlasta framförallt Arrhenius A-C, som redan idag har svårt att mäkta med fler ventilationskrävande ombyggnationer och där fläktar, schakt m.m. i många fall nyttjas till nuvarande maxkapacitet.

Flera verksamheter befinner sig nu i ett läge där, givet det pressade ekonomiska läget, allt fler lokaler sägs upp (interna upplåtelse). Detta har under det senaste året föranlett att för tillfället finns för första gången på många år en andel vakanta lokaler (labb, kontor och förrådsytor) i de större komplexen på norra Frescati. Detta gör att en uppstart av utredning kring ny labbyggnad skjuts framåt och kan komma att aktualiseras i kommande lokalförsörjningsplaner.

Då det kan bli aktuellt med en ny förhyrning av hus 10 i Albano (se vidare under punkt Samordning och samlokalisering av verksamheter) blir det också svårt att motivera fler nya förhyrningar på sikt, utifrån resurshushållningsperspektivet. Nybyggnation är både dyrt, vilket leder till ökade kostnader, samt att det optimalaste utifrån miljöperspektivet är den byggnad som inte byggs. För DSV:s lokalbehov har det dock inte varit aktuellt med att nyttja befintliga lokaler i till exempel Kräftriket, varför hus 10 kvarstår som det enda alternativet i någorlunda närtid givet att SU verkligen ska gå vidare med en flytt.

Även om hus 10 får en högre kostnad per kvadratmeter än nuvarande lokaler i NOD-kvarteret i Kista (ca 2 600kr/kvm mot bedömd kostnad i Albano 3 500kr/kvm) så blir den förhyrda ytan ca 1 800 kvm mindre. Det gör att hyreskostnaderna blir i samma härad 20-25 mnkr per år. Men då har inte hänsyn tagits till de investeringskostnader som tillkommer i och med en nybyggnation. Inte heller övriga kostnader såsom flytt eller perioder av dubbelhyra. Detta är mycket svårt att prognostisera i dagsläget¹⁰.

Den förstudie som gjorts under vår/sommar 2021 visar på att hus 10 inte kommer att inrymma DSV:s lokalbehov och att undervisningsbehovet endast delvis går att inrymma i övriga undervisningslokaler i Albano. Därför är det vid beslut om fortsättning med hus 10 även aktuellt att inräkna hus 3 i Kräftriket för att kunna hantera lokalbehovet i sin helhet. Det skulle innebära en fortsatt förhyrning av hus 3 till en kostnad av ca 7,4 mnkr per år. Dock skall tilläggas att detta också skulle innebära att övre plan i hus 3 skulle kunna nyttjas för att lösa några av de kvarvarande lokalbehoven på Frescati och nedre plan för att hantera kvarstående

¹⁰ med några av de senaste större ny- och ombyggnationerna som referens (15 000 kr/kvm) skulle detta innebära en kostnad om minst 80 mnkr för hus 10 bara i projektkostnader. Detta är högst preliminärt och skall inte tas som något vedertaget underlag.

behov som inte ryms i hus 10. Observera att inga kostnader för anpassningar av hus 3 då ingår. Totalt för hus 10 Albano och hus 3 Kräftriket hamnar då årshyran på ca 30 mnkr mot dagens 22 mnkr i NOD – och då är inte investeringskostnader inkluderade.

En byggnation av hus 10 med medföljande behov att behålla hus 3 i Kräftriket kommer således att påverka ekonomin negativt och leda till ökade fastighetskostnader för universitetet som helhet. Detta bör tas i åtanke när beslut om fortsättning tas kring om universitetet ska gå vidare med hus 10 eller ej. Ett beslut om flytt av DSV till Frescati bör grunda sig i ett mycket starkt och långsiktigt verksamhetsstrategiskt behov av att flytta verksamheten till Frescati då inget rent lokalstrategiskt behov föreligger. Dessutom behöver det självklart vara av intresse för verksamheten att kunna dela upp sig på två byggnader, något som inte är fallet i nuvarande lokaler.

Det kan också krävas en ny förhyrning av Akademiska hus lokalkontor intill NPQ-huset för att lösa samlokaliseringen av lärarutbildningen (HSD, MND och ISD). Detta skulle innebära att universitetet behöver teckna ett nytt avtal om ca 500 kvm till en bedömd kostnad om ca 1-1,5 mnkr/år, vilket ändå skulle innebära en kostnadsbesparing då paviljong E-F har en årshyra om ca 1,6 mnkr (från vilket ISD i sådana fall flyttar). Observera att det även här kan tillkomma projektkostnader om anpassningar behöver genomföras (för mer information om bakgrunden se vidare under punkt Avveckling lokaler).

Optimeringsprojekt

I kölvattnet av pandemin och med anledning av det pressade ekonomiska läget för många verksamheter så finns det all anledning att intensifiera arbetet med lokaloptimeringsfrågor. Att nyttja befintliga lokaler så effektivt som möjligt är även en kärnfråga för det lärosäte som vill minska sitt klimatavtryck.

Bedömningen är att det idag finns en del lokaler som utnyttjas lite men som fortfarande hyrs av verksamhet av ”gammal vana” trots att behoven inte finns. Detta kan nu komma att ändras i och med ett förändrat beteende (bland annat en ökad andel distansarbete) med anledning av pandemin samt inte minst genom den ansträngda ekonomiska satsen, som tvingar verksamheter att utvärdera om det är värt att fortsätta hyra lokaler som har en låg nyttjandegrad.

Att konkret arbeta med frågan kan handla om att initiera projekt som ökar förmågan att arbeta med lokaloptimering, till exempel genom att digitalisera fastighetsbeståndet vilket ger ett bättre statistiskt underlag kring hur väl lokaler nyttjas till att understödja enskilda verksamheter i behovsdialoger kring hur dem kan effektivisera sina hyrda ytor, eller att ändra i det interna regelverket eller införa specifika nyckeltal för lokalnyttjande. Detta är exempel på hur universitetet kan jobba med frågan på lång sikt.

På kort sikt handlar det snarare om att forum skapas för att diskutera möjlig lokaloptimering i kölvattnet av de uppsägningar (av interna upplåtelse, inte hyresavtal) som skett under det senaste året och de redan vakanta lokaler som finns tillgängliga. För att på så sätt hitta kreativa lösningar på hur universitetet kan agera kring de vakanta lokalerna här och nu.

Även om detta kanske inte i närtid leder till att tusentals kvadratmetrar ytterligare kan sägas upp så är förhoppningen att det åtminstone ska leda till att framtida behov kan hanteras mer flexibelt i befintliga lokaler än tidigare, då det nästan uteslutande hittills har handlat om att tillskapa mer yta för verksamheterna.

Viktigt att påpeka är att arbetet med lokaaloptimering inte får leda till en försämring som i att verksamheter pressar ihop sig för att spara in hyreskostnader. Därför behöver SU jobba vidare med frågan metodiskt och analytiskt, precis som i fallet med att analysera vilka hyresavtal som skall sägas upp eller ej.

Framtida lokalförändringar

Lokalförsörjningen behöver tillse att vakansgraden är i balans, i syfte att möjliggöra en ökad flexibilitet. Detta innebär att hitta en balansgång där, i och med en ökad lokaleffektivisering, vakanta lokaler inte sägs upp innan en analys av behovet är genomförd. Detta riskerar annars att leda till dyra och ineffektiva lösningar på längre sikt, till exempel att fler paviljonger behövs. Samtidigt kan inte andelen lediga lokaler stå för en alltför stor andel av lokal innehavet. Detta innebär att SU behöver betala hyra för tomma lokaler samt att detta direkt påverkar enhetshyran som då höjs för enskild verksamhet i och med att samtliga institutioner/motsvarande behöver dela på kostnaden för vakanta lokaler.

Vakansgraden kommer under planeringsperioden att öka upp till som mest ca 7-8% för att inom några år fortsatt vara nere på dagens låga nivåer totalt sett, det vill säga ca 1-1,5% lediga lokaler (se punkt Avveckling lokaler). Det baseras på att de hyresavtal som planeras sägas upp verkställs och att lokalbehoven kan omhändertas såsom föreslås under punkterna i detta avsnitt. Och att det under en övergångsperiod kommer att finnas lediga lokaler i avvaktan på att hyresavtal löper ut som tillfälligt påverkar vakansgraden.

I normalfallet skulle en vakansgrad på 1-1,5% anses som alldeles för låg och inte ge möjlighet till någon flexibilitet i lokalbeståndet. Men med anledning av det prekära ekonomiska läget och då inte minst verksamheternas oro över den ökande hyran, så är det mycket viktigt att andelen vakanta lokaler kan minimeras på ett effektivt sätt. Här gäller att genom analys och planering av lokaler hitta den optimalaste balansen mellan att ha flexibilitet att möta framtida lokalbehov samtidigt som inte för många kvadratmeter tomma lokaler kvarstår på ”fel ställe” eller i ”fel sorts” lokaler.

Dessutom förstärks detta ytterligare i och med pandemin och det arbete kring lokaaloptimering som påbörjats. Här finns troligtvis större möjligheter än någonsin tidigare att ta ett samlat grepp kring hur lokalerna verkligen nyttjas och hur detta skulle kunna effektiviseras. Till exempel genom delade kontor, ökad digitalisering, överenskommelse kring nyckeltal för lokalnyttjande m.m. Förhoppningsvis kan det leda till att framtida lokalbehov hos en enskild institution/motsvarande kan hanteras inom redan förhyrda lokaler.

I nuläget planeras också för flera omflyttningar vilket gör situationen mer lätthanterlig än på länge på centrala Frescati, särskilt i Södra husen. Under planeringsperioden bedöms det finnas tillräckligt med lediga lokaler för att hantera behoven. Detta förutsätter dock att vissa andra behov kan hanteras såsom planerat, till exempel en utflytt av ISD till NPQ-huset.

Samma spelrum gäller dock inte labbverksamheten på norra Frescati, särskilt i hus A-C, det vill säga sådana sammanhållna volymer av lediga lokaler som motsvarar en hel korridor eller våningsplan likt i Södra husen. En viss vakans uppstår dock det närmaste året då verksamheter under första halvåret (2021) sagt upp interna upplåtelse om totalt ca 700 kvm i hus A-C och i Kemiska övningslaboratoriet (KÖL). Denna kommande vakans fördelar sig på flera våningsplan i olika kluster. Tillsammans med redan befintliga vakanta lokaler rör det sig därför om cirka 1 600 kvm på sikt (en stor del av ytan består dock av förrådsutrymmen). Detta

får anses som en tillgång som genom en god planering kan möjliggöra för att hantera framtida lokalbehov.

Viktigt att påpeka är att när väl universitetet har frånträtt en lokal finns ingen garanti att denna kommer att finnas tillgänglig att hyra igen. Ingen fastighetsägare kommer att vilja stå med tomma lokaler under överskådlig tid, utan då kommer med största sannolikhet en annan strategi tillämpas, till exempel att sälja av fastigheter där någon annan tar vid och vidareutvecklar med en annan inriktning än högskolelokaler. Därför är det av vikt att en noggrann analys görs innan hyresavtal sägs upp – även om det kan verka lockande att snabbt frånträda lokaler för att göra snabba besparingar.

Konsekvenser

Som förklarats tidigare i denna plan så ligger ett särskilt fokus under planeringsperioden på resurshushållning som tar sitt uttryck i de mål som upprättats.

För att verka för dessa mål föreslås följande genomförande (punktvis redogjort för mer i detalj i förra kapitlet) och som tillfogas mer konkreta åtgärder för utförande i sista kapitlet;

- **Informella lärandemiljöer** utvecklas och utökas
- **Fler student- och forskarbostäder** tillskapas
- **Ett lågintensivt underhåll**
- **En avveckling av lokaler** fortsätter under planeringsperioden
- **En samordning och samlokalisering av verksamheter** möjliggörs
- **Nya förhyrningar** genomförs med stor restriktivitet
- **Optimeringsprojekt** initieras och intensifieras under planeringsperioden
- **Framtida lokalförändringar** möjliggörs genom en bibehållen vakansgrad i rätt lägen

Målen och framförallt genomförandet för att verka för dessa kommer otvivelaktigt att få konsekvenser. Dessa konsekvenser med därefter mer specificerade åtgärder (se nästa kapitel) sammanfattar årets lokalförsörjningsplan.

Lokal- och verksamhetsmässiga konsekvenser

Först och främst är det på sin plats för ett förtydligande kring lokalbeståndet väster om Roslagsvägen. Det har tidigare förekommit uppgifter om att samtliga lokaler i Frescati hage och Kräftriket skulle komma att avvecklas som en följd av tillträdet till Albano. Det är med dagens kända lokalbehov och lokalbestånd i åtanke inte fullt ut realiserbart.

Ett förslaget genomförande kommer att påverka såväl hyresportföljen, det vill säga antalet hyresavtal med till dessa kopplade kostnader, samt självklart också flera av de verksamheter som nyttjar lokalerna idag.

Större lokalförändringar

Vad gäller själva lokalbeståndet så kommer genomförandet att innebära att Stockholms universitets geografi markant förändras de kommande åren. Lokalbeståndet blir mer fokuserat än någonsin tidigare till Frescati och Albano och större byggnadskomplex. Så kallade "satelliter" som Studentpalatset, Sveaplan och NOD har eller kommer troligtvis att avvecklas och även hela områden, som Frescati hage och Kräftriket, kommer under slutet av planeringsperioden att vara helt, eller delvis helt, tomt på SU-verksamhet (bortsett från student- och forskarbostäder samt några få verksamhetslokaler). Dessutom skulle detta leda till att det förhyrda beståndet skulle vara helt av permanent karaktär, det vill säga att SU inte längre hyr lokaler i paviljonger och att åldern på dem förhyrda lokalerna föryngras kraftigt. Ett orosmoln finns dock kring åldern på de äldsta labbyggnaderna, framförallt Arrhenius A-C och dess tekniska kapacitet över tid. Detta kommer att behöva återaktualiseras i kommande lokalförsörjningsplaner.

En katalysator för att avveckla först och främst hela Frescati hage och flertalet avtal i Kräftriket är att inriktningen i tidigare lokalförsörjningsplan – att nyttja befintliga lokaler för att hantera kända lokalbehov - åsidosätts för universitetets största lokalbehov. DSV, som är en av universitetets största institutioner, planerades initialt till befintliga lokaler i Kräftriket men Fastighetsavdelningen har därefter fått det klarlagt att om en flytt av DSV ska bli aktuell så behöver detta ske till lokaler och miljöer som håller samma standard som dagens i NOD-kvarteret, även om det kan strida mot inriktningen resurshushållning. Detta då en flytt av DSV till Frescati har setts som en mycket viktig strategisk fråga. Det innebär att alternativet som kvarstår är att utreda möjligheten att inrymma DSV i hus 10 i Albano, det vill säga ett hus som ännu inte är byggt men som Akademiska hus tidigare uppvaktat SU kring. En första förstudie ger dock att ytterligare lokaler utöver hus 10 kommer att behövas för att möta det totala lokalbehovet. Ett förslag har därför varit att avvakta med en uppsägning av hus 59:3 i Kräftriket, då denna byggnad fyller många av de funktioner som inte ryms i hus 10. Hus 59:3 med tillhörande hus 59:24 skulle då också kunna nyttjas till att möta några av de lokalbehov som uppstår på centrala Frescati, till exempel paviljongerna. Vidare utredning av frågan föreslås därför i närtid.

Förutom hus 10 i Albano som ett möjligt tillskott så kan en mindre förhyrning bli aktuell i anslutning till Arrhenius NPQ-huset för att hantera samlokaliseringen av den nya institutionen kopplat till lärarutbildningen. Denna förhyrning är dock marginell i förhållande till hus 10.

Avveckling lokaler:	
Beslut/beslut i närtid (Sveaplan, Studentpalatset, Frescati hage, Kräftriket, Centralverkstan m.fl.)	Avgående/tillkommande kostnad (årshyra 2021 års nivå)
Ca 33 000 kvm	-ca 66 mnkr
Ej beslut, men planering pågår (paviljonger, NOD, 59:7,8)	
Ca 13 000 kvm	-ca 33 mnkr
Tillkommande lokaler (nya förhyrningar, hus 10, lokalkontor)	
Ca 6 000 kvm	+ca 23 mnkr
Kvarstående lokaler väster om Roslagsvägen* (hus 59:2**,3,24)	
Ca 5 500-7 000 kvm	+ca 10-15 mnkr
- ca 33 000 till 34 500 kvm	- ca 61 till 66 mnkr

Tabell 7: Sammanfattning avveckling av lokaler samt planerade övriga förhyrningar väster om Roslagsvägen inkl. nya förhyrningar. *inkl. till exempel Wallenbergglabb där verksamhet redan sitter och ingen flytt planeras **59:2 ev. också aktuell för uppsägning beroende på utfall av hanteringen av övriga lokalbehov.

Sammanfattningsvis pekar denna lokalförsörjningsplan mot att universitetet kommer att avveckla runt 46 000 kvm förhyrd yta, men samtidigt hyra in ca 6 000 kvm ytterligare och fortsatt förhyra ca 5 500-7 000 kvm väster om Roslagsvägen. Nettoeffekten blir således att med tillkommande avtal i Albano så kommer universitetet att ligga relativt stabilt kring ca 300 000 kvm över tid.

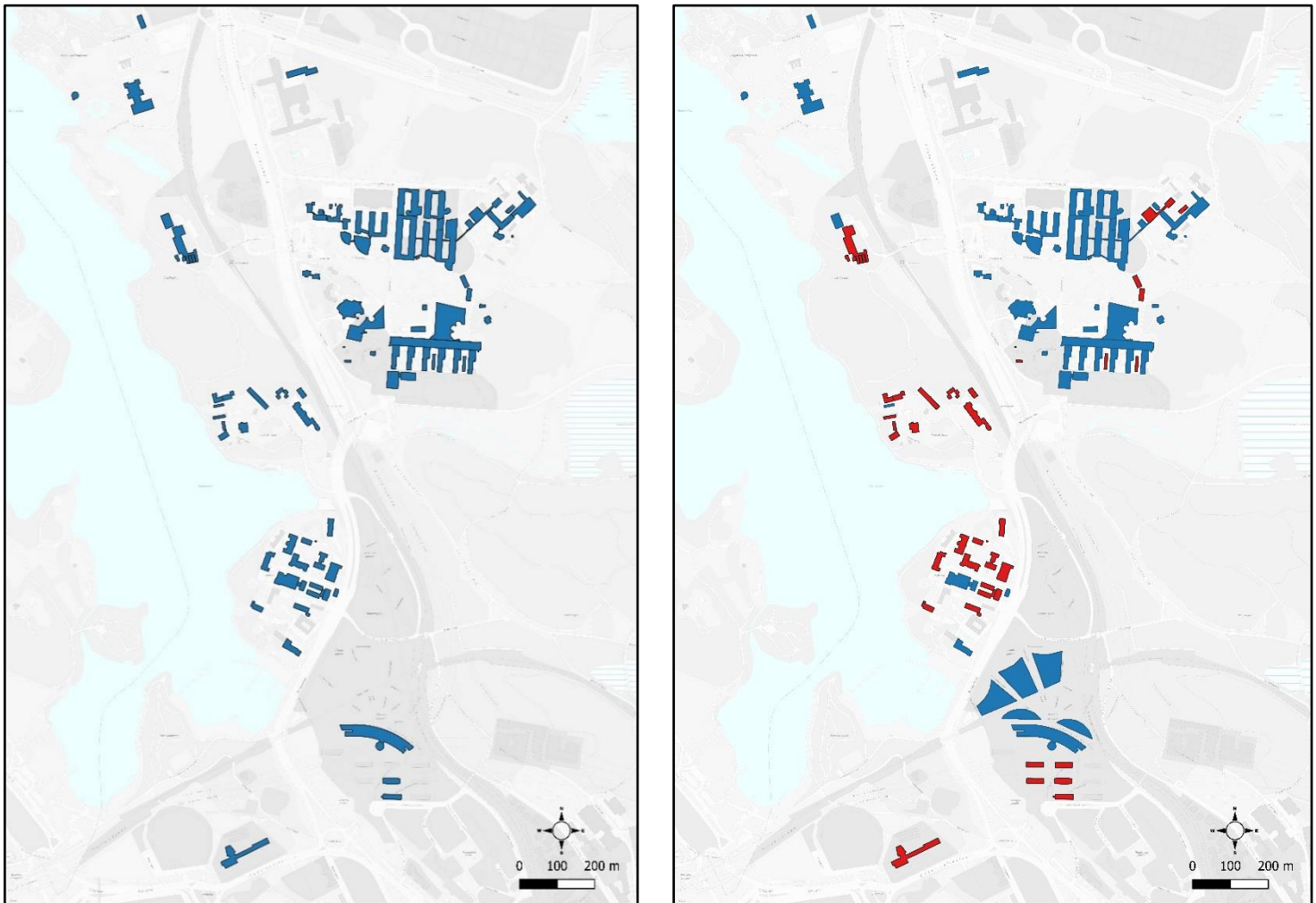

Bild 4: Blåa: Byggnader där SU har hyresavtal. Röda: Avgående hyresavtal enligt scenario. Bild vänster: Förhyrda lokaler 2018. Bild höger: Scenario lägesbild förhyrda lokaler 2030 enligt inriktning till lokalförsörjningsplan. Observera att flera fortlöpande avtal är utanför denna kartbild, till exempel Askö, Tarfala, Filmhuset samt Garnisonen.

Verksamheter som påverkas

Enligt förslaget genomförande skulle detta innebära att de flesta av SU:s verksamheter inte påverkas nämnvärt, bortsett från en ökad internhyra med anledning av Albano.

För några kommer dock denna inriktning att få stora konsekvenser. Det handlar främst om (verksamheter som flyttar till Albano exkluderat då detta redogjorts för i tidigare planer);

- Asien-Mellanöstern och Turkietstudier (AMT) som planeras flytta från Kräftriket till Södra huset. Då AMT sitter i mycket ineffektiva lokaler i dagsläget så skulle en flytt innebära en hyresbesparing för verksamheten (och även för SU som helhet som kan frånträda mer lokalyta) om flera miljoner kronor per år och dessutom att

verksamheten kan sitta i fullt ut tillgänglighetsanpassade lokaler närmare övriga verksamheter inom samma fakultet.

- Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik (HSD), Institutionen för matematikämnet och naturvetenskapsämnenas didaktik (MND) och Institutionen för språkidaktik (ISD) samlokalisering till Norra Frescati kan komma att innebära att samtliga institutioner behöver genomföra flyttar och Anpassningar för att optimera lokalnyttjandet för den nya institutionen som helhet.
- Institutionen för Data- och systemvetenskap (DSV) som vid en flytt till Frescati skulle samlokaliseras med övriga verksamheter. Det kan ge utrymme för lokaleffektivisering i och med att flera funktioner skulle kunna samnyttjas med övriga SU. Till exempel gäller det ej verksamhetsspecifika lärosalar. Givet alternativen till en samlokalisering kring Frescati skulle dock med största sannolikhet en flytt innebära att hela DSV inte skulle rymmas i en egen byggnad utan behöva dela upp sin verksamhet på flera byggnader.
- Förvaltningsavdelningar. Flera avdelningar kommer inom de närmaste åren att behöva förberedas på en flytt. Det gäller verksamheten i Bloms paviljong och även Fastighetsavdelningen. De sistnämnda har redan påbörjat ett arbete och för de förra behöver utredning påbörjas under planeringsperioden.
- Studenterna. En utveckling av Allhuset, med fokus på bland annat informella lärandemiljöer, får anses som ett välkommet tillskott på centrala Frescati utifrån studenternas perspektiv. Även ett lågintensivt underhåll, till exempel vad gäller de mest eftersatta hörsalarna, innebär ett lyft för lärandemiljöerna.

Lokaloptimering

I föregående kapitel nämns att ett tuffare ekonomiskt läge, med målsättning om en ekonomi i balans, som tillsammans med pandemin kan komma att samverka i att strävan mot ett så effektivt nyttjande av lokaler blir mer aktuellt än någonsin. En ökad internhyra per inhyrd kvadratmeter för SU:s verksamheter och en större möjlighet till att jobba och bedriva undervisning på distans är drivkrafter som trycker på i den riktningen.

Uppfattningen är att verksamheter ser över möjligheterna till att minska sitt lokalinhav i större omfattning än tidigare. En viss tendens till detta kan också ses genom att Fastighetsavdelningen till och med halvårsskiftet 2021 tagit emot uppsägningar¹¹ av lokaler som omfattar totalt ca 1 500 kvm, således ca 0,5% av den totalt förhyrda ytan. Observera att detta alltså gäller uppsägningar ovanpå de planerade flyttar som sker till Albano och inte heller lokaler som frånträddes av verksamhet tidigare än 2021.

Till Fastighetsavdelningen inkomna uppsägningar av upplåtelser (2021-06-30)	Kvm
Frescati Norra	1 170
<i>Manne-Siegbahn husen</i>	<i>400</i>

¹¹ Med uppsägningar menas här uppsägningar av interna upplåtelser gentemot Fastighetsavdelningen, och alltså inte uppsägningar av faktiska hyreskontrakt mot en fastighetsägare

<i>Arrheniuslabb hus A-C, KÖL</i>	760
<i>Arrheniuslabb hus F</i>	10
Frescati Södra (Södra husen)	125
Övriga områden	220
Totalt SU	Ca 1 500

Tabell 10: Till Fastighetsavdelningen inkomna uppsägningar av upplåtelser (2021)

Denna yta som är under uppsägning kommer således under det närmaste året att läggas till redan befintliga vakanta lokaler. De redan vakanta lokalerna fördelar sig enligt följande på centrala Frescati (sådana interna upplåtelser som ingår i ett hyresavtal som redan är under uppsägning redovisas ej här, till exempel lokalerna i Frescati hage).

Vakanta lokaler (2021-06-30)	Kvm
Frescati Norra	3 130
<i>Manne-Siegbahn husen</i>	400
<i>Arrheniuslabb hus A-C, KÖL</i>	840
<i>Arrheniuslabb hus D-H</i>	1290
<i>Geohuset</i>	200
<i>NPQ-huset</i>	400
Frescati Södra	1 680
<i>Södra huset B</i>	600
<i>Södra huset C</i>	75
<i>Södra huset D</i>	80
<i>Södra huset E</i>	285
<i>Södra huset F</i>	40
<i>Allhuset</i>	600
Totalt SU	Ca 4 800

Tabell 11: Vakant verksamhetsyta (2021), avrundat till effektiv verksamhetsyta och ej inkluderat övriga ytor såsom korridorer etc.

På sikt, senast i slutet av 2022, kommer enligt nuläget således drygt 6 000 kvm vakanta lokaler finnas disponibla på centrala Frescati (varav drygt 4 000 kvm av dessa på norra Frescati och ca 2 000 kvm på södra Frescati). Observera dock att vissa av dessa vakanta lokaler redan är under planering för annan verksamhet, till exempel för samlokaliseringen av lärarutbildningen. Därför bör dessa siffror betraktas som en ögonblicksbild och inget som är gällande för hela planeringsperioden.

Väl omhändertaget kan denna vakans leda till en ökad flexibilitet att möta övriga lokalbehov på centrala Frescati och att nya förhyrningar kan undvikas. Under planeringsperioden behöver därför Fastighetsavdelningen jobba nära verksamheterna samt universitetets ledning och stödja i fortsatt arbete kring lokaloptimering. Det kan komma att handla om att understödja verksamheter kring deras lokalbehov och vilka lokaler som är lämpligast att säga upp, till att jobba mer övergripande med att implementera nya riktlinjer, till exempel nyckeltal kring kvm/anställd i större lokalanpassningsprojekt. Det handlar således om ett arbete på både kort- och lång sikt (se vidare under punkt Optimeringsprojekt under Genomförande).

Inför nästa lokalförsörjningsplan när arbetet med lokaloptimeringen kommit längre så är det också av vikt att frågan kring den långsiktiga labbkapaciteten på Norra Frescati

återaktualiseras för att följa upp huruvida labbkapaciteten kan säkerställas med nu planerade åtgärder eller om tankar kring en ny labbyggnad behöver återupptas. För oavsett effektiviseringsmöjligheter inom befintlig byggnation så finns fortfarande en teknisk livslängd att ta hänsyn till.

Ekonomiska konsekvenser

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna så ligger särskilt fokus på dessa under planeringsperioden, med anledning av de ökande lokalkostnaderna.

Kostnaden för lokaler har de senaste åren legat stabilt kring 14% av SU:s totala kostnader¹². Målsättningen är att även fortsättningsvis styra mot en stabil kostnadsutveckling.

	2020	2019	2018	2017	2016
Kostnader totalt (mnkr)	5 557	5 552	5 338	5 120	4 924
– andel personalkostnader (%)	71	69	68	69	68
– andel lokalkostnader (%)	14	14	14	14	14
Lokalkostnader ⁵ per kvm (kr)	2 606	2 581	2 560	2 419	2 330
– andel av justerade totala kostnader (%) ⁶	14	13	14	14	14

Tabell 12: Årsredovisning 2020

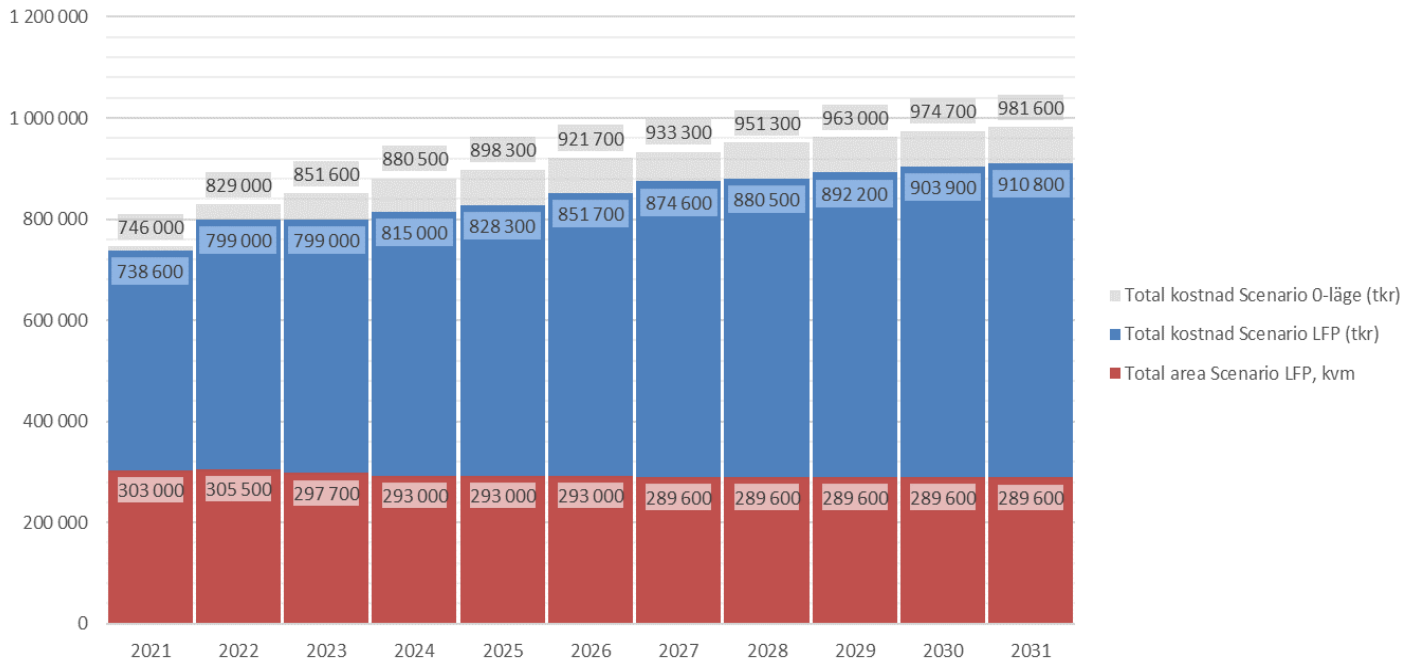
Detta kommer dock att bli svårt att realisera de närmaste åren (förutsatt att inte övriga kostnader också ökar markant) främst på grund av att Albano tillträds – vilket innebär en kraftig hyresökning. Samtidigt som flera hyresavtal ännu ej har hunnit frånträdas, för att bromsa effekten av Albano. Detta syns tydligt i ”hoppet” mellan år 2021 och 2022 i tabellen nedan, en ökning mellan åren om ca 60 mnkr. Därefter är utvecklingen mer linjär för resterande år. Totalt prognosticeras en ökning perioden 2021-2031 om ca 172 mnkr, en ökning om drygt 23 %.

Viktigt att påpeka är att den utveckling som prognosticeras för perioden 2021-2031 innefattar de förslag till förändringar och genomförande som föreslås i denna lokalförsörjningsplan. Därför behöver prognosen årligen ajourhållas beroende på utfallet av föreslaget genomförande. Om föreslagna åtgärder uteblir, förskjuts eller på annat sätt förändras så kommer det att påverka kommande års prognos. Särskilt gäller det större föreslagna åtgärder som exempelvis en flytt av DSV till Frescati.

Prognosen innefattar också ett så kallat 0-läge. Syftet med detta är att redogöra för kostnadsutvecklingen utifrån att inget av det som föreslås i lokalförsörjningsplanen genomförs. Det vill säga att inga lokaler sägs upp i syfte att bromsa kostnadsutvecklingen och att universitetet inte agerar i övriga lokalfrågor heller.

¹² SU:s årsredovisning 2020:

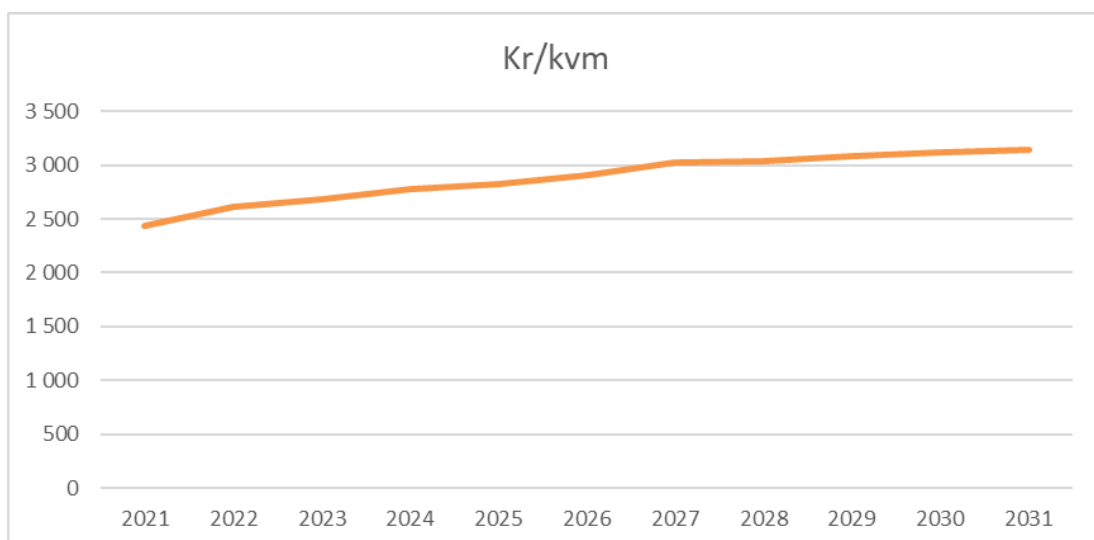
https://www.su.se/polopoly_fs/1.547114.1616083182!/menu/standard/file/SU%20C3%85rsredovisning_2020_lowres.pdf

Figur 1: Prognos kostnadsutveckling lokaler 2021-2031 (2021)

Trots en ökning om 23% så ger ändå föreslaget genomförande en besparing om i snitt ca 60 mnkr per år i förhållande till att inte agera alls. Totalt under hela perioden handlar det om ca 630 mnkr.

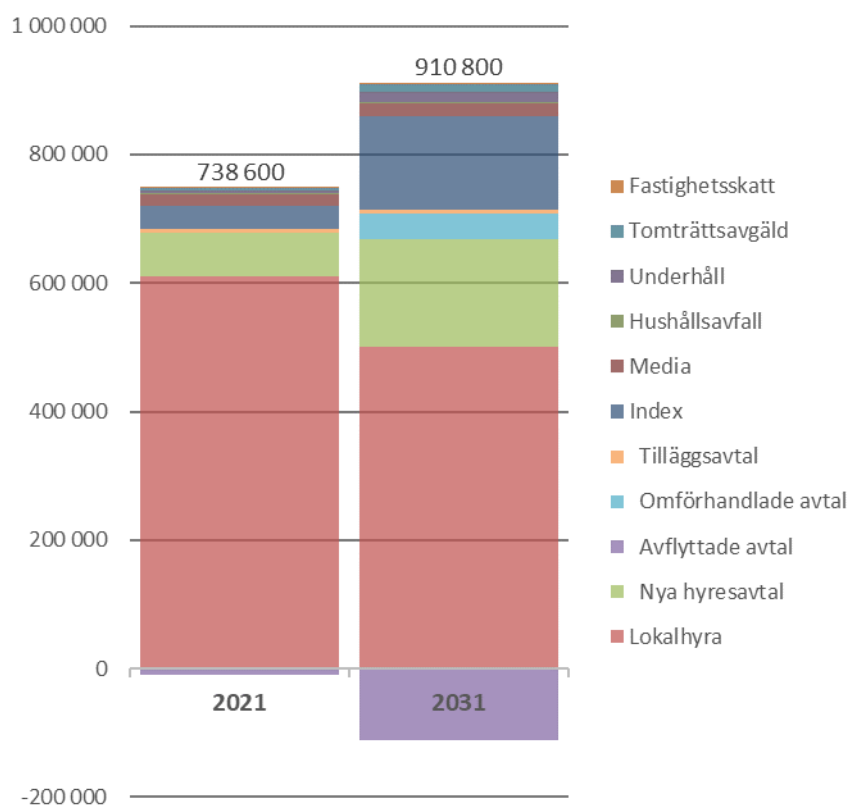
Sammanfattat beror den kraftiga ökningen främst på att universitetet tillträder Albano hus 1-4 till en årshyra om ca 130 mnkr (2021) samtidigt som drygt 33 000 kvm lokaler avvecklas till en årshyra om ca 66 mnkr under de kommande åren. Samtidigt planeras ytterligare 13 000 kvm lokaler att frånträdas (se vidare under kapitel Fördjupning genomförande, punkt Avveckling av lokaler), förutsatt att kvarstående lokalbehov hanteras enligt vad som föreslås i föregående kapitel. Observera att detta scenario som beskrivs i föregående kapitel också bygger på att några avtal tillkommer, till exempel för hus 10 i Albano.

Figur 2: Utveckling kostnad kr/kvm

Således kan inte de avgående hyreskostnaderna kompensera för de tillkommande kostnaderna. Viktigt att påpeka här är att de avgående hyresavtalen är relativt ”billiga” i relation till Albano. Snittet kr/kvm för de hyresavtal som frånträds är ca 1 900kr/kvm och för Albano ca 3 100kr/kvm. Detta speglar sig bland annat i att den totala förhyrda arean prognosticeras att sjunka från dagens ca 300 000 kvm till ca 290 000 kvm senare delen av 2020-talet men att den totala kostnaden kr per kvm ökar från dagens 2 438 kr/kvm till 3 145 kr/kvm år 2031, där den största ökningen sker redan till nästa år med 7% (2 615 kr/kvm).

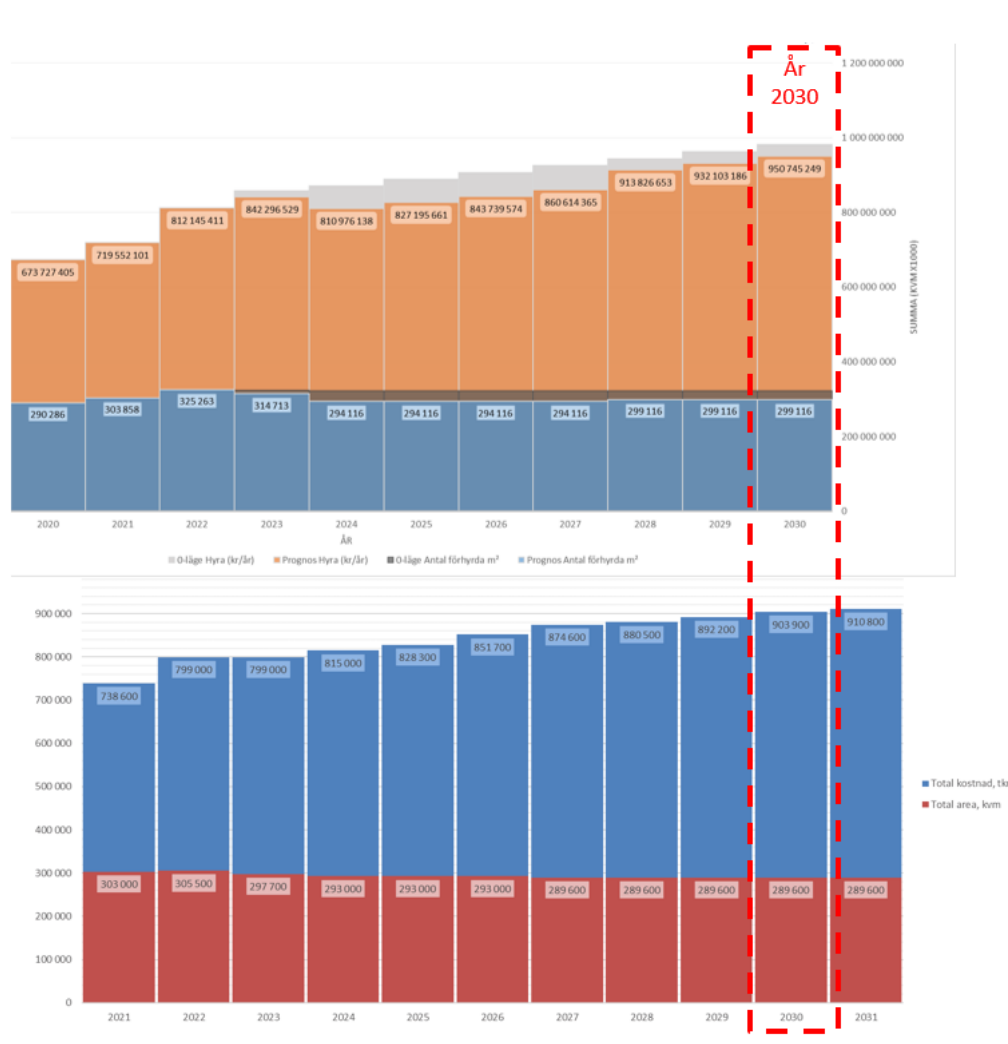
Sedan tillkommer också andra faktorer som gör att kostnaderna ökar över tid, till exempel olika andelar årlig indexuppräknning per hyresavtal och övriga omförhandlingar av hyresavtal.

Figur 3: Prognos; förändring av olika typer av fastighetskostnader, jämförelse 2021-2031 (mnkr)

Detta visar sig tydligt i tabell 14 där framförallt skillnaden i posterna Index, Omförhandlade avtal och Nya hyresavtal bidrar till ökningen mellan 2021 och 2031, något som posten Avflyttade avtal inte kan kompensera fullt ut för.

I föregående lokalförsörjningsplan togs en ny långsiktig prognos fram för hur lokalkostnaderna förmodas utvecklas på längre sikt (2030). Skillnaderna i denna prognos i jämförelse med årets prognos är att den sistnämnda visar på lägre hyreskostnader för varje år, bortsett från något år i mitten av 2020-talet. I slutet av prognosperioden (2030) råder en differens om ca 47 mnkr. Anledningen till detta står att finna i att en ny förhyrning för att hantera en flytt av DSV till Frescati ingår samt att en uppskattning om merkostnad för omförhandlingar ingår i årets prognos, vilket prognosticeras leda till ökade kostnader. Men

Figur 4: Jämförelse prognoser för fastighetskostnader, prognos 2020-2030 mot prognos 2021-2031

samtidigt har en ny laboratoriebyggnad utgått i årets prognos, SciLifeLabs lokaler ingår ej (enligt princip för prognos), en förändrad inflation (baserat på Riksbankens prognos) samt inte minst att fler hyresavtal planeras för uppsägning (till exempel samtliga avtal i Frescati hage med anledning av att inget behov längre föreligger enligt det som redovisas i denna plan) lett till att kostnaderna som helhet prognosticeras bli lägre än i förra årets prognos.

Förutom de hyresavtal som omnämns tidigare i denna plan, där planering redan pågår som innebär att avtalen planeras att behållas eller sägas upp, så finns också möjligheten för universitetet att säga upp följande avtal under planeringsperioden (till och med 2023-12-31).

Byggnadsbenämning	Kontraktref	Hyresvärdsnamn	Fr.o.m. datum	Angiven area	T.o.m. datum	Förlängs med	Sista upps.datum hyresgäst
AlbaNova Byggnad 1	SCFAB-1	Kungl Tekniska Högskolan	2001-05-22	7 598,50 m ²	2025-12-01	36	2023-12-01
Arrheniuslabb N-Q	102161	Akademiska Hus AB	2015-06-15	11 360,00 m ²	2025-06-14	60	2023-12-14
Askö: Norra sjöboden 'Gamla båthuset'	103100	Akademiska Hus AB	2017-07-01	2 460,00 m ²	2023-06-30	36	2022-09-30
Edvard Andersons medelhavsväxthus	AB0176 AND-0000	Kungl. Vetenskapsakademien	1994-03-01	1 085,00 m ²	2024-02-28	60	2022-02-28
Frescati backe Hus 3, driftskontoret	A 0088 003-0803	Akademiska Hus AB	2000-07-01	54,00 m ²	2024-06-30	36	2023-06-30
Frescati Hage hus 6	A 0058 006-0502	Akademiska Hus AB	2001-12-01	35,00 m ²	2022-11-30	36	2022-02-28
Frescatibiblioteket	102121	Akademiska Hus AB	2014-04-01	22 240,00 m ²	2024-03-31	60	2022-09-30
Gula Villan	102103	Akademiska Hus AB	2013-06-01	475,00 m ²	2023-05-31	36	2022-05-31
Kräftriket hus 1	100087	Akademiska Hus AB	2006-10-01	320,00 m ²	2024-09-30	36	2023-12-31
Kv Garnisonen Karlavägen	141063-F0044	Vasakronan AB	2017-01-01	3 379,00 m ²	2024-12-31	12	2023-12-31
Kv Garnisonen Karlavägen	141063-F4113	Vasakronan AB	2017-01-01	50,00 m ²	2022-12-31	12	2022-03-31
Manne Siegbahn-husen - Hus A & B	102163	Akademiska Hus AB	2013-09-01	2 250,00 m ²	2023-08-31	12	2022-08-31
Manne Siegbahn-husen - Hus A & B	102164	Akademiska Hus AB	2013-09-01	960,00 m ²	2023-08-31	36	2022-08-31
Manne Siegbahn-husen - Hus C	103334	Akademiska Hus AB	2017-07-01	881,00 m ²	2023-06-30	36	2022-09-30
Manne Siegbahn-husen - Villan	103333	Akademiska Hus AB	2017-04-01	875,00 m ²	2023-03-31	36	2022-06-30
Skära villan	103145	Akademiska Hus AB	2017-01-01	305,00 m ²	2022-12-31	36	2022-03-31
Spökslottet	104264	Akademiska Hus AB	2020-10-01	1 450,00 m ²	2023-09-30	36	2022-12-31
Stora Gustafsborg		Statens Fastighetsverk	2020-01-01	209,00 m ²	2022-12-31	36	2022-03-31
Södra huset - hus A	A 0133 012-0503	Akademiska Hus AB	2001-07-01	175,00 m ²	2025-06-30	36	2023-06-30
Södra huset - hus B	A 0133 013-0303	Akademiska Hus AB	2001-07-01	207,00 m ²	2025-06-30	36	2023-06-30
Södra huset - hus F	101493	Akademiska Hus AB	2010-07-01	8 079,00 m ²	2025-12-31	36	2023-12-31
Villa Bellona	102699	Akademiska Hus AB	2016-01-01	354,00 m ²	2024-12-31	36	2023-12-31
Wallenberglaboratoriet	102672	Akademiska Hus AB	2015-01-01	2 967,00 m ²	2023-12-31	36	2023-03-31

Tabell 13: Utgående hyresavtal. Möjliga uppsägningar till och med 2023-12-31, utöver de hyresavtal som ingår i scenario för att antingen behållas eller sägas upp.

Under planeringsperioden sker därför en kontinuerlig utvärdering av behovet, för att klargöra om även dessa skall vara föremål för uppsägning eller om nuvarande behov kvarstår. Särskilt fokus bör ges åt de avtal som innefattar störst area och lång förlängningsperiod på grund av att det är i dessa hyresavtal som universitetet binder sig till störst hyreskostnader över längre tid.

Sammanfattningsvis vad gäller de ekonomiska konsekvenserna så kan konstateras att universitetet under planeringsperioden fortsätter jobba för att bromsa de ekonomiska effekterna av Albano genom att frånträda fler hyresavtal. Dock bedöms det utifrån nu kända lokalbehov, och med en viss kapacitet för att möta framtida lokalbehov i åtanke, inte finnas särskilt stor marginal för några ytterligare omfattande frånträden av lokaler framöver. Detta skall i sådana fall bero på om verksamheterna markant kan optimera sitt lokalnyttjande, vilket gör att hela byggnader kan tomställs – vilket i sin tur leder till att universitetet kan frånträda hyresavtal och därigenom minska lokalkostnader på sikt. Detta är dock högst osäkert i dagsläget och måste kontinuerligt följas upp, i till exempel lokaloptimeringsprojekt under planeringsperioden.

Miljömässiga konsekvenser

Givet planens fokus på resurshushållning så är det av vikt att även belysa de miljömässiga konsekvenserna av föreslaget genomförande.

Ett steg i att göra detta är att i denna plan komplettera föregående års inriktning till lokalförsörjningsplan med att belysa de delar av Klimatfärdplanen som mer eller mindre direkt berör SU:s strategiska lokalförsörjning. Mycket som relaterar till Klimatfärdplanens punkter står att finna i föregående års lokalförsörjningsplan¹³, framförallt i fördjupningarna vad gäller energieffektivisering av universitetets fastighetsrelaterade energiförbrukning samt utsläpp av fastighetsrelaterade växthusgaser.

Från föregående lokalförsörjningsplan hänvisas till de miljömässiga konsekvenserna med att möjlig energieffektivisering och utsläpp av fastighetsrelaterade växthusgaser först behöver ställas i relation till varandra inför större vägval kring att nyttja befintliga lokaler eller förordna nybyggnation.

Sammanfattningsvis konstaterades att det behövs en genomlysning av det befintliga byggnadsbeståndet, som universitetet förhåller sig till, för att kunna avgöra hur universitet skulle kunna maximera sin energieffektivisering. Och detta behöver ställas i relation till vilka energieffektiviseringsvinster som skulle kunna tillskapas med nybyggnation. Men energieffektiviseringen måste också ställas i relation till växthusgasutsläppen. De absolut största utsläppen från en byggnad på en begränsad tid sker inom byggproduktions- och byggskedet. Utsläppens storlek är varierande beroende på ingående råvaror och material. Relationen energieffektivisering och koldioxidutsläpp behöver därför ställas i förhållande till varandra i varje val inför nybyggnation eller nyttjande av befintlig byggnad. Beräkningen behöver ställa utsläppen vid nybyggnation/ombyggnation i relation till de förväntade utsläppen av husets energiförbrukning under husets livstid. Omedelbara utsläppsökningar behöver ställas mot den långsiktiga förbrukningen.

Klimatfärdplan – SU koldioxidneutralt år 2040

SU:s Klimatfärdplan beslutades i perioden mellan denna lokalförsörjningsplan och förra planen. Det är således ett bra exempel på större förändringar, till exempel tillkommande styrdokument, som kan komma att påverka det strategiska lokalförsörjningsarbetet och därmed också påvisar behovet av att kontinuerligt uppdatera lokalförsörjningsplanen utifrån rådande förutsättningar.

Inom Klimatfärdplanens Scope 3¹⁴ ryms framförallt två punkter som har bäring på den strategiska lokalförsörjningen och som därför berörs i denna lokalförsörjningsplan (samt som relaterar till mycket som tagits upp i föregående lokalförsörjningsplan) och där flera av de åtgärder som planeras knyter an till dessa punkter.

¹³ Inriktning lokalförsörjningsplan 2020-2022 med utblick mot 2030;
https://www.su.se/polopoly_fs/1.523907.1614352596!/menu/standard/file/Inriktning%20Lokalf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%202020-2022%20med%20utblick%20mot%202030.pdf

¹⁴ SU, Klimatfärdplan 2020-2040;
<https://www.su.se/medarbetare/organisation-styrning/styrdokument-regelboken/milj%C3%B6/stockholms-universitets-klimatf%C3%A4rdplan-f%C3%B6r-perioden-2020-2040-1.536307>

- Scope 3: Förhyrt fastighetsbestånd samt ny- och ombyggnationer
 - Utredda möjligheten för utsläppsberäkningar för projektering av ny- och ombyggnation samt utsläppsberäkning för befintliga byggnader.
 - Undersöka möjligheten att lokaleffektivisera genom t.ex. förtätning, gemensamma lokaler, längre nyttjandetider samt högre beläggningskrav.

Vad gäller punkt ett så har Fastighetsavdelningen sedan våren 2020 haft en dialog med Akademiska hus kring att kunna få ta del av sådana beräkningar för att på sikt kunna underlätta i beslutsfattande kring hur universitetet kan hantera sina framtida lokalbehov – inte minst nu när universitetet står inför ett läge där det finns möjlighet att hantera större lokalbehov genom såväl nybyggnation som att fortsätta förhyra och anpassa befintliga lokaler som annars frånträds. Alternativ som behöver viktas utifrån flera aspekter såsom den strategiska betydelsen för SU som helhet att lösa lokalbehovet till ekonomiska och miljömässiga konsekvenser. I dagsläget är en pilot genomförd där Akademiska hus i ett högst preliminärt utkast har jämfört hus 2 i Albano (nybyggnation) och hus 3 Kräftriket (befintlig byggnation).

Detta får ses som ett första steg på vägen mot att kunna inkludera utsläppsberäkningar, som en del till helhetsbilden, inför framtida lokalstrategiska vägval. Något mer omfattande projekt för att utveckla detta samt en genomlysning av lokalbeståndet utifrån energieffektiviseringsperspektivet (som föreslogs i föregående lokalförsörjningsplan) har dock vid denna plans antagande ännu ej påbörjats.

Under denna planeringsperiod föreslås därför att möjligheterna till en punktinsats utreds vad gäller ett scenario för utsläppsberäkningar specifikt riktat på hus 10 i Albano. Detta för att ett beslut om en förhyrning skall kunna tas med en helhetsbild över såväl verksamhetsstrategiska, ekonomiska som miljömässiga konsekvenser.

Vad gäller punkt två, lokaleffektivisering, så initieras under året ett eller flera projekt kring hur nyttjandet av lokaler kan optimeras. Att detta sker nu är en effekt till följd av det ekonomiska läget samt en ökad digitalisering i samband med pandemin, som generellt inneburit att verksamheter i större utsträckning än tidigare omvärderar tidigare antaganden angående lokalbehov.

Det kan handla om att skapa bättre överblick över nyttjandet (till exempel genom att skapa en så kallad ”digital tvilling” över de förhyrda lokalerna som kan generera mer tillförlitlig statistik över hur lokaler nyttjas), att få bättre samordning av verksamheters lokaler i samma byggnader till att skapa styrdokument kring lokalnyttjandet – till exempel genom att identifiera och implementera nyckeltal i kommande lokalprojekt. Exakt vad utkomsten blir är inte känt i dagsläget. Förutom den omfattande och långsiktiga approachen till lokaleffektivisering så påbörjas parallellt ett mer kortsiktigt arbete för att identifiera eventuella optimeringsmöjligheter i närtid i kölvattnet av att flera verksamheter sagt upp del av upplåtelse. I dagsläget ca 1 500 kvm fördelat över centrala Frescati.

Även om lokaloptimeringsarbetet inte skulle ge någon direkt ekonomisk effekt i form av att universitetet kan frånträda särskilt mycket mer yta så får detta ändå antas leda till att framtida lokalbehov kan hanteras inom redan befintliga byggnadskomplex, en ökad flexibilitet, – och därmed i förlängning kan nybyggnation minimeras. Detta vore i sig en högst positiv miljömässig konsekvens. I rapporten Resurseffektiva lokaler i Sverige – Lokaldelning som

norm argumenteras för att med stor sannolikhet är alla verksamhetslokaler vi behöver redan byggda – de behöver bara omfördelas, anpassas och användas mer;

”Den största resurseffektiviseringen som kan ske i bygg- och fastighetsbranschen är att använda befintliga lokaler och deras omgivningar bättre och mer effektivt så att mindre nybyggnation krävs.”¹⁵

Sammanfattningsvis är bedömningen att de miljömässiga konsekvenserna av förslaget genomförande återfinns framförallt i två av punkterna; Nya förhyrningar och Optimeringsprojekt. Men att mer exakta konsekvenser är svåra att överblicka i dagsläget, varför utredningar och projekt föreslås – med förhoppningen att detta kan klargöras mer under planeringsperioden.

¹⁵ s. 9. *Resurseffektiva lokaler i Sverige – Lokaldelning som norm.* 2020 Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)

Åtgärder 2021-2023 – en sammanfattning av inriktningen

Följande åtgärder planeras kommande år. Syftet med detta kapitel är att konkret sammanfatta lokalförsörjningsplanens genomförande under planeringsperioden 2021-2023 och ge underlag till fortsatt planering och utförande.

Informella lärandemiljöer

Studenternas informella lärandemiljöer utvecklas och utökas. Den långsiktiga ambitionen är att få till stånd en modernisering av Allhuset och om möjligt genom detta effektivisera lokalnyttjandet på centrala Frescati (det sistnämnda är tillkommande i denna plan på grund av ett ökat fokus på lokaleffektivisering).

Planerad åtgärd:

- Fördjupad behovsdialog kring Allhuset genomförs i syfte att tydliggöra behov, möjligheter samt konsekvenser och utifrån detta kunna besluta om fortsatta vägval.
- Utvärdering av genomförda projekt, till exempel nyligen upprustade studiemiljöer i Södra huset, och fortsatt utveckling av informella lärandemiljöer därefter.

Student- och forskarbostäder

Byggnader i Frescati Hage och Kräftriket som har identifierats som möjliga att omvandla till student- och forskarbostäder fortsätter att utredas i detta syfte i nära dialog med Akademiska hus. Detta påverkar inte hyreskostnaderna för universitetet eftersom hyran bärs av hyresgästerna själva.

Planerad åtgärd:

- Fortsatt dialog med Akademiska hus kring för bostadsändamål utpekade lokaler.
- Samverka och bevaka universitetets intressen kring Akademiska hus planprogram för utveckling av Kräftriket.

Underhåll

Ett lågintensivt underhåll av befintligt byggnadsbestånd på Norra och Södra Frescati för att uppnå en godtagbar standard förordas, stora ombyggnationer bör undvikas.

Planerad åtgärd:

- Upprättande och ajourhållning av underhållsplaner.

Avveckling av lokaler

Tillfälliga lokaler (paviljonger) ska snarast avvecklas.

Effekten av stora tillkommande avtal i Albano bromsas upp av uppsägningar väster om Roslagsvägen samt ett fortsatt avvecklande av kvarvarande paviljonger.

Planerad åtgärd:

- Avveckling av lokaler fortgår i främst Kräftriket och Frescati hage.
- Dialog förs med Akademiska hus kring möjligheten till ytterligare förtida frånträden, om lokalbehoven medger detta.
- Fördjupad utredning kring lokalbehov för den nya lärarutbildningsinstitutionen (med syfte att kunna avveckla paviljong E-F).
- Utredning flytt av verksamhet från Bloms paviljong.
- Utredda flytt av förvaltning från Södra huset i syfte att bereda plats åt kärnverksamhet.

Samordning och samlokalisering av verksamheter

I första hand behålla större byggnadskomplex för att kunna tillhandahålla större sammanhängande ytor inför institutionssamgåenden och samlokaliseringar. Nytt i denna plan är att se över möjligheterna till att samlokalisera verksamheter som idag finns lokaliserade utanför Frescati.

Planerad åtgärd:

- Fördjupad förstudie hus 10 Albano samt beslut om fortsatt inriktning för en flytt av DSV.
- Fördjupad utredning kring lokalbehov för den nya lärarutbildningsinstitutionen (samlokalisering ISD, HSD, MND)

Nya förhyrningar

En förändring i denna plan i jämförelse med tidigare är att den utredning som föreslogs i närtid för att utreda möjligheterna till att bygga en ny labblokal på Norra Frescati nu skjuts framåt tills effekterna av den ökade graden av lokaleffektivisering är kända. Nya förhyrningar kan istället bli aktuella för att lösa ovanstående punkt. Detta bör dock ske med stor restriktivitet och noga belysas, inte minst utifrån såväl ekonomiska som miljömässiga aspekter.

Planerad åtgärd:

- Fördjupad förstudie hus 10 Albano samt beslut om fortsatt inriktning för en flytt av DSV.
- Fördjupad utredning kring lokalbehov för den nya lärarutbildningsinstitutionen (med syfte att klargöra behov av förhyrning av Akademiska hus tidigare lokalkontor).
- Ökad samverkan kring möjligheten att utreda utsläppsberäkningar för projektering av ny- och ombyggnation samt utsläppsberäkningar för befintliga byggnader (Klimatfärdplan 2040).

Optimeringsprojekt

En utökning av universitetsgemensamma lokalprojekt i likhet med central tentamen, centralt bokade lärosalar, övergripande lokaloptimeringsprojekt m.m. i syfte att effektivisera lokalyta. Ett ökat fokus kring detta, särskilt vad gäller lokaleffektiviseringsprojekt som i slutändan kan

leda till minskade lokalkostnader, sker under kommande år med anledning av såväl en oro för ökad internhyra för institution/motsvarande, ett ökat miljöfokus samt en förmodad ökad digitalisering i kölvattnet av pandemin.

Planerad åtgärd:

- Uppstart universitetsövergripande lokaloptimeringsprojekt (lång sikt). Till exempel samarbetsprojekt med Akademiska hus kring skapandet av en digital tvilling i syfte att få bättre data kring hur väl lokalerna nyttjas och därmed kunna jobba mer aktivt med lokaleffektivisering. Denna åtgärd knyter också an till Klimatfärdplan 2040 och punkten: *Undersöka möjligheten att lokaleffektivisera genom t.ex. förtätning, gemensamma lokaler, längre nyttjandetider samt högre beläggningskrav.*
- Påbörja dialog med områdena om möjliga effektiviseringsmöjligheter i närtid (kort sikt)

Framtida lokalförändringar

Att tillse att vakansgraden är i balans, i syfte att möjliggöra en ökad flexibilitet. Detta innebär att hitta en balansgång där, i och med en ökad lokaleffektivisering, vakanta lokaler inte sägs upp mot fastighetsägare innan en analys av behovet är genomförd. Detta riskerar annars att leda till dyra och ineffektiva lösningar på längre sikt.

Planerad åtgärd:

- Kontinuerlig övergripande analys av lokalbehovet i förhållande till vakanta lokaler samt lokaler som planeras sägas upp av verksamheten. Ökad samordning kring lokalbehov och vakanta lokaler i syfte att hitta gränsöverskridande och kreativa lösningar.

Referenser

Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 9.kap, 6§:

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2000605-om-arsredovisning-och_sfs-2000-605

Inriktning lokalförsörjningsplan 2020-2022 med utblick mot 2030, Stockholms universitet, 2020:

https://www.su.se/polopoly_fs/1.523907.1614352596!/menu/standard/file/Inriktning%20Lokalf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%202020-2022%20med%20utblick%20mot%202030.pdf

Klimatfärdplan 2020-2040, Stockholms universitet, 2020:

<https://www.su.se/medarbetare/organisation-styrning/styrdokument-regelboken/milj%C3%B6/stockholms-universitets-klimatf%C3%A4rdplan-f%C3%B6r-perioden-2020-2040-1.536307>

Lokalförsörjningsplan 2019-2022 med utblick mot 2030, Stockholms universitet, 2019:

https://www.su.se/polopoly_fs/1.523909.1614352548!/menu/standard/file/Lokalf%C3%B6rs%C3%B6rjningsplan%202019-2022%20med%20utblick%20mot%202030.pdf

Rektors inriktningsbeslut, Stockholms universitet, 2020:

Flytt av Institutionen för data- och systemvetenskap till Frescatiområdet (dnr SU FV 1.2.1-4758-20)

Resurseffektiva lokaler i Sverige – Lokaldelning som norm, Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), 2020

Tidsbegränsade bygglov, Boverket, 2021:

<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/lov--byggande/anmalningsplikt/tidsbegransat-bygglov/>

Årsredovisning, Stockholms universitet, 2020:

https://www.su.se/polopoly_fs/1.547114.1616083182!/menu/standard/file/SU%20%C3%85rsredovisning_2020_lowres.pdf